

Anul XXXVI
Serie nouă
IULIE 2025

7

(CCLXXXVIII)

48 pagini

ISSN 1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA



Din s u m a r:

- ✓ Premiile UCMR pe anul 2024
- ✓ Bucharest Opera Festival
- ✓ Convorbirile „A.M.”: Cristian Oroșanu
- ✓ Adio, Eugen Doga!
- ✓ Omagiu „de platină” pentru Marina Voica
- ✓ Poetika, speranțele de mâine

În imagine:

Călin Ioachimescu

Marele Premiu al UCMR pe 2024

Foto: Cezar Sandu

Premiile U.C.M.R. pe anul 2024

Gala Premiilor Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România - ediția a LIV-a - a avut loc în data de 9 iunie la Opera Națională București, în parteneriat cu această instituție, continuând tradiția începută anul trecut, care va deveni în anii următori regulă, după cum a declarat vicepreședintele Nicolae Gheorghiță.

Evenimentul a fost prezentat de președintele Dan Dediș și de coordonatorii secțiilor (dar și de cei doi vice-președinți, la momentul oportun), iar ilustrația muzicală a fost asigurată de grupul instrumental de jazz *AmphiTrio*, format din talentații muzicieni Andrei Petrache (pian, sintetizator), Mike Alex (bas), Philip Goron (tobe).

Marele Premiu UCMR a fost decernat compozitorului **Călin Ioachimescu**, pentru întreaga activitate. Laureatul din acest an este membru al Uniunii Compozitorilor din 1978. A fost fondatorul și directorul studioului de muzică electroacustică al U.C.M.R. Cunoscut ca reprezentant al direcției spectrale a muzicii românești, Călin Ioachimescu s-a dovedit mult timp preocupat de structura interioară a sunetului, de crearea unui limbaj muzical bazat pe legi acustice și psiho-acustice ca o cale de acces la o nouă consonanță.

Premiile U.C.M.R. pe anul 2024 au fost acordate de secția de muzică instrumentală și multimedia



melodii (*Cântec pentru Maria* de Virgil Popescu) dar și pentru spectacol (musicalul *Paradis personal* de Dan Creimerman).

În același context s-au acordat și premiile secției de muzicologie, *ex aequo* pentru *sistematică* (volumul „Două viziuni diferite asupra repertoriului de orgă în România:

organistul Helmut Plattner și compozitorul Wilhelm Georg Berger” de Benedicta Pavel și volumul „Incursiuni muzicale în Transilvania premodernă” de Vlad Văidean) și tot *ex-aequo* pentru *istoriografie* (volumul „Drumul emigrării. Povestea diasporei componistice românești din Franța, reconstituită din arhive comuniste” de Ana Diaconu și volumul „Muzici orchestrale românești la Filarmonica bucureșteană, în două studii de caz: Mihail Jora și Paul Constantinescu” de Desiela Ion).

Premiul Filialei Cluj a UCMR a fost obținut de lucrarea *Vocile nopții* 2 pentru bariton, cor și orchestră, a compozitorului Adrian Pop, prezentată de vicepreședintele UCMR, Cristian Bence-Muk. (M.C.)



pentru **muzică simfonică** (lucrarea *Broken pentru orchestră* de Mihaela Vosganian), pentru **muzică de cameră** (lucrarea *Liquid* de Áron Török-Gyurkó) și pentru **muzică electroacustică** (piesa *Epura*, compusă de Cătălin Crețu), de **subsecția de fanfară** (suita *Carnet de bal* de Diana Dembinski-Vodă), de **subsecția didactică** („Strop și Pic își caută ploaia”, poveste muzicală pentru cor de copii de Carmen Stoianov), de secția de **muzică vocală** pentru *lucrări corală amplă* (*Un blues vegetal* de Dan Variu) și pentru *miniatură vocală* (*Tot despre pisici*, un lied de Dan Buciu, nominalizat de secție și votat de Consiliul director înainte ca autorul să părăsească această lume, în luna martie a acestui an).

Secția de **muzică jazz-pop** a acordat premii pentru categoria *Muzică de jazz sau muzică instrumentală* (*Anotimpul iubirii* de Ionel Tudor), pentru *Melodie sau grupaj de*

DIN SUMAR

Premiile UCMR pe anul 2024.....1-12

Bucharest Opera Festival.....13-16

Pe scena Ateneului.....16-18

Pe scena Studioului „Mihail Jora”.....19-23

Convorbirile „A.M.”: Cristian Oroșanu....23-24

Marina Voica, „Artist de Platină”.....34-35

Mamaia '91 - Ezitări, renunțări.....41-44

Călin Ioachimescu, Marele Premiu al UCMR

Norela-Liviana Costea: *Domnule Călin Ioachimescu, vă felicit pentru obținerea Marelui Premiu al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România. Ce gânduri v-au încercat la aflarea veștii?*

Călin Ioachimescu: Mai întâi m-am bucurat de faptul că sunt apreciat de către breaslă pentru preocuparea

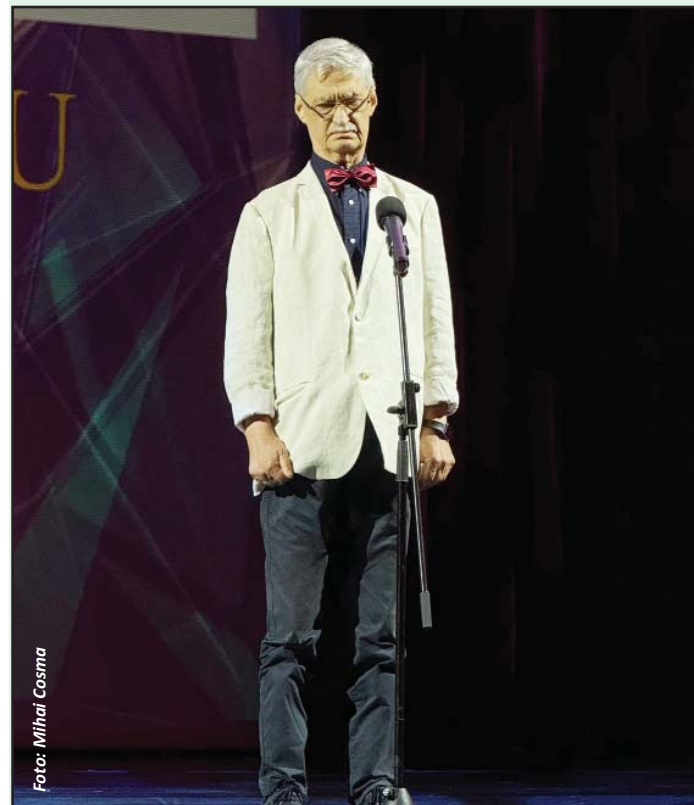


Foto: Mihai Cosma

mea constantă de a atinge excelența, dar totodată m-am și întristat un pic pentru faptul că, iată, am ajuns la vârsta senectuții, când se primește de obicei acest mare premiu.

N.L.C.: *Ce v-a inspirat, de-a lungul anilor, în procesul creativ?*

C.I.: Inspirația pentru mine apare pe măsură ce lucrez. Am avut totuși și surse de inspirație, fie în funcție de diferite orientări stilistice pe care le-am avut de-a lungul timpului, fie stimulat de măiestria unor interpreți sau ansambluri.

N.L.C.: *Aveți un anume ritual de creație? Ce drum parcurge o idee muzicală până ajunge o partitură propriu-zisă?*

C.I.: Ritualul meu de creație ar fi cam următorul: mai întâi îmi prepar o ceașcă de cafea, apoi mă așez la masa de scris și îmi întocmesc o schemă a proiectului muzical. Îmi definesc elementele morfologice (tip de scriitură, liste de sunete, utilizarea lor în cadrul discursului muzical, instrumentație și tehnici de interpretare etc.), dar mai ales forma în care îmi ordonez toate acestea. Toate aceste elemente cu care operează pe parcursul travaliului componistic se materializează în partitura finită.

N.L.C.: *Ne puteți descrie metoda de lucru pentru muzica de film – de la partitură la peliculă?*

C.I.: Mai întâi am discuții cu regizorul și vizionări ale materialului filmat. Urmează procesul de elaborare a muzicii care va reprezenta ambianța dramaturgic-sonoră a imaginii. Apoi, după înregistrarea acesteia în studio, se suprapune și se sincronizează la montaj cu toate elementele componente ale filmului: imagine, dialog, ambianță sonoră și comentariul muzical.

N.L.C.: *Ce loc mai ocupă, în viziunea dvs., muzica cultă în peisajul socio-cultural actual? Ar fi ceva de schimbat, de îmbunătățit? Ce anume, și de unde credeți că ar trebui să începem?*

C.I.: Muzica așa-zis cultă își are locul pe care l-a avut dintotdeauna în societate și anume, are audiență printre oamenii cu apetență pentru marea muzică. Gradul de cultură muzicală se dobândește treptat încă din școală. Din păcate, de ceva timp muzica nu mai există ca materie în învățământ, și asta se reflectă în preferințele marelui public. Nu prin spectaculozitate cu orice preț se câștigă public, ci prin aducerea lui către înțelegerea fenomenului artistic de calitate. Și asta trebuie făcută prin educație.

N.L.C.: *Considerați că este real procesul de „îmbuibare sonoră”? Am ajuns noi, ca societate, să suferim de „obezitate muzicală”? Dacă da, cum credeți că ne afectează această „boală”?*

C.I.: Nu știu ce înțelegi prin termenul de „îmbuibare sonoră”, sau de „obezitate muzicală”. Consider că nu s-a ajuns la o saturație din cauza surselor de difuzare a muzicilor de toate felurile. Fiecare poate filtra registrul sonor după preferințe și gradul de instrucție culturală și cu cât oferta este mai mare, cu atât mai bine.

N.L.C.: *Pentru un compozitor aflat la început de drum, ce sfat considerați că ar fi potrivit, crescându-i șansele la o carieră artistică de succes, mai ales în lumina celor discutate mai sus?*

C.I.: Nu am talent pedagogic, dar după propria experiență aș sugera ca fiecare tânăr compozitor să-și mențină trează în permanență curiozitatea asupra fenomenului componistic contemporan și să-și valorifice talentul printr-o căutare consecventă a unor noi și inedite mijloace de exprimare. Și asta, bineînțeles presupune să le folosească într-un mod cât mai autentic și personal.

Interviu de **Norela-Liviana COSTEA**

Dan Dediu, Călin Ioachimescu, Nicolae Gheorghiuță



Foto: Cezar Sandu

Convorbiri cu coordonatorii secțiilor UCMR

Irinel Anghel (Secția de Muzică Instrumentală și Multimedia)

Norela-Liviana Costea: *Și anul acesta, la secția de Muzică Instrumentală și Multimedia au fost premiate trei lucrări: o lucrare simfonică, o partitură de muzică de cameră și o piesă de muzică electroacustică. Ce aspecte i-au delimitat pe compozitorii Mihaela Vosgianian, Áron Török-Gyurkó și Cătălin Crețu de autorii celorlalte lucrări propuse anul acesta?*

Irinel Anghel: În anul 2024, comisia de specialitate a secției noastre a primit 56 de lucrări pentru evaluare dintre care cele trei creații premiate ne-au câștigat atenția și votul prin ideile pregnante care au stat la baza compunerii și prin profesionalismul realizării muzicale, prin prospețimea limbajului și actualitatea lui, prin aportul de originalitate întrezărit fie la nivelul viziunii artistice, fie la cel al invenției materialului sonor sau al metodelor de transformare a acestuia.



N.L.C.: *Cum ați descrie Broken, lucrarea propusă de Mihaela Vosgianian?*

I.A.: Lucrarea *Broken* a compozitoarei Mihaela Vosgianian propune o muzică vie, convingătoare, accesibilă orchestrelor și publicului, în care influențe culturale recognoscibile fuzionează cu un limbaj actual. Materialul muzical pregnant al acestei piese beneficiază de o orchestrație excelentă iar fracturile surprinzătoare ale discursului produc alternanțe ale unor elemente de finețe cu intervențiile masive ale aparatului orchestral, susținând planul conceptual al autoarei conform căruia cele trei părți (*Broken Heart*, *Broken Wings* și *Broken Mind*) explorează trei ipostaze psiho-emoționale ale ființei umane, pe care le identifică într-o societate confuză, care și-a pierdut direcția. Lucrarea a fost de altfel inclusă și în „Antologia Muzicii Românești” – colecție de CD-uri editată de Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România, fiind considerată una

Irinel Anghel



dintre reușitele notabile ale creației muzicale românești din anul 2024.

N.L.C.: *Ce elemente s-au făcut remarcate în lucrarea camerală Liquid pentru clarinet și pian amplificat de Áron Török-Gyurkó?*

I.A.: Ceea ce juriul a apreciat cel mai mult la lucrarea *Liquid* a fost direcția actuală, proaspătă pe care aceasta se înscrie, care se remarcă prin explorările timbrale rafinate pentru care Áron Török-Gyurkó a devenit deja cunoscut, căpătând un profil artistic recognoscibil. Lumea sonoră creată prin sondarea interiorității sunetului aduce în piesa *Liquid* o atmosferă specială, misterioasă, ca rezultat al imaginării unor țesături de sonorități inventive. Pentru redarea cât se poate de plastică a micro-zgomotelor fine, fantomatice sau conglomeratelor dense, autorul a găsit o scriitură eficientă, pe care a utilizat-o cu rigoare și inspirație. Lucrarea este un exemplu de creație a prezentului axată atât pe descoperirea unui nou material sonor, a culorilor pe care acesta le poate dobândi, cât și pe obținerea unor amprente de

stare captivante, memorabile.

N.L.C.: *Cătălin Crețu a fost premiat pentru piesa Epura pentru violă și electronics. Ce impresii creează această „ciocnire*

Irinel Anghel, Áron Török-Gyurkó



muzicală” dintre un instrument cu sonorități atât de speciale, calde, cum este viola și efectele specifice muzicii electronice?

I.A.: În *Epura* nu există „ciocnire muzicală”. Și dacă v-ați așteptat la asta, putem spune că meritul evitării acestei „coliziuni” i se datorează compozitorului. Inspirat de tehnica de desen a geometriei descriptive, partitura care este simplă și conceptul clar mizează exclusiv pe traviul



Cătălin Crețu

transformator. Partea electronică a piesei, asigurată atât prin sunete preînregistrate ale violei cât și prin metamorfoza sursei acustice în timp real creează o lume expresivă ce stimulează imaginația de-a lungul celor cinci secțiuni ale lucrării («Puncte», «Axe», «Linii», «Suprafețe» și «Urme»). Pentru a extinde răspunsul la întrebare, există chiar o fuziune, o întrepătrundere firească între electronic și acustic, între tehnic și natural prin care timbrul violei se îmbogățește, căpătând mai multe înfățișări. Experiența lui Cătălin Crețu și colaborarea cu violonistul și violistul Ladislau Csendes au dat roade frumoase în această piesă, contribuind la „zestrea în construcție” a muzicii electronice românești.

N.L.C.: Aceste lucrări îmbină noul și vechiul, instrumentele clasice cu cele noi sau cu sunete generate electronic. Există, oare, o „rețetă” a armoniei stilistice a lucrărilor contemporane?

I.A.: Este chiar secretul armoniei, așa zice. Armonizarea elementelor identice sau asemănătoare este atât de la îndemână încât devine un non-sens. Trăim într-o perioadă a diversității, a liberului acces la informație, în fiecare zi facem exercițiul armonizării cu exteriorul, cu avalanșa de date, de opinii, de perspective. Misiunea noastră e aceea de a le combina, de a le survola în imaginație și a le face să lucreze împreună. Hibridizarea culturală este o consecință cu multe beneficii. Cel puțin, eu îi văd beneficiile artistice. Avem șansa accesării unor viziuni complexe, în cadrul cărora învățăm să apreciem diferențele, să le înțelegem rolul, să le integrăm.

Interviu de **Norela-Liviana COSTEA**

Premiul pentru Subsecția de Fanfară

Diana Dembinski-Vodă – Suită pentru fanfară *Carnet de bal*

Compozitoarea Diana Dembinski-Vodă a absolvit studiile de specialitate la clasa de compoziție a prof. Dan Constantinescu în 1991, creația sa cuprinzând opusuri în genuri diverse- cameral, coral, simfonic, vocal-simfonic. A obținut de-a lungul anilor diverse premii pentru creație corală (concursul național de creație corală pentru tineri compozitori 1992-1996) sau pentru lied (premii UCMR). A participat la cursuri de compoziție în Polonia – Kazimierz-Dolny (1991) și în Germania – Darmstadt (1992). A susținut conferințe internaționale pe tema componisticii românești contemporane în Germania (Hanovra, Hamburg - 2001) și în Viena (2007). A participat la mai multe simpozioane de muzicologie. A susținut în 2001 Teza de Doctorat cu titlul „Ipostaze ale timbralității vocale în creația corală românească din perioada 1960-1980”, lucrare elaborată sub îndrumarea lui Anatol Vieru și a lui Vasile Iliuț. În prezent este secretar coordonator al Secției de muzică vocală din



col. Aurel Gheorghiță, coordonatorul Subsecției de Fanfară,
Diana Dembinski-Vodă

cadrul UCMR. Totodată, este conf. univ. dr. habil în departamentul Compoziție din cadrul UNMB unde predă cursuri de Armonie tonală, modală și aranjamente corale.

Din 2012 a început o constantă colaborare cu mezzosopra Claudia Codreanu, în calitate de pianistă, susținând împreună cu aceasta recitaluri de lied în aproape toate edițiile festivalului SIMN, Meridian și Festivalul „Enescu”, acumulând un vast repertoriu românesc și internațional de gen, un număr însemnat de lucrări fiind prime audiții absolute.

Suită pentru fanfară Carnet de bal. Finalizată în aprilie 2024 este prima lucrare de acest gen a autoarei, fiind inspirată de tatăl ei, colonel- inginer Grigore Vodă, căruia îi este deosebit și dedicată, dar și de lecturile din adolescență,

unde, în romanele franțuzești și englezești de secol XVIII și XIX erau descrise savuroase scene de bal, unde eroina deținea faimosul carnet de bal în care erau înscrise partenerii de dans.

Suita conține trei dansuri:

- Cadril – un dans de deschidere preponderent tonal, vesel, viguros, cu influențe melodice ce se regăsesc în folclorul bavarez.

- Vals – un dans nelipsit la orice bal respectabil, un vals lent, trist, ușor straniu, construit bipartit, unde prima parte este în minor, cu o temă armonizată disonant, asemănătoare unei muzici de flașnetă, iar a doua parte majoră, luminoasă, mai apropiată de expresia valsului vienez.

Galop oriental – este dansul care încheie suita, o muzică modală, bazată pe o structură mixolidică, alternativ cromatică.

Strategia privind orchestrația a constat în permanenta variaționare a combinațiilor timbrale posibile în componența fanfarei de referință – cea a MAPN. (Diana Dembinski-Vodă)

Diana Dembinski-Vodă (Secția de Muzică Vocală)

Norela-Liviana Costea: *Premiile acordate anul acesta la secția Muzică vocală au mers către Dan Variu și către regretatul Dan Buciu. Ce aspecte ale acestor două lucrări au convins comisia spre a lua această decizie?*

Diana Dembinski-Vodă: Dan Variu, primul dintre premianții secției „muzică vocală” este, dacă nu mă înșel, sătmărean, dar trăiește în Cluj. A avut o lucrare excepțională – *Un blues vegetal* –, iar această impresie ne-a fost întărită și de interpretarea foarte bună (pentru că a Beneficiat – cu B mare – de interpretarea corului Cappella Transylvanica, despre care știm cu toții ce nivel are). Pe lângă acuratețea textului,



care era indiscutabilă la acest nivel, corul a prins spiritul piesei: ludicul, umorul acestei piese pe versuri de Adrian Păunescu, un poet pus „la naftalină” (din motive, probabil, politice). În orice caz lucrarea lui Dan Variu este foarte bine scrisă, cu ritmică, armonii, construcție (el știe să scrie foarte bine pentru voci); avem o lucrare vie, cu toți din birou am fost de acord să îl propunem, mai ales pentru că a și avut un punctaj foarte bun.

În ce privește cea de-a doua lucrare am fost puși în situație inedită (în sensul cel mai trist al cuvântului). Piesa a fost propusă și votată pentru premiu în consiliul Uniunii – care a avut loc pe 21 martie, dar, pe 22 martie, domnul Dan Buciu a murit. Există, deci, votul consiliului, premiul s-a acordat (sigur că premiul în bani nu are cum să se acorde,



pentru că acesta este eliberat pe bază de buletin persoanei care a primit premiul); prin urmare, a fost alocată o diplomă ca oricărui alt câștigător, pe care a ridicat-o Andreea Țimiraș, nora domniei sale.

N.L.C.: *Referindu-ne la Un blues vegetal – piesa scrisă de Dan Variu pe un text de Adrian Păunescu, pentru cor mixt – putem considera că va putea fi adăugată cu ușurință repertoriilor ansamblurilor de profil? Ce elemente de unicatitate și atractivitate are această partitură pe care comisia a premiat-o la categoria „lucrări corală amplă”?*

D.D-V.: Piesa poate să fie integrată în repertoriul corurilor profesionale. Desigur, dacă avem un cor al unui liceu de muzică cu voci bune, abilitați de solfegiu și un dirijor suficient de îndrăzneț, da, și acest cor ar putea s-o realizeze pentru că, dacă îi câștigi pe interpreți, dacă au văzut că au de lucru dar le place ce o să iasă, nu este ceva imposibil. Are schimbări armonice, are ritmuri deosebite, este de lucrat la ea, dar un cor profesionist o poate aborda, iar interpretarea Cappellei Transylvanica va rămâne una de referință.

N.L.C.: *În ce privește liedul Tot despre pisici, comisia s-a întâlnit cu o situația neobișnuită pe care ați menționat-o mai*

sus. Dincolo de această conjunctură tristă, cum ați caracteriza această partitură pentru voce și pian, premiată la categoria „miniatură vocală”?

D.D-V.: Liedul ce îi aparține domnului Dan Buciu este o partitură pe care chiar am avut bucuria și onoarea de a o cânta în primă audiere alături de mezzo-soprana Claudia Codreanu în Săptămâna Internațională a Muzicii Noi – ediția din 2024. Face parte din seria „Despre pisici” și se numește *Tot despre pisici*. Este al șaptelea lied, ultimul din serie, pe un text propriu foarte savuros, inspirat de pisicile reale ale domniei sale. Foarte bine scris, chiar un pic provocator pentru pian, dar ceva mai milos pentru voce (în sensul că există repere tonale, nu obligă cântărețul să își „încordeze” auzul prea tare). Eu le-am abordat pe toate, în diferite contexte. Primul lied este *Arpagic* pe versuri de Ana Blandiana; au urmat *Citha* (care a fost pisica domnului profesor), pe versuri proprii, *Mâța* pe versuri de Tudor Arghezi, apoi *Motanul lui Petculescu* pe versuri proprii, în diptic cu *Cancion para Ramirez* (pe versuri de Valentin Petculescu), *Mârâita și smârcâita* și *Tot despre pisici* – ambele pe versuri proprii. Liedurile sunt scrise în același stil, am înțeles că la radio se tot difuzează; se pare că au succes, pentru că pisicile plac multor oameni și domnul profesor a surprins câte ceva din spiritul acestei iubiri pentru micile necuvântătoare.

N.L.C.: Se poate observa o „alinie stilistică” a compozitorilor români în repertoriul muzicii vocale? Există puncte de întâlnire sau (dimpotrivă) diferențe notabile între orientările stilistice autohtone și cele ale muzicii vocale culte internaționale (mă refer, desigur, în principiu la cultura vestică)?

D.D-V.: Este o întrebare bună, dar pentru care ar trebui poate să ne interesăm mai mult despre activitatea corală internațională. Cred că mai conectați decât noi sunt dirijorii de cor care sunt și compozitori. Până la urmă, cred că această aliniere a curentelor stilistice este o chestiune personală. În orice caz, trebuie să ne gândim și că un cor este un instrument scump; nu poți să ai oricând acces la un ansamblu de măcar 25-35 de persoane (care este încă un cor mic) și să scrii o lucrare care să se și cânte. Prin urmare, ai de ales: scrii pentru „Madrigal”, pentru „Preludiu”, pentru Corul Radio sau scrii în așa fel încât, dacă găsești un cvartet, cvintet, sau un octet, lucrarea ta să poată fi interpretată? Cei mai mulți vor merge către cea de a doua variantă, astfel încât categoria „Lucrare corală amplă” se va referi la minutaj, mai degrabă decât la dimensiunea ansamblului.

Interviu de **Norela-Liviana COSTEA**

Premiul pentru Subsecția Didactică

Carmen Stoianov – Strop și Pic își caută ploaia, poveste muzicală pentru cor de copii

Muzicologul prof. univ. dr. Carmen STOIANOV (n. 1950), discipolă a Acad. prof. dr. DHC Octavian Lazăr Cosma, cu o carieră de peste 5 decenii și vie activitate muzicologică (participări/organizări de congrese, simpozioane) și de presă –, s-a afirmat pe întreaga plajă a genurilor, de la cele jurnalistice (articol, cronică, anchetă, reportaj, interviu, eseu, corespondențe, mese rotunde, dezbateri, portrete, crearea unor serii de emisiuni radio-tv.), la cele de ample dimensiuni, implicând interdisciplinaritatea, multifacetarea și dialogul artelor: sinteze (volume privind

Neoclasicismul muzical românesc), studii de caz (*Sonorul în proza eminesciană și la Ion Creangă*), monografii, carte universitară, studii de anvergură (creații situate la granița sonor-gematrie-filosofie-implicații culturale/amprentări sonor-lingvistice) pe verticala devenirii temporale. Preocupările sale au atins și explorat zonele stilisticii enesciene, repere ale generației post-enesciene, ale creației și interpretării vizând fenomenul muzical contemporan, genurile scenice (operă, operetă, musical) ori ale muzicii



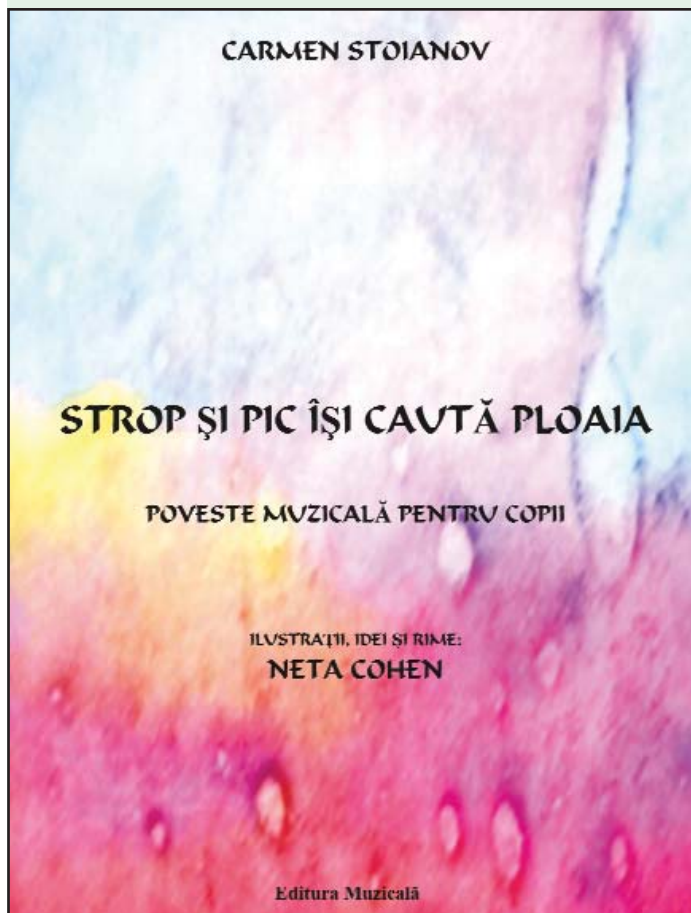
Foto: Mihai Cosma

ușoare (nu doar) românești. A deschis noi direcții de cercetare în muzicologia noastră, explorând monografic una din speciile exponențiale ale literaturii noastre orale (*Sonorul în basmul românesc*), alături de emblematica orizontală a spațiului sacru de cântare din timpuri biblice/davidice (*Cărțile Psalmilor; Reflexii în sonor*) ori cea a imnicii și psalm-imnicii latin-ambrosiene (*Via Psalmorum Regia*). Premii de creație muzicologică: ale Academiei Române și Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, Premiul de Excelență al revistei „Actualitatea Muzicală”, premii de presă, de critica și teoria artei etc. A semnat coordonări științifice, implicându-se în inițierea seriilor *RevArt* și *MuzArt* (UV, Timișoara). Ca „violon d’Ingres”, a studiat/și-a exersat preocupările literare (proză, poezie, teatru) și componistice destinate, cu precădere, celor mai tinere generații.

Povestea Muzicală **Strop și Pic își caută ploaia** (*Editura Muzicală: teatru în proză și poezia ca bază pentru cântecele destinate corului pe voci egale cu momente solistice*) a fost concepută ca posibil răspuns îndreptățitelor cerințe de reînnoire și revitalizare a repertoriului pentru copii în plaja teatrului muzical (cu personaje-actori pe scenă sau teatru de păpuși – mânuite de actori, cu vocile acestora); a fost avută în vedere consonanța de gând, pe ideea necesităților actuale de remodelare a educației culturale prin Proiectul Național „Cantus Mundi”, inițiat de reputatul dirijor și profesor Ion Marin, derulat prin

Fundația „Madrigal-Marin Constantin” și lansat ca provocare membrilor Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România în cadrul Forumului „Cantus Mundi” (Palatul Parlamentului, București – 8-10 mai 2024), la 10 ani de la oficializarea sa la nivel guvernamental. Ghidată de ideile expuse cu această ocazie, am urmărit ca realizarea efectivă (pe scenă, a Poveștii Muzicale), să se sprijine pe 3 componente majore: Muzică – Text – Mișcare (așa cum o recomandă numeroase studii de melo-ritmo și sonoterapie), imprimând participanților deprinderi de cântare împreună: unison, armonizare, momente de contrapunct sau de recitare ritmică, exersându-le memoria, fantezia și nevoia de relaționare între personaje; există cântare în cor, pe grupuri clar diferențiate, în dialog, fragmente solistice, vocalizare, scandare, onomatopee, mănuiere a unor instrumente/obiecte producătoare de sonor sau mișcări ale corpului/brațelor/picioarelor, realizând astfel un acompaniament diferențiat ori diverse efecte sonore etc. Potențând în manieră intuitivă și accesibilă dezvoltarea afectivă și intelectuală a (pre)scolarilor prin practică sincretică de tip „JOC”, am avut în vedere principiul interpretării creatoare: caracterul integrat al alternanței text în proză-text poetic, grupuri corale-soliști-recitatori, incluzând muzică, ritm, mișcare, mimică, gestică, percuție corporală; este calea educației

contrapunctico-armonică ușor de intonat și reținut, structurare metro-ritmică. La baza compunerii lor stau marcarea și susținerea interesului copiilor prin elementele de limbaj muzical devenite mijloc de exprimare a unor idei, sentimente, experiențe, inclusiv prin compararea sunet vorbit-sunet cântat (emisie vocală naturală, dicție, echilibrul inspir-expir), diferențierea intensităților, a culorilor timbrale, a ilustrării sonore a textului poetic. În drumul lor spre casă, prin intermediul unor personaje de poveste, două picături de ploaie descoperă nu numai frumusețile și magia lumii înconjurătoare, ci și minunatele daruri ale prieteniei, respectului și întrajutorării necondiționate. Temele sunt apropiate de universul copilului, de interesele specifice vârstei, trezind interesul pentru artă, cultură și lectură („Alice în Țara Minunilor”), stimulând memoria, curiozitatea, simțurile estetic, ritmic, auzul și memoria muzicală, implicând învățarea prin coordonare. Le-am „legat”, înglobându-le într-un text literar propriu (proză – povestire, dialoguri și poezii – cca. 28 min), dedicat copiilor aflați la vârsta poveștilor, a descoperirii frumuseților și magiei lumii înconjurătoare, totul prin intermediul „Cântării împreună”. La fel ca în „Portativul minune” (Editura Muzicală), imbold și ferment al realizării a fost nepoata și apropiata mea colaboratoare (căreia i-am trezit/cultivat gustul pentru limba română și cea „muzical-artistică”), așa cum am notat pe copertă – ilustrații, idei și rime: Neta COHEN. Deoarece la momentul conceperii acestei *Povești Muzicale*, Neta avea 8 ani, am considerat oportună adresarea către nivelul acelei vârstă pentru că, pe lângă muzică și text, desenele ei ținesc trezirea curiozității/simțului estetic al celor mici. Adâncă reverență măștrilor care mi-au ghidat studiile componistice: Dumitru Bughici, Vinicius Grefiens, Liviu Comes, Laurențiu Profeta și Richard Bartzer. (Carmen Stoianov



muzicale prin trezirea și menținerea interesului față de muzică și cântare, prin participare afectivă, conjugarea joc actoricesc verbal – gestual, intersecții sunet vocal – instrumentalul Orff, factori care susțin și întăresc atracția față de construirea unui univers sonor atractiv, divers colorat și ipostazat. În Poveste există 10 momente muzicale melodioase, accesibile particularităților de vârstă și dezvoltare psiho-motorie a elevilor și tinerilor interpreți ca ambitus, linii melodice, repere tonale/tono-modale, osatură

George Natsis (Secția de Muzică Jazz-Pop)

Norela-Liviana Costea: *La secția de Jazz-Muzică pop au fost premiate lucrări semnate de Ionel Tudor (la categoria Muzică de jazz sau muzică instrumentală), Virgil Popescu*



(partitură aparținând categoriei Melodie sau grupaj de melodii) și de Dan Creimerman (la categoria Musical). Ce a determinat comisia să îndrepte atenția către cei trei?

George Natsis: Înainte de toate este bine să știm cum funcționează Premiile, pe ce criterii se dau. Există un regulament de funcționare conform căruia (acum mă refer specific la secția de muzică jazz-pop) noi avem trei categorii: categoria jazz sau muzica instrumentală – alta decât jazz (pentru că putem avea și muzică pop la categoria aceasta; fiind muzică instrumentală special am diferențiat un pic), cea de a doua categorie: melodie sau grupaj de melodii (pot fi una, două sau poate trei piese – și aici ne referim exclusiv la muzică pop și la muzică vocal-instrumentală, adică la *song*) și cea de a treia categorie este cea care ține de spectacol muzical (aici putem să avem *musical* dar și un spectacol-eveniment). Mai departe, piesele eligibile pentru categoriile respective sunt luate în calcul din cadrul celor două sesiuni de achiziții (în fiecare an avem o sesiune vara și una iarna). Cu ocazia aceasta compozitorii membri ai Uniunii trimit lucrări și noi le achiziționăm dar le și acordăm calificative pe criterii de inspirație melodică,



George Natsis, Dan Creimerman

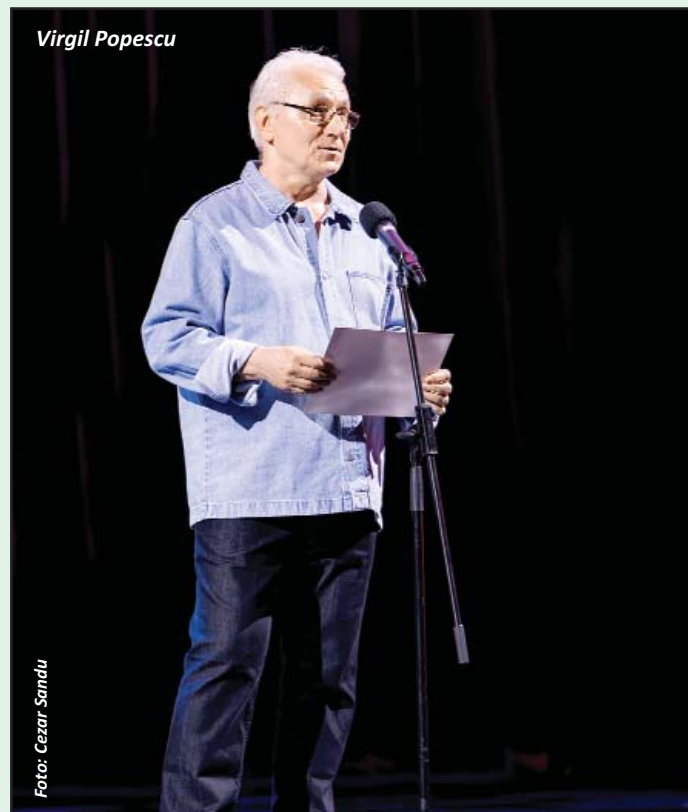
Foto: Cezar Sandu

ritmică, formă etc. Melodiile care au cel mai mare punctaj devin automat eligibile pentru premiul la secțiunea noastră. Mai este încă o cale de evaluare a lucrărilor: auto-propunerea – și aceasta este maniera prin care notăm cel mai des spectacolele muzicale. De ce? Pentru că nu putem achiziționa un întreg spectacol (de regulă, achiziționăm melodii de sine stătătoare, sau un număr-două dintr-un *musical*. Separat, pentru lucrări mai ample, există sistemul de comenzi: un compozitor care dorește să compună un spectacol muzical, dar nu îl poate susține din punct de vedere financiar, se poate adresa către Birou, care ar putea finanța o astfel de producție, măcar în stadiul ei incipient.)

N.L.C.: *Ne vom opri acum către prima dintre lucrările premiate: Anotimpul iubirii (Primul anotimp), de Ionel Tudor este o lucrare pentru pian și orchestră – o alcătuire instrumentală*

clasică. Cum se face, deci, că această lucrare a atras atenția secției Jazz-Muzică pop?

G.N.: Știu că pare puțin straniu ca la secția jazz-pop să acordăm premiu unei piese scrise simfonic, cu o distribuție instrumentală clasică. Nu este însă un lucru neobișnuit ca muzica pop și muzica clasică să funcționeze împreună (amintesc, de pildă, celebra formație Yes, care are un album simfonic extraordinar, Jon Bon Jovi – „Unplugged”, Sting – „Symphonic City”, Steve Vai, care a



Virgil Popescu

Foto: Cezar Sandu

avut un amplu turneu rock-simfonic alături de subsemnatul etc.). Miniatura pentru pian și orchestră de Ionel Tudor are o melodie sensibilă, simplă, pe care eu aș asemăna-o muzicii de film semnată de Henry Mancini. În orice caz, această subcategorie (muzică instrumentală) a fost adăugată tocmai pentru că, în ultima vreme am avut mult mai multe piese instrumentale (asta și pentru că piesele vocale nu prea sunt difuzate la radio).

N.L.C.: *Atunci când un compozitor se îndreaptă către muzica ușoară, gândul ne duce către muzica comercială; însă de multe ori compozitorii și interpreții se lovesc de competiția nedreaptă a industriei muzicale a zgomotului. Mai poate fi, în acest caz, considerată muzica ușoară, așa? Cum se situează, în contextul actual, piesa Cântec pentru Maria, pe versuri de Angelica Grossu, semnată de Virgil Popescu – o melodie de „muzică ușoară”?*

G.N.: Din punct de vedere istoric, muzica pop era ceva ce venea în contradicție cu muzica tradițională. The Beatles sunt un exemplu excelent de muzică pop, opusă ca ideologie lui Nat King Cole, de pildă. Astăzi, muzica pop cuprinde o mulțime de sub-genuri; aș spune că o melodie pe care nu ai unde să o încadrezi, o cataloghezi drept muzică pop (de aceea există multe derivații stilistice precum pop-blues, funky-pop, ethno-pop...). Muzica pop definește, așadar, o muzică populară (a nu se confunda cu muzica folclorică), derivată din *western music*, o muzică simplă, cu structuri simple și melodii ușor de reținut. Sunt însă și situații în care muzica „ușoară” nu este așa de

ușoară; mai mult, dacă dai o asemenea partitură unei orchestre simfonice, cel mai probabil nu va putea să o cânte. Virgil Popescu a reușit, în piesa *Cântec pentru Maria*, să creeze o piesă foarte actuală (deși el nu și-a schimbat stilul de-a lungul anilor). Este adevărat însă, cum am mai spus, că industria muzicală de astăzi pare că este alcătuită din hituri de o vară – ni se servește un fel de „muzică fast-food”.

N.L.C.: *Dan Creimerman a propus musicalul Paradis personal, un gen mai puțin abordat. Care sunt, în opinia dvs., atributele care fac din această partitură una relevantă pentru categoria sa? Către ce categorii de public se poate îndrepta compozitorul cu această producție?*

G.N.: Categoria „Spectacol sau musical” este ceva mai pretențioasă; au fost ani când nu am avut nici un candidat. Cei care vor să candideze pentru această categorie se auto-propun, cum ziceam mai sus, sau ne aduc spre achiziție unul sau două numere, iar noi le sugerăm să înscrie spectacolul. *Paradis personal* este un spectacol despre tineri, despre aspirațiile și visurile lor, cu multe accente rock și sper să fie bine primit de adolescenți. Deși nu este singurul proiect de acest fel (Andrei Tudor a scris recent un spectacol muzical, dar și Cornel Ilie), acest gen muzical este, totuși, unul scump, prin urmare, mult mai puțin abordat de compozitori.

N.L.C.: *Dacă ați putea trimite către publicul larg un sfat cu privire la universul muzical cotidian pe care și-l alege în fiecare zi, care ar fi acesta?*

G.N.: Este foarte greu să te adresezi astfel publicului. De ce? Pentru că oamenii au preferințe diferite. Dar m-aș referi la un aspect de la care fiecare poate să deducă ce este folositor pentru el: *Muzica este un rezervor mare care eliberează emoții, atunci când este interpretată. Aceste emoții schimbă, în bine sau în rău, modul nostru de a gândi, de a reacționa, starea noastră generală și chiar starea noastră de sănătate. O muzică repetitivă, de exemplu, duce la niște blocaje ale creierului și, prin urmare, la eliberarea unor emoții negative, adictive. Prin urmare, dacă m-aș adresa ascultătorului neprofesionist, i-aș spune să vadă dacă muzica pe care o ascultă îl face să se simtă liber sau dacă, dimpotrivă, simte angoasă sau chiar stări (auto)distructive. Muzica are un factor manipulativ foarte puternic. În același timp, muzica este un univers extraordinar care merită explorat, atât din poziția creatorului de muzică, cât și din cea a ascultătorului. Îmi pare rău că muzica și-a cam pierdut menirea educativă, de a forma o cultură, de a o menține. Dacă vom căuta exclusiv câștigul material, vom continua să încurajăm această subkultură (vedem, desigur, că în topul vizualizărilor sunt aproape invariabil manelele) și vom renunța definitiv la scopul nobil pe care muzica l-a avut: acela de a face parte din cultura unei țări, de a oglindi identitatea unei națiuni.*

Interviu de **Norela-Liviana COSTEA**

Olguța Lupu (Secția de Muzicologie)

Norela-Liviana Costea: *Premiile secției de Muzicologie la secțiunea Sistematică au fost acordate ex-aequo pentru doi tineri: Benedicta Pavel și Vlad Văidean. În timp ce prima autoare s-a orientat către studiul a „Două viziuni diferite asupra repertoriului de orgă în România: organistul Helmut Plattner și compozitorul Wilhelm Georg Berger”, cel de al doilea autor a*

efectuat în volumul său „Incursiuni muzicale în Transilvania premodernă”. Ne puteți oferi câteva elemente unice, amănunte

Olguța Lupu, Benedicta Pavel



Foto: Mihaela Cosma

neasteptate, pe care le-ați descoperit parcurgând cele două volume?

Olguța Lupu: Înainte de toate, aș vrea să relievez câteva particularități datorită cărora premiile din acest an

Vlad Văidean



Foto: Cezar Sandu

ale secției Muzicologie au stat sub semnul unei neobișnute, dar îmbucurătoare omogenități: toți laureații sunt foarte tineri, ceea ce cred că e un semn foarte reconfortant pentru viitorul muzicologiei românești; cercetările lor se bazează pe investigarea (directă sau indirectă a) unor documente de arhivă, ceea ce reprezintă o muncă extrem de laborioasă, care reclamă multă responsabilitate și discernământ în înțelegerea și interpretarea contextului, dar care este foarte necesară și conduce la rezultate remarcabile, uneori chiar spectaculoase; sunt cu toții absolvenți ai Universității Naționale de Muzică din București, ceea ce confirmă (dacă mai era nevoie) calitatea corpului profesoral al acestei



Olgața Lupu, Ana Diaconu

Foto: Mihai Cosma

instituții cu o veche și prestigioasă tradiție; toate lucrările premiate au fost tipărite la Editura UNMB, care a crescut tare frumos în ultima perioadă, devenind una din cele două edituri cu specific muzical clasificate de CNCS în categoria A, iar calitatea fiecărui volum nou lansat demonstrează această evoluție.

Referitor la primul volum, semnat de Benedicta Pavel, care analizează contribuția celor doi muzicieni la consolidarea și lărgirea repertoriului organistic în relație cu două instituții etalon în care aceștia au activat – Conservatorul bucureștean (unde Helmut Plattner a fost întemeietorul clasei de orgă) și Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România (în care Wilhelm Georg Berger a fost peste 20 de ani secretar al Biroului secției de muzică simfonică și camerală) –, mi s-a părut foarte ingenioasă construcția perfect „asortată” cu tema abordată, în care cele două capitole, intitulate *Choral* și *Fugue*, sunt precedate de un *Praeludium* și urmate de un *Postludium*. Alegerea subiectului are și o tentă oarecum biografică, apartenența autoarei la confesiunea romano-catolică explicând

preocuparea sa pentru „regina instrumentelor” – orga. Cercetarea arhivelor UCMR și UNMB i-a prilejuit descoperirea multor detalii semnificative legate de viața și creația celor doi reprezentanți importanți ai valorosului filon muzical german în cultura română. Consider că este foarte binevenită și configurarea, în Anexa 1, a unui catalog ce cuprinde două secole (XIX-XX) de creație pentru orgă (solo sau în diverse ansambluri) aparținând compozitorilor români.

În cazul volumului semnat de Vlad Văidean, dedicat spațiului muzical transilvan, am fost impresionată de puterea sa de cuprindere, selectare și structurare a informației, de modul în care a îndeplinit cu brio obiectivul propus, care pare copleșitor chiar și la o primă vedere – acela de a cerceta nu mai puțin de nouă veacuri de muzică (secolele X-XVIII), într-un ținut multietnic, multilingvistic, multiconfesional și, prin urmare, multicultural, care a trecut în perioada respectivă prin transformări istorice și sociale de proporții. Toate aceste aspecte s-au reflectat într-un fenomen muzical multiplu ramificat, cu numeroase influențe și interferențe, pe care autorul, cu al său stil muzicologic deja inconfundabil, le evidențiază printr-o abordare interdisciplinară complexă, oglindită și în cele nu mai puțin de 14 pagini ale unei bibliografii ce reunește o mare varietate de contribuții la cercetarea muzicii și culturii din Transilvania, inclusiv scrieri de arhivă sau bazate pe investigarea arhivelor. Ca un decupaj revelator, voi aminti doar modul rafinat și foarte judicios argumentat în care



Desiela Ion

Foto: Cezar Sandu

Vlad Văidean tratează „problema specificului transilvan”, dar nu voi dezvălui și concluziile sale, deoarece vreau doar să stărnesc curiozitatea cititorului. În ansamblul său, acest volum se constituie, după cum remarcă Valentina Sandu-Dediu, într-o „sinteză excepțională, aflată la granița fluidă între studii culturale și muzicologie”.

N.L.C.: De asemenea, la secțiunea Istoriografie, premiul a fost acordat ex-aequo pentru Ana Diaconu și Desiela Ion. La ce concluzii va ajunge cititorul după ce va parcurge volumul „Drumul emigrării. Povestea diasporei componistice românești din Franța, reconstituită din arhive comuniste”? A fost, într-adevăr, vorba despre emigrare în adevăratul ei sens ori, mai degrabă, se poate pune problema unor (auto-)exiluri ale elitelor românești?

O.L.: Cred că volumul realizat de Ana Diaconu are marele merit de a oferi cititorilor o imagine veridică și nuanțată a acelor vremuri complicate, în care societatea comunistă totalitară s-a aflat, inerent, în conflict cu libertatea de gândire definitorie pentru cultura de nivel înalt. Am apreciat în mod deosebit faptul că autoarea nu dă verdicte, ci deapănă „povești adevărate” (dacă le putem numi astfel) și uneori foarte diferite, bazate pe cercetarea unei cantități impresionante de documente din arhivele UCMR, UNMB, Radiodifuziunea Română, Arhiva Națională de Filme sau „Centre de documentation de la musique contemporaine” din Paris. Din informațiile oferite de aceste surse, pe care le analizează cu obiectivitate, luciditate, maturitate, dar și cu o deosebită empatie, Ana Diaconu recompune trasee ce explică și în parte justifică anumite decizii ale compozitorilor respectivi. Iar în final, cititorul este lăsat să tragă propriile concluzii. Aș sublinia și faptul că, pe lângă aceste detalii biografice care se parcurg cel mai adesea cu sufletul la gură, de parcă am lectura un roman palpitant (pentru că autoarea are și un veritabil talent literar), volumul restituie publicului adevărata dimensiune a contribuției acestor muzicieni la cultura română – un demers absolut necesar, de care muzicologia românească avea nevoie.

N.L.C.: Referindu-ne la cel de al doilea volum: „Muzici orchestrale românești la Filarmonica bucureșteană, în două studii de caz: Mihail Jora și Paul Constantinescu”, ce diferențe de perspectivă ați observat față de alte volume ce tratează creația celor doi compozitori sau activitatea instituției luate în considerare?

O.L.: Volumul semnat de Desiela Ion, similar celui descris anterior, investighează modul în care ideologiile totalitare au marcat fenomenul muzical. Analiza acestei influențe se realizează mai întâi prin prisma programelor simfonice din perioada 1945-1989 ale Filarmonicii bucureștene. Apoi, autoarea se focalizează asupra a doi exponenți importanți ai componisticii românești, Mihail Jora și Paul Constantinescu, a căror activitate, substanțială și în perioada interbelică, i-a permis studiul comparativ a efectelor diverselor ideologii totalitare asupra vieții culturale. Cercetarea se bazează pe documente din Biblioteca Filarmonicii, Arhivele Naționale, Arhivele UCMR, Arhiva UNMB și Arhivele CNSAS. În absența arhivei Filarmonicii după 1968 (în prezent, dispărută), autoarea a completat imaginea de ansamblu cu informații preluate din articole și cronici muzicale apărute în periodicele vremii. Construit cu meticulozitate și acribie, dublate de o admirabilă capacitate de a decela, în noianul de informații care trebuie procesate, aspectele esențiale sau detaliile care contează, volumul Desielei Ion reliefează multiplele conexiuni dintre muzică și ideologiile vremii. Și se alătură astfel unui efort comun, întreprins de mai mulți muzicologi, de a reconstitui tabloul complex al unei epoci.

N.L.C.: Ce relevanță au aceste volume (și alte publicații de profil, desigur) pentru muzicienii de astăzi și cum credeți că vor fi acestea privite de muzicienii din generațiile viitoare?

O.L.: Mi se pare extraordinar faptul că cercetători foarte tineri scriu volume atât de consistente, bazate pe cercetarea unor surse documentare extrem de ample și de solide, multe dintre ele aflate în arhive – ceea ce presupune un cumul de calități greu de întrunit, de la răbdare la discernământ, de la putere de cuprindere la capacitate de sinteză, dar oferă în schimb informații noi, ce completează, nuanțează sau chiar schimbă perspectiva. Fără îndoială, este și meritul mentorilor lor, și aici aș vrea să menționez faptul că Valentina Sandu-Dediu, ca profesor de muzicologie și coordonator de doctorat, a contribuit cel mai mult la devenirea celor patru muzicologi premiați – aspect subliniat și de ei, în alocuțiunile ținute cu prilejul Galei UCMR. Cred că atât pentru muzicienii din prezent, cât și pentru cei din generațiile viitoare, aceste volume reprezintă un aport considerabil la cercetarea și explicarea fenomenului muzical românesc.

Interviu de **Norela-Liviana COSTEA**

Premiul Filialei Cluj a UCMR

Adrian Pop – *Vocile nopții 2*

Discipol al compozitorilor Sigismund Toduță și Cornel Țăranu, Adrian Pop (n. 1951, Cluj) s-a format și a activat la Cluj, fiind considerat unul din reprezentanții de seamă ai școlii componistice clujene. S-a afirmat la mijlocul anilor '70 cu o serie de lucrări corale inspirate din folclor (între care binecunoscuta *Vine hulpe de la munte*), dar și cu lucrări de anvergură precum *Concertul pentru violoncel și orchestră* (1975) și *Etos 1* pentru orchestră (1976). În această lucrare (distinsă cu Premiul UCMR), reputatul critic Radu Stan remarcă la acea vreme cu entuziasm „un nou dinamism al orchestrei simfonice mari de o forță



copleșitoare, în stare să ridice pe nesimțite valori imense.” Creațiile sale au fost distinse de-a lungul timpului cu

numeroase premii: în mai multe rânduri Premiul Uniunii Compozitorilor din România, Premiul „George Enescu” al Academiei Române, premii la concursuri internaționale de compoziție în Franța, Italia, Austria, Spania, Africa de Sud.

Muzica sa, de o factură ce urmărește sinteza între valorile tradiției și spiritul modernității, este apreciată de public și specialiști, fiind frecvent interpretată în țară și în străinătate. În anul 2007, compozitorul György Kurtág mărturisea: „Întâlnirea mea cu muzica lui Adrian Pop a fost o veritabilă descoperire: o găsesc proaspătă și plină de virtuozitate, extrem de idiomatice, simplă și în același timp sofisticată. Denotă măiestrie în arta compoziției și impresionează prin modul în care explorează regiuni arareori cartografiate ale sufletului.”

Adrian Pop a fost director artistic al Filarmonicii „Transilvania” și rector al Academiei Naționale de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj, actualmente fiind profesor asociat al aceleiași instituții. A fost distins cu Ordinul Meritul Cultural acordat de Președintele României și este Cavaler al „Ordre des Arts et des Lettres”, acordat de Ministerul Culturii din Franța.

Vocile nopții 2 / Les voix de la nuit 2 pentru cor și orchestră, pe versuri de Alexandru Macedonski și Alfred de Musset

La baza lucrării stau fragmente din poeme celebre a doi poeți, poeme dedicate unei tematici comune - de aici

ideea textului bilingv, pentru care am ales fragmente din lirica lui Alfred de Musset (« La nuit d'août ») și a lui Alexandru Macedonski („Noapte de mai”), fiecare în limba originală. Este binecunoscut faptul că Macedonski a fost influențat în cilul „Nopților” sale de către de Musset, astfel încât o subtilă corespondență se țese între versurile celor doi.

Cele patru mișcări ale lucrării au în centru efluviul coral care, vehiculând textele poetice ca alter-ego al rostirii celor doi poeți, are o importanță primordială în arcuirea expresivă, care aici exaltată de energiile frumuseții cosmice, a naturii și a forțelor mereu tinere ale primăverii (Macedonski) - aici este rănită de nestatornicia în dragoste, ce preschimbă frumusețea bucolică și naivă a naturii în sfâșietoare suferință sufletească (de Musset). Orchestra ambientează această atmosferă cu o serie de introduceri amplificări, sublinieri sau comentarii instrumentale.

Atmosfera romantică și simbolistică a poemelor își pune amprenta asupra limbajului muzicii, unde trăsăturile melodice, armonice și contrapunctice prezintă o mixtură între tonalitatea romantică și soluțiile modale impresioniste (aceasta mai cu seamă în părțile 1, 2 și 4). Cea de a treia parte este un memento în forma unui madrigal de inspirație renescentistă, cu scurte citate ascunse din Gesualdo („Moro lasso”) și Monteverdi („Lasciatemi morir”), intim înrudite cu versurile lui de Musset: „après avoir souffert, il faut souffrir encore” (După

ce-ai suferit, mai trebuie încă să suferi). Toate aceste influențe și aluzii sunt retopite într-un limbaj muzical în care mijloace contemporane (precum textul vorbit, onomatopoea, șoapta, armoniile suprapuse clusterelor sau aglomerările texturale și altele) adaugă întregului o tușă modernă.

Lucrarea este dedicată memoriei tatălui meu, dirijorul și profesorul Dorin Pop, maestrul al cântului coral și un adevărat model uman și profesional - nu doar pentru mine. (Adrian Pop)



Foto: Cezar Sandu

Bogdan Costache, Liliana Iacobescu: „Mozartissimi”

Pe patru CD-uri, casa de discuri Eurostar ne propune *Integrala sonatelor pentru vioară și pian* de W. A. Mozart: KV 379 în sol major, KV 377 în fa major, KV 301 în sol major, KV 376 în fa major. Protagonistii îmbină experiența cu tinerețea, sub numitorul comun al valorii. Pianista Liliana Iacobescu a absolvit UNMB în 1968,



este prof. univ. dr. la Facultatea de muzică a Universității „Transilvania” din Brașov și în afara unei intense activități concertistice este autoarea a șapte volume de specialitate. Mult mai tânăr, violonistul Bogdan Alexandru Costache posedă un frumos palmares, cu peste 30 de premii naționale și internaționale, între care Marele Premiu la Concursul internațional de vioară „Remember Enescu”. Este dirijor al orchestrelor Teatro d’Opera Italiana și Opera Vox, a fondat și conduce cvartetul „Fortissimi”. (M. G.)

Cea de-a patra ediție a Festivalului de Operă București

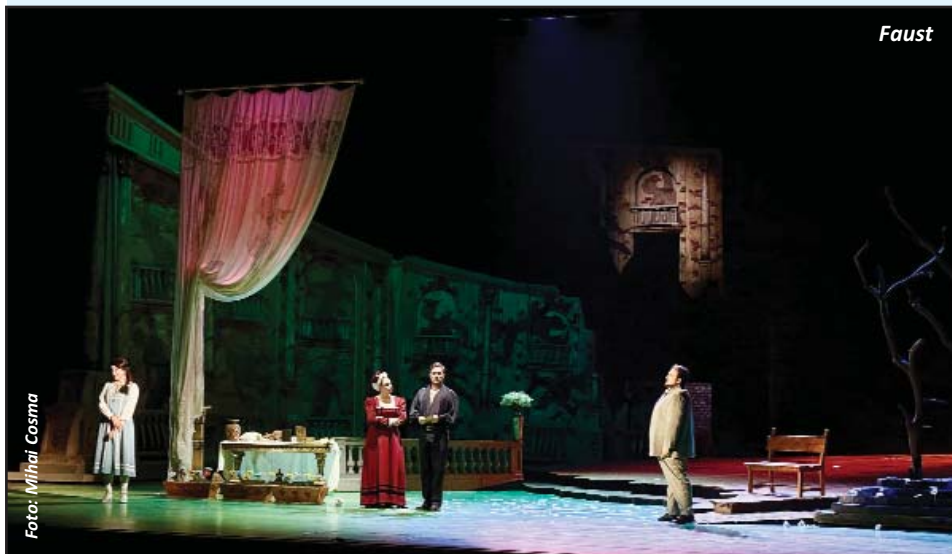
Ceea ce inițial părea un vis utopic s-a dovedit a fi un proiect puternic și de lungă durată, supraviețuind și extinzându-se an de an. Festivalul de Operă București, un

aduce un astfel de tur de forță, cu un total de 1500 de persoane care călătoresc și imediat după aceea cântă și lucrează pe scenă...

Companiile invitate și-au adus propriile producții scenice, orchestre, coruri, dansatori și soliști, plus personalul tehnic (care lucrează în colaborare cu mâinile interne), călătorind cu autocarul și, în unele cazuri, fără a

se caza în București. Deoarece Festivalul este finanțat din bani publici, nu a fost atât de greu să fie puse toate acestea cap la cap din perspectivă financiară. Totuși, trebuie să laud rolul de coordonare al muzicologului Oltea Șerban-Pârâu, organizator artistic experimentat.

Startul a fost foarte spectaculos din punct de vedere al distribuției: un trio de vedete mondiale a oferit o interpretare foarte admirată a operei *Faust* de Charles Gounod – românii Ștefan Pop (în rolul titular) și Anita Hartig în rolul Margaretei, alături de Erwin Schrott în Mephisto. A fost prima dată când cele două vedete de



Faust

Foto: Mihai Cosma

eveniment unic de acest gen, a reunit anul acesta 6 din cele 9 teatre muzicale din țară, pe scena Operei Naționale București, alături de care au fost prezente și companii invitate din străinătate: Teatrul de Operă și Balet „Maria Bieșu” din Chișinău (Republica Moldova) și Opera de Stat din Ruse (Bulgaria). 10 zile consecutive, cu 10 spectacole diferite au atras peste 8000 de oameni – deloc o surpriză, pentru că propunerile artistice erau destul de tentante.

Varietatea a fost una dintre principalele caracteristici ale acestei ediții: 4 opere puse în scenă, 2 baletе, 1 operă-balet, 1 operă în concert, 1 musical (operă rock) și 1 operetă, toate realizate într-un ritm provocator de câte un spectacol nou în fiecare seară (cel mai dorit titlu a fost prezentat în matineu + reprezentația de seară), cu toată anxietatea logistică pe care o



Carmen

Foto: ONB



David Crescenzi

Foto: ONB

la noi din țară au împărțit o scenă de operă, deși s-au născut în același județ al Transilvaniei de Nord și mai cântaseră în concerte ocazionale. Tenorul a fost aplaudat cu entuziasm în momentele sale de vârf, în timp ce Anita Hartig a impresionat prin muzicalitate și calitatea tonului și mai puțin prin agilitate sau rezistență (în scena închisorii). Aceasta a fost una dintre cele mai bune producții ale ONB, realizată la începutul anilor '90 de celebrul regizor de teatru Alexandru Tocilescu. Păcat că Erwin Schrott (de altfel încântător și plin de viață în rolul său) nu s-a îmbrăcat decât ocazional cu costumele și accesoriile lui Mephisto, jucând mai ales în cămașă și pantaloni negri (din cauza temperaturilor de vară?!). Totuși, există un standard teatral și o disciplină

artistică ce nu pot fi trecute cu vederea, acest gest sfidând și desconsiderând regia, scenografia și instituția gazdă (mult prea îngăduitoarea față de o asemenea atitudine de divă de secol XIX). Au fost vremuri, da, când marii cântăreți se îmbrăcau cu ce „le stă bine”, ori chiar când cântau ce doreau (din partitura respectivă sau din altele!) sau când nu cântau

balet cu soliști internaționali, care au prezentat o versiune scurtată și adaptată a partiturii de operă, cu momente de orchestrație din baletul lui Șchedrin și cu ariile principale lăsate la locul lor, la fel ca și jumătate din duetul final. Neobișnuit, dar interesant, bine dansat dar foarte modest cântat (în principal din cauza soliștilor de sex masculin), și

cu un rol extrem de energic al dirigoarei Viliana Valtcheva. Regizor, coregraf și scriitor a fost... Natalia Osipova, dar nu starul mondial al Baletului londonez ci o altă balerină, cu același nume – confuzie binevenită pentru marketing.

Cea mai tânără echipă solistică a venit de la Opera din Galați (la fel ca anul trecut, în *La Bohème*), de data aceasta în *Lucia di Lammermoor*, o producție low-cost (de așteptat dacă ne gândim la scena mică ai la bugetul direct proporțional cu ea). Cu toate acestea, beneficiind de voci bune și de implicare în actorie oapeții de la Dunăre au avut un mare succes, în principal Alin Munteanu (Enrico), Paul Lungu



Foto: Mihai Cosma

Lucia di Lammermoor

fragmentele care nu le ieșeau bine. Dar credeam că asemenea toane au fost eliminate demult, iar acceptarea lor nu arată altceva decât lipsă de demnitate și sindrom de provincialism din partea teatrului. Foarte eficient a fost dirijorul Daniel Jinga (totodată managerul ONB), cu o atenție curtenitoare în urmărirea muzicală a cântăreților și cu o abordare dinamică a partiturii.

O propunere neobișnuită a venit din partea vecinilor bulgari (Ruse se află la 65 de km sud de București): prezentată sub titlul *Carmen* de Georges Bizet, publicului i s-a făcut cunoștință cu o „operă-balet”, cu 3 cântăreți (*Carmen*, Don José și Escamillo), un mic cor și ansamblul de



Foto: ONB

Spartacus



Foto: Mihai Cosma

Turandot

(Edgardo) și o Lucia talentată, dar încă nu absolută – Lorena Mărginean, cu o imersiune totală în rol și o dicție foarte bună. În mod surprinzător, în fosă am observat un dirijor de 25 de ani, Andreas Schein, foarte promițător, cu autoritate în fața ansamblului și energie excelentă.

Nu voi comenta baleturile decât pentru a menționa titlurile prestigioase și provocatoare ales: *Spartacus* de Aram Hacıaturian (de la frații moldoveni) și *Cenușăreasa* de Serghei Prokofiev (cea mai recentă premieră a ONB). Era o vreme când spectaculosul balet al profesorului de compoziție al lui Anatol Vieru de la Conservatorul din Moscova se juca și la București (premiera în 1975, cu Petre Ciortea, Cristina Hamel și Iliena Iliescu), dar după fuga în străinătate a



balerinului din rolul titular pedepsit a fost... baletul *Spartacus*, retras discret din repertoriu. Probabil că și înalta tehnicitate necesară, ca și accentul pus pe un ansamblu foarte numeros și bine coordonat au făcut ca acest titlu să devină prea complicat pentru trupa bucureșteană...

Nici asupra operei rock *Jesus Christ Superstar* (o producție excelentă a Operei Maghiare de Stat din Cluj-Napoca) nu mă voi opri, deoarece subiectul este din afara muzicii academice. Din alte motive (artistice și de calitate), în opinia mea nu merită să comentez producția de *Nabucco* de la Opera Brașov, apăsată de o abordare vetustă nu atât regizorală cât mai ales a designului video/foto – voi evidenția doar minunata prestație vocală și actricească a lui Șerban Vasile, excelent în rolul principal.

Deși prezentată sub formă de concert, *Rita de Donizetti* a marcat premiera invitatării unei orchestre de concert la Festival (Orchestra de Cameră Radio), rezultând o seară plăcută, cu un nivel bun al soliștilor (trei invitați italieni) și o povestire alertă făcută de un actor, în locul recitativelor originale. A fost ideea dirijorului libanez Toufic Maatouk, care a impus un parcurs cursiv al partiturii, prezentată pentru prima dată în România.

Cititorii revistei noastre au putut citi cronică mea de la Opera Națională Română din Iași, în noiembrie anul trecut, în seara premierei noii lor producții *Turandot*. Deci, nu voi comenta din nou, cu excepția faptului că m-am bucurat de schimbarea atât de necesară a distribuției acum în Festival. De data aceasta a



fost un Calaf bun, cu note înalte spectaculoase (tenorul chinez Zi-Zhao Guo) și o Turandot mai bună (chiar dacă încă tributară deficiențelor de dicție și a unor alunecări portamento – soprana bucureșteană Bianca Mărgean). Și ar fi nedrept să nu-l laudat apăsător pe excelentul dirijor italian David Crescenzi, care este „nașul” atâtor evenimente de operă valoroase din România, de mulți ani.

Finalul Festivalului a adus opereta *Văduva veselă* în tipica viziune a lui Răzvan Mazilu, concentrată pe travestiți și aluzii LGBTQ+. Nimic rău în așa ceva, dar dacă mesajul artistic dispare dând prioritate mesajului social și de incluziune, mai bine alegeți alte forme de transmitere a



acestui din urmă, mai eficiente și cu un auditoriu mai larg, decât să chinui publicul tradiționalist care încă nu poate uita montările clasice atât de reușite ale acestui titlu celebru.

Mihai COSMA

Maiestuoasa sfioșenie din voluptatea sonoră

...asta am auzit/văzut/simțit/trăit/admirat la concertul Filarmonicii „George Enescu” din 5 iunie, când cei doi compozitori incluși în program au fost tălmăciți de gazdă și invitații ei speciali cu sfioșenie emoțională dar și cu o indescriptibilă voluptate sonoră.

S-a cântat Mozart și Schubert. Doi creatori de geniu, care, în pofida timpului foarte scurt petrecut în viață, plecând dintre noi la vârsta când, practic, de-abia începea maturitatea celor ce i-au precedat dar și urmat, au lăsat istoriei muzicii universale un imens număr de opusuri de o uimitoare diversitate. Fiecare dintre ei marcând prin stiluri, genuri și vocabular epoci de muzică: Mozart cu a sa perfecțiune, având ultimul cuvânt al secolului al XVIII-lea iar Schubert având primul cuvânt din romantismul secolului al XIX-lea în muzica de cameră, devenind creatorul lied-ului modern. Deși temperamental opuși, ambii, datorită firii lor curioase, avizi de cunoaștere, au experimentat mereu noi combinații sonore și forme de limbaj, mai ales în simfonii, oferind un rol aparte solo-urilor instrumentale, cu dialoguri între ele sau cu orchestra, diminuându-i acesteia din urmă dominația.

Prima parte a serii a cuprins două lucrări de Mozart – *Simfonia nr. 25, în sol minor, K183* și *Concertul în mi bemol major pentru două pianе și orchestră, K365* - exemple de originalitate chiar în propriul palmares al compozitorului. Dintre cele 41 de simfonii ale sale, doar două au fost scrise în aceeași tonalitate minoră (cea mai cunoscută fiind cea cu numărul 40) și, pentru a nu fi confundate, pe aceasta a subtitrat-o „Mica Simfonie în sol minor”. Este o lucrare mai dramatică, modernă chiar, prin care compozitorul și-a depășit modelele. Cu o melodică îmbogățită ritmic și armonic; cu fermecătoarele-i partituri ale suflătorilor (patru corni, două fagoturi) și pasajele lor solistice; prin dialogurile cu corzile, ea mai dezvăluie și preferința compozitorului pentru această tonalitate, atât de potrivită eului său intim. Se recunoaște în ea cu ușurință „sâmburele tematic din finalul sorei mai mari” cum frumos o numește Mihai Cojocaru în programul de sală, ceea ce relevă faptul că, în nestăvilitul său apetit pentru absorbția noului din seva popoarelor țărilor străine pe care le-a colindat, s-a citat și pe sine însuși. *Simfonia* a sunat curat-cristal, iar dirijorul Gabriel Bebeșelea, prin proverbiala-i grijă/corectitudine și intuiție a dezvăluit din lucrare, pe lângă conținutul clar și novator și finul dar vigurosul surâs străvechi precum timpul și totuși etern nou.

A urmat *Concertul pentru două pianе și orchestră*, scris la Salzburg în 1771, singurul de acest gen compus de Mozart. Conceput ca o partitură de mari dimensiuni pentru două voci principale, *Concertul* atrage – ca lucrare – prin inedit și un evantai sonor impresionant de atribute, din care nu lipsesc sincronizarea perfectă, un dialog punctual ce depășește sferile tangibile, ele cristalizând doar emoția



sufletească, o gamă largă de nuanțe și o pliere pe unduirile glasului uman. Iar pentru interpretare e absolută nevoie de cunoaștere până la contopire cu intenția autorului, lăsând toate acele caracteristici să se reverse în ritmul compozitorului, în accentele nuanțate și în timbrurile pianelor, atât de importante și greu de realizat. Spun asta pentru că, în general, problema interpretării muzicii lui Mozart este faptul că frazele lui sunt atât de limpezi și



distinct conturate, încât cea mai mică abatere este imediat descoperită.

Dar legendarele deja surori Katia și Marielle Labèque, avându-l în repertoriul lor permanent alături de o bogată literatură destinată formației de duo pianistic și cântându-l pe toate continentele, cu toate orchestrele și sub bagheta unor dirijori renumiți și, foarte important, iubindu-l în mod special, l-au tălmăcit regal. Ascultându-le dialogul în diferitele culori timbrale, tehnica impecabilă, tușul cristalin, sincronizarea perfectă și expresivitatea așa cum le îndemna sufletul, le-am admirat grația, măiestria și eleganța cu care au atins și nota echilibrată de spectacol și strălucire pentru care Mozart avea o slăbiciune. Prezențe gingașe, dotate cu mult talent, forță și rafinament, cele două pianiste au făcut echipă bună cu orchestra și dirijorul, producând, cel puțin mie, pe lângă oglinda neliniștitoare de o calmă măreție și o mare uimire. Ce minune când mă mai uimește ceva în bine!!

În partea a doua a concertului s-a cântat, în premieră la noi, *Simfonia a X-a, în re major, D936A* de Franz Schubert.

Gambitul Reginei

N-o auzisem până acum și sincer nici nu știam că există. Dar ascultând-o m-am bucurat enorm, savurându-i din plin frumusețea cu modernitatea-i particulară, cursivitatea bogată dar aerisită, prospețimea din accentele jucăușe dar și energico-solemne prin care se simțea anticiparea lui Bruckner și Wagner. Nimic surprinzător în asta, deoarece în luna morții sale a urmat cursurile de contrapunct ale lui Simon Sechter, cel ce ulterior a devenit profesorului lui Anton Bruckner.

Scrisă în ultimile două săptămâni de viață, în manuscris găsim conturată probabil doar prima ei parte, restul ideilor fiind notate cu minuțioase amănunte pe ciorne și diverse schițe - unele chiar foarte bogate-referitoare la orchestrație, forma ei finală este rodul unei reconstrucții realizate de celebrul compozitor și muzicolog englez Brian Newbould (cunoscut și pentru alte completări ale unor creații camerale și simfonice de Schubert). El a așezat asemeni unui arheolog fiecare schiță/ciornă/foaie de hârtie cu adnotări în formatul potrivit caracteristic lui Schubert, rezultând aceste trei părți ale *Simfoniei*. Procedura nu este singulară. S-a întâmplat și la Mozart (*Requiemul* și *Lacrimosa*) și la Bach (*Arta Fugii*) și la Puccini (*Turandot*) și la Enescu (*Simfonia a patra* și *Strigoii*) și la mulți alții. Pentru că, spre deosebire de alte arte, unde lucrările neterminate au farmecul și logica lor, muzica - artă pe care n-o poți privi/mângâia/îmbrățișa/pune în ramă/colecționa, ea existând doar în timpul desfășurării ei - ca să poată fi ascultată îi trebuie o continuare și un final. Altfel se pierd capodopere irepetabile.

Mi-a plăcut dimensiunea lirică atât de proprie compozitorului din partea a II-a, mi-au plăcut pasajele în stil polifonic, minunat integrate în orchestrație, mi-au plăcut *pizzicato*-urile contrabașilor și așezarea lor în orchestră dar și adăugarea în Scherzo a unui Trio cu aspect de Final - nou la Schubert, dar firesc în contextul de care aminteam. Ascultând-o, l-am auzit pe Schubert cu toată sfioșenia sa emoțională și imaginația de o bogăție voluptuoasă, cu poezia sa filozofică și l-am recunoscut pe cel care, deși n-a fost niciodată iubit de o femeie, a lăsat cel mai înduioșător strigăt de pasiune, pe cel care n-a văzut niciodată marea, dar care, ca nici un alt creator (fie el compozitor, pictor, poet, cu excepția lui Homer) ne-a făcut să înțelegem mai bine calmul, splendoarea, misterul și furia ei. În jumătatea de oră cât a durat *Simfonia*, i-am simțit cumva prezența, i-am simțit aprobarea și mulțumirea adusă celor ce și-au găsit timp să îl asculte și să îl aplaude.

Desigur, în toate astea, un merit deosebit l-a avut și Gabriel Bebeșelea, care a electrizat audiența cu tălmăcirea sa, stăpânind orchestra printr-o felurime de procedee clasice dar și de o mare modernitate, reușind să potențeze cele mai colorate luminozități din partitură dar și vigoarea lor aparte. Cu așa orchestră nici nu a fost greu, întrucât în seara zilei de 5 iunie ea a fost în forma ei excelentă ce o definește de ceva vreme. Concertul a fost deosebit, nostalgic, vioi, plin de farmec, forță, vigoare, optimism. Așa că gazda și invitații speciali, prin contribuția lor de excepție, au scris joi seara o pagină de mare frumusețe și autentică artă.

Doina MOGA

Concertul Filarmonicii „George Enescu” din 12 iunie 2025 a oferit publicului un program Mozart: Uvertura *Don Giovanni* la Concertul nr. 24 în do minor pentru pian și orchestră și *Simfonia nr. 41 în do major*, „Jupiter”. Uvertura la *Don Giovanni* a sunat stufos, static și masiv sub bagheta dirijorului maghiar Róbert Farkas. Nu se dorea nicidecum un tempo mai alert, ci mai multă tensiune a desfășurării muzicale și o mai bună balanță între registrele acut și grav. Filarmonica „George Enescu” nu a sunat pe măsura posibilităților ei, demonstrate cu prisosință de-a lungul anilor. *Allegro*-ul de după introducere nu a avut nici el suficientă vervă și febrilitate mozartiană.

Expoziția orchestrală a părții I a Concertului nr. 24 în do minor pentru pian și orchestră a început într-un tempo un pic prea „așezat”, dar Róbert Farkas a trecut cu ușurință la o pulsație mai vie în tranziția către tema secundară. Prima frază enunțată de Elizabeth Leonskaja la pian a avut darul să impulsioneze și ea dirijorul către o cursivitate mai mare a discursului muzical. Ceea ce frapează de la primele sunete la Leonskaja este spontaneitatea și neconvenționalul interpretării: chiar inversarea unor accente (în special accentuarea appoggiaturii față de nota cu o octavă mai sus pe care o precede) e convingătoare pentru că are nonșalanța vorbirii și naturalețea sentimentului imediat. Nimic nu e calofil în interpretările lui Elizabeth Leonskaja: netezimea, impecabilul par secundare. Primează autenticitatea expresiei - și, odată cu ea, adevărul artistic, adevărul uman. Îți dai seama, în treacăt, cât de frumos a fost perlatul estompat al unor pasaje în șaisprezecimi sau cât de expresiv a fost *voicing*-ul mâinii stângi, dar detaliile acestea devin aparent neimportante. Ești față în față cu expresia cea mai

Elizabeth Leonskaja, Robert Farkas



directă a unei lumi care a acceptat și a asimilat totul: inexorabilul, sublimul, mărinimia și micimile, viața și moartea. Și, dacă muzica lui Mozart e mai tot timpul perfectă - nu poți să adaugi sau să elimini nimic, asperitatea vocii interioare, uneori și imperfecțiunile sunetului lui Leonskaja nu fac decât să îl simțim mai pământean pe genialul veșnic adolescent născut matur. Pe tot parcursul Concertului în do minor, a părut că Leonskaja asculta orchestra mai mult decât o asculta orchestra pe ea; acompaniamentul orchestrei de către solistă în dezvoltare a fost magistral. În cadența lui Brahms, Leonskaja nu s-a sfii

să sublinieze enormul contrast al stilurilor: toată combinația Mozart-Brahms în aceeași parte de concert e de un postmodernism uimitor, mereu proaspăt. Prima temă din partea a II-a, *Larghetto*, a sunat aproape excentric, cu elanurile bruște și cu o spontaneitate a articulației muzicale care aduce aminte de zâmbetul lui Rembrandt în *Autoportretul său ca Zeuxis Râzând*, din 1662. E acolo și auto-



Elisabeth Leonskaja

Foto: Cătălina Filip

ironie blândă, și reflecție asupra condiției artistului, și meditație asupra artei și a vieții, în care respingerea impecabilității devine o formă de înțelepciune. E și declarație de libertate artistică, în care creatorul sau interpretul râd de convenții. Cred că René Huyghe a scris într-o carte despre Rembrandt că pictorul, la senectute, își permite să nu-și mai potrivească expresia feței așteptărilor publicului: vârsta și înțelepciunea îi permit să nu vrea să fie pe placul privitorului. La fel și Leonskaja: artista se arată în toată splendoarea lucidității față de ascultător, față de viață, față de condiția umană. Iar publicul e cucerit pe loc, pentru că puține lucruri sunt mai convingătoare decât firescul, decât lipsa artificului. În partea a III-a, în tema variațiunilor, linia melodică la orchestră nu s-a auzit suficient peste acordurile imprecise; Róbert Farkas nu a susținut cu tensiune desfășurarea muzicală, deși a înviorat tempo-ul după fiecare intrare a pianistei. În variațiunea a V-a a pianului, polifonică, motivele cromatice au sugerat vitralii iar repetarea lor peste pasajele în game ale stângii, fantomatice la Leonskaja, a creat imaginea vizuală de *grisaille*. Ultima secțiune a finalului, în măsura 6/8, a fost foarte bine preluată de dirijor și orchestră, după expunerea temei la pian; frisonul presimțirii morții a fost transmis cu putere de convingere și cu sobrietate. Elisabeth Leonskaja a cântat în bis partea a II-a din *Sonata în do major K545 (Sonata facile)*, cu linii melodice splendid evidențiate la mâna stângă și cu o flexibilitate a agogicii care nu a afectat cu nimic aparenta simplitate a expresiei.

În partea a doua a concertului, *Simfonia nr. 41 în do major, K551 „Jupiter”*, a părut piesa cea mai mult repetată cu orchestra. Micile variații ale tempo-ului în al doilea motiv al temei principale – cum le face și Adam Fischer, cu

al cărui frate, Ivan Fischer, a studiat Róbert Farkas – au adus suplețe și contrast de la bun început. Partea a II-a, *Andante cantabile*, a sunat aproape beethovenian. În general, Robert Farkas pare a prefera tempi judicioși și pare temeinic chiar în viteze mai mari, evitând ridicolul agitației. Uneori, această temeinicie cere revanșa asumării unui risc. Partea a IV-a, *Molto Allegro*, a compensat această nevoie fără ca senzația riscului – probabil, dragă lui Mozart – să nelineștească publicul. Succesul a fost mare: s-a văzut, cu satisfacție, că un program integral Mozart nu poate plictisi, mai ales dacă solista este Elisabeth Leonskaja.

Lena VIERU CONTA

Recital de acordeon clasic

Mi-e foarte greu să descriu cum a fost recitalul lui Radu Rățoi de la Filarmonică din seara de 24.06, pentru că ce s-a întâmplat a fost cumva în afara înțelegerii noastre umane. Rari sunt interpreții la care te uiți trăznit și nu înțelegi după ce reguli funcționează și există, dar Radu este unul dintre ei. Un program impecabil ales, pentru a demonstra nu numai virtuozitatea lui uluitoare (fără exagerare), dar și versatilitatea fantastică – a lui și a instrumentului. La noi, acordeonul este încă privit ca instrument de desfătare dionisiacă și superficială (fie nunta, fie baghete și *oh-la-la, le beau Paris*) – lucru care este, firește, neadevărat, este un instrument de o complexitate rară, capabil să mângâie la fel de comod un pppp precum să răcnească un ffff. Sub cupola Ateneului, acordeonul a răsunit câteodată ca o orchestră întreaga; alteori, a șoptit cu o finețe pe care greu i-o bănuiești. Aș menționa în plus poate curajul, dar cu siguranță, bucuria interpretului de a integra, în miezul unui program „clasic” (de la Bach la Schubert) năzbâția fenomenală a lui Per Nørgård, *Anatomic Safari* – unde acordeonul devine, după ce a fost vioară, pian, clavecin, orgă, orchestră, și instrument de percuție, creatură bizară care își suflă și își croncăne magia viscerală, dar și partener de dans, după cum s-a văzut pe scenă. Un om a ridicat o sală întreagă în picioare de mai multe ori (poate

Radu Rățoi



Foto: Cătălina Filip

cel mai abitir cu *Dansul macabru* al lui Saint-Saëns unde degetele deveneau deja năluciri greu de cuprins cu privirea). Un om a adus bucurie – și uimire. Îi mulțumim.

Diana ROTARU

Haydn, Ravel și Dukas

Sub bagheta Marzenei Diakun, Orchestra Națională Radio a interpretat, în seara lui 6 iunie 2025, un program captivant, al cărui potențial expresiv a rămas în parte neexploatat. Precisă în gesturi și intenții, dirijând aproape totul pe dinafară, dirijoarea poloneză pare să concentreze înaintea fiecărui început de piesă o cantitate virtuală de energie explozivă care se dovedește, pe parcurs, mai diluată decât ce se anunța. Aidoma unui Bruce Lee al muzicii, Marzena Diakun arată, în anticiparea începutului, o încordare care ar trebui să aibă forța unor săgeți lansate către orchestră și public cu eficiența arcașului zen, dar care se consumă doar în precizia detaliilor, claritatea gândirii și a gesticii, ocolind esențialul și rămânând „surprinse în zbor”. O ciudată impresie de activitate în static, de dinamism fără țintă se degajă din modul ei de a face muzică. *Simfonia nr. 44 în mi minor, Hob.I/44* de Joseph Haydn a surprins plăcut la început prin acuratețea detaliilor, chiar dacă în prima parte bașii acopereau discantul, situație care s-a reglat pe parcurs. Abia pe la dezvoltarea părții I s-au făcut simțite niște contraste dinamice, intențiile muzicale ale șefei orchestrei fiind totuși mereu evidente. Polifonia *Menuetului* – partea a II-a a fost realizată elegant și clar, orchestra cântând cu însuflețire și

partitura de pian a lui Ravel, care și-a orchestrat a treia și a patra piesă din ciclul *Miroirs*, nu putea să nu frapeze orice pianist aflat în sală. Un dirijor-pianist nu lasă viorile să escamoteze șaisprezecimile elanurilor din partea mediană și nici nu înmoaie ritmul de 6/8 până aproape de disoluție. Foarte bine au sunat însă pasajele în note repetate la trompetă și solo-urile fagotului. Începutul *Concertului în re major pentru mâna stângă* de Ravel s-a auzit prea prezent, prea amplu, ratând astfel marea creștere către prima cadență a pianului. Toma Popovici, al cincilea pianist autohton al ultimelor patru decenii care abordează acest concert splendid (Sorin Petrescu, Andrei Vieru, Ana Silvestru și subsemnata, în ordine cronologic inversă), a rotunjit asperitatea ritmului temei principale, scurtând duratele punctate și lungind șaisprezecimile – o capcană în care e ușor de căzut, mai ales la emoție. Temei atât de masculine, mândre în ascensiunea ei i-a scăzut astfel măreția; ce-i drept, terenul fusese pregătit în acest sens de dirijor. În schimb, pasaje dificile în registrul acut, în care poziția ingrată a mâinii stângi nu ajută viteza, i-au ieșit impecabil lui Toma Popovici, cu ușurință și sclipici, în timp ce lemnele sunau dur și neîngrijit în tema jucăușă pe care pianul o acompaniază în arpegii. Pasajele în trisonuri paralele au sunat bine, deși mai multă incisivitate și mai mult relief dinamic în temele din dezvoltare ar fi sporit

efectul acestei muzici atât de spectaculoase. Pasajul în sărituri care duce la repriza orchestrală a ieșit impecabil și a arătat la maximum capacitățile pianistice ale lui Toma Popovici. În cadența finală, s-ar fi dorit evidențierea cvintei descendente care răspunde de fiecare dată motivului ascendent în ritm punctat. E adevărat, partitura nu marchează această cvintă melodică în niciun fel și majoritatea pianistilor evidențiază doar câte o notă din bas, dar paralela cu prima expunere a temei, în cadența inițială, se impune de la sine. Toți pianistii care abordează acest concert merită aplauzați, iar Toma Popovici s-a achitat pe deplin de sarcina de a continua un șir de interpretări, care a început în Bucureștiul anilor 1960-1970 cu Monique Haas – dărză și rafinată – și a continuat cu Dmitri Bașkirov – fulminant și poetic – și Harry Datyner – elastic, echilibrat și felin. (Din păcate, Leon

Fleisher și Louis Lortie nu au ajuns să cânte „Ravelul de mâna stângă” în România). În bis, Toma Popovici a interpretat cu blândețe partea a II-a din *Sonatina pentru mâna stângă* de Lipatti, care a sugerat mai bine ca oricând mioriticul. Așa cum *Alborada del gracioso* a Marzenei Diakun te făcea să suspini după interpretarea epică a lui Celibidache la Ateneu în 1978 sau după cea a lui Bernstein cu Orchestre National de France, în *Ucenicul vrăjitor* de Paul Dukas, umbra aceluiași Bernstein, aidoma fantomei tatălui lui Hamlet, cerea, în van, răzbunare. „Tema magiei”, cu care începe scherzo-ul simfonic, a sunat terestru (cât de bine i-ar fi prins estomparea dinamică etalată pe tot parcursul *Alboradei!*), alăturilor le-a lipsit incisivitatea în *piano* după prima mare pauză; toate creșterile au fost la fel de statice ca partea mediană din *Concertul în re major* de Ravel,



Toma Popovici, Marzena Diakun

Foto: Barcan Photography

vădită plăcere. Partea a III-a, Adagio, a sunat calm, aerisit și elegant; raportul dintre registre acut și grav s-a așezat într-o zonă optimă. Partea a IV-a, plină de vervă, a încheiat această simfonie unitară tonal (mi minor - mi major) care coagulează, cum știa să o facă geniul lui Haydn, diversitatea stărilor sufletești într-un cadru clasic. Tempo-urile bine coordonate ale părților, adecvarea stilistică, buna colaborare cu orchestra au contribuit la reușita interpretării simfoniei care, în economia întregului concert, s-a situat, probabil, cel mai aproape de așteptări. După pauză, *Alborada del gracioso* de Ravel a început misterios, dar a rămas pe tot parcursul la nivel de *understatement* – subevaluare a potențialului, cu escamotare a detaliilor și aglutinare a ritmului: ceea ce la început suna incitant a rămas în zona de cuminenție iar deconectarea dirijoarei de

suspansul s-a manifestat doar în câteva pauze bine dozate, tema în terțe mărite, aidoma unor strigăte disperate cerând ajutor, a sunat moale, fără a sugera vreo clipă disperare sau panică.

În ciuda unor evidente calități, interpretarea Marzenei Diakun a lăsat impresia unui țințar bine antrenat și precis care, cu mișcări sigure și cu ochiul ager, trage cu gloanțe oarbe.

Lena VIERU CONTA

Furtul

După lansarea mai degrabă ratată a „Corului de Băieți Radio” din decembrie anul trecut – un eveniment la care am fost prezent și pentru care am scris o cronică destul de sulfuroasă –, iată că acest nou ansamblu își încheie stagiunea cu un nou concert.

Redacția revistei pe care o citiți acum a ales să mă trimită din nou să „imortalizez” momentul. Și da, am avut emoții. Trecuse o jumătate de an, iar în tot acest timp m-am întrebat, nu o dată, dacă n-am fost cumva prea aspru în evaluarea acelui prim concert. Și n-aș vrea să fiu nedrept cu niște copii care se străduiesc și pun atâta pasiune. Sunt totuși copii – elevi talentați, care muncesc mult, care transpiră serios la repetiții lungi și anevoioase. Cunosc meseria asta. Știu cât de greu e, și pot spune că, dincolo de vârstă, provocările sunt adesea aceleași.

Așa că, recunosc: am intrat în sală cu o curiozitate uriașă. Nu visam miracole. Nu așteptam un concert răvășitor. Ar fi fost nerealist. Dar am sperat, sincer, să simt un progres. Mai multă siguranță. Mai multă coeziune. Un alt „vibe”. Și de ce am avut parte? Ei bine, sunt multe de spus.

Dar vreau, în primul rând, să laud fără rezerve munca tinerilor artiști – pasiunea lor, dedicația, asumarea, talentul și efortul. Aici nu am nicio reținere. Merită din plin toată admirația!

Dar. Dar... n-a fost suficient.

Marea problemă e că acest cor nu și-a conturat încă identitatea. Rămâne ambiguu ce-și dorește să fie.

Vrea să fie un cor de muzicieni în devenire, în căutarea unei sonorități proprii, care aspiră la performanță artistică, repertoriu valoros, exigență profesională? Un ansamblu independent, cu o misiune clară? Sau vrea să fie doar un grup decorativ, simpatic, o anexă exotică a „Corului de Copii Radio”?

Să ne întoarcem puțin la concertul din data de 12.06. Repertoriul ales a fost unul divers, axat în special pe jazz, gospel și spirituals. Titlul serii: *Amazing Grace*. Au existat și câteva piese cu caracter etnic, tribal. Pe alocuri, s-a încercat o mică coregrafie statică – o ilustrație vizuală discretă. Și poate că era firesc: muzica era vie, iar artiștii tineri păreau că nu pot sta cu tălpile lipite de podea atât de mult timp.

Dar, după cum spuneam, nu mi-e clară intenția.

Pe scenă, alături de ei, au urcat nume importante ale muzicii profesioniste: soprana Mediana Vlad, mezzosoprana Alexandra Crișan, basul Filip Panait, apoi o mică formație de jazz cu George Natsis (pian), Eugen Tegu

(contrabas), Liviu Negru (chitară), Adrian Tetrade (tobe) și Andreea Dobia (orgă). Toți – muzicieni strălucitori, cu vastă experiență, cu impact și rafinament scenic, artiști în deplin control al mijloacelor de expresie.

Această distribuție de valori consacrate, pusă în același plan cu niște copii aflați la început de drum, a dezechilibrat complet concertul. Inegalitatea uriașă dintre cele două lumi scenice a fost atât de puternic resimțită încât, spre final, publicul nici nu mai știa clar dacă acest concert era al Corului de Băieți. Publicul, de altfel, a reacționat cu aplauze entuziaste pentru momentele solistice, dar părea mai degrabă rezervat în fața prestației corului, ceea ce a amplificat senzația de dezechilibru. E limpede că vedeta serii – corul – a căzut mult sub valoarea invitațiilor. Tinerii au devenit, în final, aproape irelevanți. Iar această strategie, dincolo de neclaritate, a fost pur și simplu nedreaptă față de ei.

Sigur, au existat și piese scrise special pentru cor. De exemplu, *A Little Jazz Mass* de Robert Chilcott – o lucrare frumoasă, cu armonii inventive și o scriitură vocală interesantă. A fost acompaniată de micul band condus discret și elegant de George Natsis. În câteva momente, corul a strălucit: pasaje sincopate din *Gloria* au avut o energie bună, contagioasă (sincopa o înțelegi sau nu, e greu să o înveți), iar soprana au adus o claritate promițătoare în registrele superioare. Totuși, sonoritatea corului a lăsat din nou de dorit.

Dezechilibrele între partide, diferențele de emisie și de frazare au devenit din nou evidente. În special partida de bas a sunat bizar, brutal, cu voci nepregătite care apăseau greoi pe registru grav. Sonoritatea aducea pe alocuri cu primele ore de repetiție ale unui cor începător, în care vocile grave încă nu și-au găsit așezarea. Amplificarea deficitară a contribuit și ea la lipsa de omogenitate.

Cu toate aceste imperfecțiuni, tinerii au cântat curat, cu pasiune și curaj. Și tocmai de aceea, senzația a fost cu atât mai frustrantă.

Încă ceva. Dirijorul Liviu Ofițeru a investit enorm de mult talent în aranjamentele muzicale și în concepția



Corul de Băieți Radio, dirijor Liviu Ofițeru

generală a spectacolului. Prestația sa a fost pasională, vizibil mai eficientă decât cea din concertul de iarnă (asta, fără dubiu!). Dar a avut și un moment... neobișnuit.

S-a văzut bucuria sinceră pe care i-o provoacă muzica gospel și jazz. Spre final, a fost prins de un elan spontan și l-a luat... dansul. Nu a fost deranjant, ci mai degrabă expresia unui entuziasm autentic și a admirației față de evoluția fantastică a micului band. Totuși, pentru

un moment, atenția publicului s-a mutat de la cor la gesturile dirijorului, ceea ce a accentuat și mai mult senzația că tinerii au fost eclipsați.

Bun. Ne place. Ne bucurăm. Distrăm publicul, ne distrăm și noi – de ce nu? Dar nu ar trebui să uităm niciodată, nici măcar în bucurie, ce avem cu adevărat de făcut.

Astea fiind spuse, să sintetizăm puțin: A fost o seară inegal croită; dezechilibre în cor, artiști de calibre diferite ducând concertul în direcții diferite. Prestații fabuloase din partea celor patru nume grele ale muzicii românești: Mediana Vlad, Alexandra Crișan, Filip Panait, George Natsis – secondanți de minunații instrumentiști, dar și de superbe evoluții ale tinerelor soliste invitate din Corul de Copii: Ananda Vișan și Kirina Arnăutu. Apoi pianista Magdalena Faur, sufletul formației și inițiatoarea proiectului „Corul de băieți Radio”, ca mereu, impecabilă.



De asemenea, Irina Cristina Vasilescu, cunoscuta realizatoare de emisiuni de la postul Radio România Muzical, a prezentat discret, eficient și neintrusiv concertul.

Băieții au cântat curat și se cunoștea că au muncit mult. (Chiar – oare câte ore de repetiții a presupus acest concert? Întreb așa, în paranteză, pentru că nu-mi mai vine să aduc în discuție senzația aceea de ușoară oboseală combinată, spre final, cu un strop de blazare. Și asta pentru că – s-o spunem pe șleau – și ei au simțit că li s-a furat seara.)

Poate că totul a fost doar o neînțelegere de viziune. Sau poate că e nevoie, încă, de răbdare, de repere, de coerență. De un proiect artistic clar, articulat în jurul unei idei puternice. Copiii aceștia merită asta. Merită să simtă că nu sunt simple accesorii ale unei producții, ci centrul ei viu. Merită să le fie construit un drum, nu doar trasat un program. Dincolo de eșecuri și reușite, de aplauze sau grimase, rămâne munca lor. Iar ea nu trebuie trecută niciodată sub tăcere. E acolo, sinceră, intensă, poate neșlefuită, dar reală. Și ar trebui, poate, să-i acordăm atenția și respectul pe care doar adevărata pedagogie le oferă: exigență blândă, sprijin consecvent, direcție.

A fost cert un pas înainte. Dar umbră de greșeli strategice. Sper ca viitoarele concerte să nu le mai răpească seara, ci să le ofere șansa reală de a străluci cu adevărat.

Răzvan GEORGESCU

Orchestra de Cameră Radio cu *Imperialul* beethovenian

Orchestra de Cameră Radio este unul dintre ansamblurile prezente constant în viața muzicală bucureșteană și națională, care în ultimii ani se află într-o evoluție continuă, scăderea mediei de vârstă a membrilor săi influențând am spune pozitiv și calitatea concertelor susținute, așa cum s-a dovedit și de-a lungul stagiunii 2024-2025. De altfel, tocmai suflul nou îmbinat cu experiența a făcut ca Orchestra de Cameră Radio să fie tot mai apreciată, așa cum a demonstrat-o chiar concertul de închidere a stagiunii, din 18 iunie 2025, susținut în fața unui public numeros venit să audieze deopotrivă ansamblul cameral, repertoriul propus – unul atractiv într-adevăr – și nu în ultimul rând pe cei doi muzicieni britanici invitați, consacratul dirijor Jonathan Bloxham și pianistul Martin James Bartlett, care au colaborat în versiunea interpretativă a *Concertului nr. 5, „Imperialul”* de Ludwig van Beethoven.

Scris în mi bemol major, ultimul concert pentru pian al „titanului din Bonn” reprezintă încununarea repertoriului clasic pentru claviatură și o reflexie a geniului compozitorului aflat deasupra vremurilor, prin sonoritățile apropiate de atmosfera viitoarelor lucrări aparținând epocii romantice și prin valorificarea procedurilor de tehnică instrumentală cunoscute în acea perioadă, superlativul opusului fiind evidențiat și de titlul dat de Johann Baptist Cramer, contemporan al lui Beethoven.

Aceste atribute au fost prezente și în cadrul versiunii realizate pe scena Sălii Radio de către Martin James Bartlett, care, în ciuda tinereții sale, a dovedit o remarcabilă știință a construcției dramaturgice a *Concertului nr. 5*, alegând în prima mișcare să puncteze cu echilibru caracterul eroic al muzicii, fiind în același timp atent la rezolvarea pasajelor dominate de o anume dificultate tehnică, virtuozitatea rezultând tocmai din această întrepătrundere de planuri.

În schimb, în Adagio-ul median am descoperit un Martin James Bartlett de o excepțională sensibilitate,

Martin James Bartlett, Jonathan Bloxham



poeticitatea frazărilor sale și eleganța tușeului, alături de atmosfera interiozității a muzicii, evidențiind vizionarismul lui Beethoven care pare a fi adus în această mișcare ceva din lirismul paginilor romantice (aș îndrăzni să notez că în versiunea ascultată mișcarea mediană a concertului a căpătat chiar nuanțe chopiniene), pentru a reveni în partea finală la sonoritatea tipică a unui Rondo clasic, tânărul pianist evidențiind atât caracterul dansant al refrenului cât și



scelipirile lirice ale cupletelor, într-un discurs sărbătoresc, energic, dar și de un fin umor beethovenian.

Discret și în același timp atent însoțitor al solistului alături de Orchestra de Cameră Radio, Jonathan Bloxham, unul dintre cei mai apreciați dirijori britanici ai momentului, s-a remarcat anterior în dublă calitate de conducător și violoncelist în cele două opusuri baroce prezentate în prima parte a serii. Mai întâi a coordonat formula interpretativă a *Concertului brandenburg nr. 1* de Johann Sebastian Bach, o lucrare construită cvadripartit, în care se reflectă vechea formă de concerto grosso, versiunea audiată subliniind severitatea contrapunctică tipică muzicii bachiene dar și eleganța și solemnitatea temelor, un moment special fiind Adagio-ul a cărui melodie principală este intonată de vioară și oboi, care se detașează prin atmosfera reflexivă, meditativă de restul discursului sonor al *Concertului brandenburg nr. 1*, aspect reliefat și de versiunea Orchestrei de Cameră Radio conduse de Jonathan Bloxham, ce a preferat o variantă de ansamblu apropiată de structura orchestrei baroce, după principiul tipului de interpretare istorică a acestei muzici (*historical performance*).

Aceeași preferință s-a menținut și în privința *Concertului pentru două violoncelle și orchestră în sol minor* de Antonio Vivaldi, care i-a adus în ipostază solistică pe Radu Sinaci și Izabela Gherghu, reprezentanți a două generații diferite de violonceliști români și membri ai Orchestrei de Cameră Radio. Colaborând foarte bine cu ansamblul și dirijorul și coordonându-se cu o naturalețe remarcabilă, Radu Sinaci și Izabela Gherghu au construit o variantă interpretativă valoroasă, ale cărei repere au fost dinamismul temelor primei părți, sensibilitatea și profunzimea liniilor melodice din Adagio și virtuozitatea părții finale, cei doi protagoniști

remarcându-se prin foarte buna tehnică instrumentală, calitatea *vibrato*-ului valorificată mai ales în mișcarea mediană, construcția judicioasă a frazărilor și nu în ultimul rând plăcerea de a cânta, bucuria, pe care au transmis-o și publicului.

De altfel, aș putea concluziona că acest concert final al stagiunii Orchestrei de Cameră Radio a avut ca principal atribut tocmai plăcerea de a cânta, de a fi pe scenă, transmisă publicului deopotrivă de membrii orchestrei și de cei doi invitați britanici, „vinovați” de a fi adus ceva din mentalitatea muzicienilor occidentali și pe scena Sălii Radio.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Final de stagiune

În seara de dinaintea Solstițiului de vară 2025, Orchestra Națională Radio România, Corul Academic Radio România (pregătit, de dirijorul Ciprian Țutu) și Corul de Copii Radio România (pregătit de dirijorul Răzvan Rădos), deci trei dintre cele șase Formații Muzicale care poartă sigla instituției (SRR), au evoluat pe podiumul din Studioul „Mihail Jora”, sub conducerea unui invitat special: artistul american de origine texană John Axelrod, cu puternica sa personalitate culturală strâns legată, din 2024, de Țara Cantoanelor, ca director și prim-dirijor al recent-înființatei formule instrumentale „Swiss National Orchestra”, amintitul maestru al baghetei fiind implicat nu numai în activitatea muzicală elvețiană, ci și în viața concertistică de la noi, întrucât este dirijor principal, din 2022, al Orchestrei Simfonice București. Referitor la evenimentul de vineri, 20 iunie 2025, se poate spune, fără îndoială, că s-a concretizat într-un final de stagiune grandios, datorat atât hărăzitului dirijor John Axelrod și buneii lui colaborări cu ansamblurile noastre prezente pe scenă, cât și unor soliști vocali de talie internațională, așa cum sunt considerați soprana israeliană Chen Reiss, de aproape două decenii, ori tenorul sud-african Sunnyboy Dladla, de vreo zece ani, dar și baritonul arădean Bogdan Baci, aflat, de peste un deceniu și jumătate, în continuă ascensiune profesională, cu precădere în Germania. Printr-o ingenioasă coincidență, ambele opțiuni de repertoriu ale protagoniștilor de atunci, de la Sala Radio, s-au regăsit, ca atitudini estetice ale autorilor, între creațiile semnificative din prima jumătate a veacului trecut, ce poartă, însă, gândul, către ambientul și sonoritățile unor timpuri mai îndepărtate:



Simfonia nr. 1 în Re major op. 25 „Clasica” de Serghei Prokofiev (1916-1917) și Cantata *Carmina Burana* de Carl Orff (1935-1936). În succesiunea tradițională a părților contrastante, în număr de patru, existente în structura arhitecturală a primei simfonii din creația compozitorului Serghei Prokofiev, cu mișcărilor *Allegro – Larghetto – Gavotta: Non troppo allegro – Finale: Molto vivace*, dirijorul John Axelrod și-a etalat măiestria și energia debordantă, impunând Orchestrei noastre Naționale o viziune modernă și originală asupra acelei întruchipări de referință a neoclasicismului muzical, de la începutul anilor nouăzeci, gestica fermă și sugestivă a maestrului, claritatea frazării și rafinamentul generoaselor dialoguri timbrale purtând auditoriul într-o zonă de expresie cu totul specială. A urmat, în programul serii, Cantata *Carmina Burana*, cu toate cele 25 de „numere” ale sale, născute, parcă, din inconfundabilul prolog *Fortuna imperatrix mundi* (Norocul, Împărăteasa lumii) și din prima piesă corală *O, Fortuna* (*O, Noroc*), ambele, reluate în epilogul lucrării. *Omnia sol temperat* (Toate lucrurile sunt temperate de Soare), *Estuans interius* (Fiind înăuntru), *Ego sum abbas* (Eu sunt starețul) și *Dies, nox et omnia* (Ziua, noaptea și toate) s-au numărat, în context, printre momentele solistice reușite ale baritonului Bogdan Băciu, unul dintre cele trei „personaje-cheie” în distribu-

ția inconfundabilei partituri vocal-simfonice *Carmina Burana*, dar l-am remarcat, desigur, și în alte secvențe ale lucrării, precum *Si puer cum puellula* (*Dacă un băiat cu o fată*), *Circa mea pectora* (*În jurul sânilor mei*) sau *Tempus est iocundum* (*E timpul să glumești*). Și artistul liric Sunnyboy Dladla, considerat, de specialiștii în domeniu, un veritabil... rossinian, ca școală de cânt, a izbutit să-și redea savuros și ferm rolul abordat, firește, în clipele-unicat rezervate doar tenorului-solist, de către acel slujitor fidel al Thaliei și Euterpei numit Carl Orff, adică în *Olim lacus colueram* (*Odată am înotat în lacuri*), o configurație estetică remarcabilă și printr-un mereu-surprinzător *falset*, ce pretinde, pe lângă o tehnică desăvârșită a exploatării resurselor glasului, și o atitudine scenică aparte, configurată cu farmec și umor, calități actricești pe care interpretul Sunnyboy Dladla chiar le posedă și le-a mai arătat publicului avizat, în qlte împrejurări, spre exemplu, acum un an, când a susținut respectiva partitură împreună cu London Symphony Orchestra și dirijorul Gianandrea Noseda.

Revenind la sfârșitul nostru de stagione 2024-2025, o felicităm pe soprana Chen Reiss nu numai pentru modalitățile rostirii sale artistice și pentru propria-i concepție asupra discursului solistic, al unui „personaj” de vădită importanță în captivantul demers vocal-simfonic și teatral

deopotrivă, unde i s-au reflectat, într-o proporție fericită, și sensibilitatea acută, și senzualitatea puternică, și expresivitatea gestului scenic, totul, într-o perfectă comunicare cu partenerii din actul de restituire a dramaturgiei muzicale imaginată de compozitorul german pe baza unui libret inspirat din vechi texte medievale. Iar argumente aduc oricând titulaturile *Amor volat undique* (*Dragostea zboară peste tot*), *Stetit puella* (*Acolo stătea o fată*), *In trutina* (*În balanță*), *Tempus est iocundum* (*E timpul să glumești*) și *Dulcissime* (*Cel mai dulce băiat*), momente culminante, ca așteptări ale unor mari performanțe vocale, devenind unele dintre amintiteile piese, de exemplu, *In trutina*, prin provocatoarea ei frazare, de foarte largă respirație, în registrele mediu și grav, și *Dulcissime*, tocmai prin dificultatea nebanuită a scriiturii, mai ales, în registrul acut. Pe de altă parte, *Chramer, gip die varwe mir* (*Negustorule, dă-mi pictura colorată*) și *Veni, veni, venias* (*Vino, vino, vino*) ar fi doar două dintre situațiile în care forța de expresie a caracterizat și numeroasele pagini corale, sincronizarea partidelor, acuratețea intonației și culorile timbrale în multiple nuanțe, ale glasurilor suprapuse, constituindu-se, astfel, în atribute de bază ale interpretării, în cazul ambelor coruri participante la desfășurarea amintitului concert vocal-simfonic, sub bagheta renumitului dirijor John Axelrod.

Mirela STOENESCU-TOLLEA

De vorbă cu Cristian Oroșanu. „Orchestra's Conductor Competition”. Un concurs democratic

Norela-Liviana Costea: *Domnule Cristian Oroșanu, ne puteți da câteva detalii despre Concursul de dirijat Orchestra's Conductor?*

Cristian Oroșanu: Prima ediție am organizat-o la Brașov, a doua a avut loc la Ploiești, iar ediția de anul trecut a avut loc la Oradea. Anul acesta am avut plăcerea de a colabora cu Orchestra de Cameră Radio, iar anul viitor plănuim să ducem concursul în Bulgaria, unde vom colabora cu Vratsa Simfonieta. Recent am primit propuneri de colaborare din Ungaria și Austria, iar acest lucru se întâmplă deoarece, încă de la prima ediție, am invitat managerii de filarmonici să vină să vadă ce facem. Am primit de fiecare dată aprecieri, majoritatea dintre cei invitați dorind să ducem proiectul și la orchestrele pe care ei le conduc.

N.L.C.: *Explicați-ne, în câteva cuvinte, conceptul acestui concurs pentru dirijori.*

C.O.: Am preluat de la alte orchestre această metodă de a selecta dirijorii cu ajutorul membrilor din ansamblu și am îmbunătățit-o (lucru pe care continuăm să îl facem cu fiecare ediție). Este adevărat însă că este prima dată când

acest proces este inclus într-un concurs, fiind un concept care atrage mult mai mult decât ne așteptam. De pildă, mulți dintre colegii din Orchestra de Cameră Radio ne-au



Foto: Șerban Mestecăneanu

comunicat cât de încântați au fost de implicarea directă pe care au avut-o; acest *feedback* l-am primit, de altfel, de fiecare dată din partea membrilor orchestrelor. La primele două ediții am dat și publicului posibilitatea de a vota printr-un *link* pe care îl puteau găsi pe paginile de *social media* ale concursului. Ne așteptam ca rezultatele să fie foarte diferite față de cele ale membrilor orchestrei dar, spre surprinderea mea, la prima ediție alegerile au coincis în totalitate. Nici la ediția a doua diferențele nu au fost notabile, așa că am renunțat, mai ales că și din punct de vedere logistic procesul devenea mult mai complicat.

La Oradea am avut acces la un proiector pe care l-am folosit pentru a comunica publicului diferite informații, iar la finalul concertului am transmis în direct votul orchestrei.

Pentru public a fost spectaculos să vadă cum se modifică rezultatele, dar am observat că muzicienii din orchestră trăgeau cu ochiul și aveau tendința să modifice nota în funcție de fluctuația rezultatelor. Iată deci și câteva modificări în procesul de vot – pe care cred că anul viitor îl vom modifica din nou. Vom face în așa fel încât să se poată vota un singur concurent, fiind luat în considerare numărul total de voturi pentru fiecare dirijor. Muzicienii sunt foarte preocupați să cânte, iar procesul de acordare a notelor pentru fiecare dintre semifinaliști este puțin prea mult; prin urmare, această manieră le va ușura mult misiunea.

N.L.C.: *Orchestra's Conductor Competition* este, deci, un proiect itinerant...

C.O.: Da; și este și normal să fie așa, pentru că dirijorii care câștigă sunt invitați de orchestra-gazdă să colaboreze în stagiunile viitoare – iar acest lucru durează cel puțin un an. Eu nu mă opun ideii de a colabora cu o orchestră cu care am lucrat deja, dar nu putem organiza concursul alături de același ansamblu în doi ani consecutivi, pentru că s-ar „diluza” conceptul.

N.L.C.: *Le este permis laureaților uneia dintre ediții să participe și la edițiile următoare?*

C.O.: Absolut! Iar acesta este un alt motiv pentru care nu putem lucra cu un ansamblu doi ani consecutiv – nu ar mai fi interesant pentru dirijorii concurenți. Eu îi încurajez și pe cei care au ajuns în semifinale sau chiar au câștigat să se prezinte la edițiile următoare, pentru că relația care se formează cu orchestra poate aduce oportunități unice. De asemenea, este posibil ca un dirijor care nu a fost agreat de un ansamblu într-una dintre ediții pentru a ajunge în finală, să fie plăcut de o altă orchestră. (Și invers! Spre exemplu, câștigătorul locului al treilea de anul trecut, anul acesta nu a ajuns nici măcar în semifinale.)

N.L.C.: *Care a fost evoluția competiției din punct de vedere al numărului de înscriși?*

C.O.: La prima ediție am avut aproximativ 130 de înscriși. La cea de a doua s-au înscris în jur de 170. Anul trecut au fost vreo 200 de participanți, iar anul acesta 170.

N.L.C.: *Cum se desfășoară procesul de selecție, având în vedere numărul atât de mare de înscrieri?*

C.O.: Înscrierea se face trimițând două clipuri video pe care le analizează o echipă de preselecție alcătuită din trei muzicieni: managerul orchestrei-gazdă (dacă este muzician, sau un delegat – concert-maestrul, directorul artistic etc., în caz contrar), președintele concursului, și un invitat care nu are implicații directe în cadrul concursului sau al orchestrei-gazdă. Aleg, în general, profesori de dirijat; anul acesta am colaborat cu Alexander Walker, profesor la Royal Academy din Londra, anii trecuți am colaborat cu profesori din Milano, Oslo etc.. Notele sunt acordate obiectiv, individual și astfel alegem în jur de 70 de concurenți pe care îi invităm acolo unde se desfășoară concursul. Desigur, ar fi obositor ca toți să vină în fața orchestrei, așa că am organizat o primă rundă ce se desfășoară cu ajutorul cvintetului de coarde (șefii de partide de la corzi). Repertoriul ales trebuie să fie exclusiv pentru orchestră de coarde, iar dirijorii petrec câte zece minute alături de cei cinci. Este, într-adevăr, un efort considerabil pentru muzicieni, mai ales că, de multe ori, un instrumentist nici nu are nevoie de atât de mult pentru a-l evalua pe cel aflat în fața lui. Însă în semifinală intră între 12 și 18 dirijori care, de această dată vor fi notați de întreaga orchestră prin aplicația pe care am creat-o special. Astfel, în mod democratic sunt aleși trei concurenți, lucru ce se întâmplă chiar la finalul concertului. Am invitat muzicienii din orchestră să scoată telefoanele și să voteze, iar în câteva minute s-a știut rezultatul. Am avut ocazional probleme cu procesul de vot, însă am beneficiat de suportul tehnic al colegului nostru care a dezvoltat aplicația, iar clasamentul s-a realizat numaidecât.

N.L.C.: *De ce ați ales ca pentru prima etapă live să folosiți un cvintet și nu două pianе, cum se procedează la concursurile clasice?*

C.O.: Este adevărat, la concursurile clasice se folosesc două pianе, pentru ca dirijorul să coordoneze măcar două persoane. Dar acolo, pianiștii cântă și juriul își spune cuvântul. Aici, eu am nevoie ca oamenii din orchestră să își asume responsabilitatea de a-i alege pe cei mai buni pentru colegii lor.

N.L.C.: *Iar clasamentul diferă mult față de opinia publicului...*

C.O.: La fel cum spuneam mai sus, fiecare are o opinie diferită și e bine așa. Nu trebuie să avem toți aceeași părere. Acesta este și motivul pentru care l-am numit „democratic competition” (concurs democratic). Și noi (organizatorii) am avut altă părere cu privire la concurenții din finală, chiar și cu privire la cei din semifinală. Dar, conform conceptului pe care l-am creat, am ales să nu mă implic deloc, chiar și atunci când am fost întrebat. Mi-am dorit să ne diferențiem categoric de concursurile clasice în care un juriu alcătuit din mai mulți dirijori își dau cu părerea și să rămânem democrați.

N.L.C.: *Vă mulțumesc pentru timpul acordat!*

Norela-Liviana COSTEA



Foto: Șerban Mestecăneanu

Iubire și Mythos – călătorie sonoră în lumea antică greacă

Din perioada renesanțistă și până în contemporaneitate lumea antică greacă a fascinat deopotrivă compozitori, literați și public, prin complexitatea aspectelor cultural-sociale, în artă remarcându-se mai ales întrepătrunderea dintre elementele provenite din bogata mitologie din acest spațiu geografic și exprimarea originală a trăirilor și sentimentelor, potențată și de multitudinea dialectelor limbii grecești vechi.

Preocupat de explorarea sonoră a tradițiilor antice, începută în spectacolul *Iubire și Sacru*, Laurențiu Ganea ne-a propus în ultima zi de iunie 2025 o nouă incursiune în lumea antică, de această dată, sub titlul *Iubire și Mythos*, teritoriul



investigat fiind chiar cel al vechii Elade, cu personajele sale mitologice, cu peisajele marine ori cu spiritul tipic culturii sale, într-un spectacol în care l-am regăsit în triplă ipostază de compozitor, coordonator artistic și recitator.

Având în prim-plan cântarea iubirii din perspectiva lumii mitologice grecești, spectacolul susținut pe scena Studioului de Operă al UNMB de către o parte dintre membrii ansamblului „Migdal”, fondat de Laurențiu Ganea, a debutat simbolic din teritoriul vechilor traci (strămoși ai dacilor) cu *Doina* pentru flaut solo, Carla Stoleru conducându-ne cu emoție suspinată prin stări precum duiosia, tristețea, melancolia, durerea, mândria, într-un discurs sonor în care temele de sorginte folclorică, arhaică, păreau că se dizolvă în eter pentru a fi reluate posibil într-o altă dimensiune, unde căpătau o atemporalitate ce evidențiază perenitatea acestora.

Călătoria muzicală a continuat apoi în spațiul sonor al Greciei antice, mai întâi prin lucrarea *Fata cu ochii de scorțișoară* pentru flaut, harpă și trei percuționiști, interpretată de Carla Stoleru (flaut), Alice Hristodor (harpă), Vlad Polgar, Denisa Vlădoianu-Rotaru și Alexandru Stroe (percuție), în cadrul căreia am fost purtați, în spirit ludic, prin atmosfera vechii Elade, cu cetățile sale și trepidățiile vieții cotidiene dar și cu prezența unei nimfe, care de-a lungul structurii tripartite a lucrării s-a remarcat prin nesiguranța, delicatețea (flautul), statornicia și fermitatea ei (harpă), totul dominat de o senzualitate naturală, netransformată, încă, în armă (percuția).

Excursul sonor a continuat cu *Crenguța de mărgean* pentru marimba solo, în care Vlad Polgar a subliniat dominantă acvatică a muzicii, menită a puncta pe de o parte peisajele azurii

ale Greciei (uneori cu nuanțe turcuaz), iar pe de alta legătura profundă a vechilor locuitori ai acestor ținuturi cu marea, ce le oferea totul, pentru ca apoi să fim transportați în povestea dramatic-mitologică a lui Kalisto, frumoasa nimfă despre care se spune că era fiica regelui din Arkadia, în *Kalisto, Arkadia și cele Șapte Stele* pentru flaut, harpă și trei percuționiști, în care Laurențiu Ganea accentuează puterea iubirii de a trece peste orice obstacol și de a transcende chiar și limitele lumii pământene și ale mitologiei, muzica având un dramatism aparte și un sound din care către finalul piesei transpare firav speranța.

Poate cea mai amplă lucrare inclusă în spectacolul prezentat a fost ciclul celor *Cinci poeme lirico-mistice* pentru soprană, harpă și trei percuționiști pe versuri de Sappho în care compozitorul a reliefat sentimentul iubirii cântat de cea mai

cunoscută poetesă a lumii antice grecești, prin linii melodico-melopeice inspirat impletite între ele, așezate în registrele calde și blânde ale instrumentelor îmbrăcate în armonii vapoase (aș aminti aici efectul celest, cu trimitere la planul divin al crotalelor și harpei). Completând atmosfera tipic grecească cu bătăi de palme și momente de declamație, interpretări, dintre care s-a detașat soprana Irina Ionescu prin glasul delicat, catifelat dar pătrunzător și prin muzicalitate (alături de apariția scenică ce trimitea la Antichitate și pronunția exactă și clară în dialectul eolic), au construit un discurs în nuanțe descendente, de o remarcabilă frumusețe, duse de la piano până la iluzia de sunet.

Așa cum aminteam, în cadrul acestui spectacol, ce reprezintă continuarea celui intitulat *Iubire și Sacru* (ce s-a bucurat de succes la Festivalul de Teatru de la Sibiu și pe scena Operei din București), l-am putut vedea pe Laurențiu Ganea și în ipostază de recitator al celor două fragmente din „Kallimachos”, imn către Apollo, în limba greacă veche, ce au întregit și completat latura muzicală, unde am remarcat și



câteva dintre elementele definitorii ale compozitorului precum modalismul, melodia de tip bizantin sau eterofonia, cu versuri ce cântă tinerețea, curajul și iubirea.

De altfel, iubirea a fost prezentă în toate momentele poveștii prezentate de ansamblul „Migdal” și Laurențiu Ganea, sentimentul fiind deopotrivă cântat de poeți, simțit și trăit de oameni și controversat de mitologie, zeitățile fie evocându-l și apărându-l, fie desconsiderându-l și percepându-l ca o slăbiciune umană.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Wozzeck la Teatrul de Operă și Balet al Flandrei

„În om e o prăpastie
și-n ea aluneci dacă privești mai mult”

Când am împlinit 9 ani, elevă fiind la Liceul de Muzică „Dinu Lipatti” din București, bunicul meu patern mi-a făcut cadou un număr mai vechi din revista „Secolul XX” (nr. 3/1965), dedicat în totalitate muzicii. Reintrată recent în posesia lui, descopăr articolul „Wozzeck, sinteză a muzicii în secolul XX” al lui Costin Miereanu, urmat de libretul operei, în română, cu traducerea în metrica muzicală originală de Constantin Cîrjan și Xenia Roman. Am luat-o ca pe o întâmplare minunată – pentru că mult înainte de asta luasem deja bilete la traducerea muzicală făcută piesei lui Georg Büchner, iar lectura aceasta mi-a îmbogățit enorm experiența spectacolului de la Ghent, de duminică, 29 iunie 2025.*

Cred că numai cu o voce excelentă, pe care o controlezi și pe care te bazezi 100% poți cânta muzica atonal-expresionistă a lui Berg în așa fel încât să nu dai dureri de cap, și de urechi, ascultătorilor. Cu o pronunție impecabilă în limba germană, cu glasuri foarte bune și expresive chiar și în cerințele – ca să nu spun „în ciuda” – acestei partituri, absolut toți soliștii au fost mai mult decât la înălțime. În plus, în decorul aproape inexistent („minimalist” e deja supralicitare) – un perete înalt, șui, fără ferestre, cu banchete incomod plasate în pantă și vopsit într-un alb de spital psihiatric, cântăreții-actori mi-au provocat o senzație (nu impresie, deci la nivel senzorial) de neliniște, de anxietate, de disconfort, prin jocul lor.

Aceasta, și pentru că regia modernă cerea ca aproape toate personajele să fie nebune – nu numai Wozzeck, clar retardat, dar și Căpitanul, și Doctorul, și Nebunul desigur, până și Marie. Nu și Andres, prietenul credincios și parcă singurul uman într-o grădină zoologică de temperamente care de care mai bizare, mai angoasă(n)te. Evoluau și asfixiant într-un mereu același decor, unde doar câte un obiect nou indica schimbarea: un lighean pentru scena bărbieritului, un scaun de copil pentru cabinetul doctorului, un tonomat și o masă pentru cârciumă, o pianină agățată strâmb de tavan pentru a doua scenă din local.

Muzical, repetiția produce siguranță, iar posibilitatea anticipării, confort și plăcere, mi-am reamintit auzind uneori în partitura lui Berg câteva secunde construite pe structura model – secvență. A mai fost și un superb acord de do major în tremolo în Actul II, tabloul 1 (înainte ca Wozzeck să spună *adieu*), au mai fost și „muzicanții” din tavernă care, plasați separat, într-o lojă, au cântat mai accesibil – normal, pentru că în fond era vorba de o muzică de dans –, au mai fost și momentele orchestrale dintre tablouri, a mai fost, în special, și ultima intervenție simfonică, foarte frumoasă, complet ieșită din atonalitate, au mai fost și clipe de izoritmie între soliști și orchestră sau în sânul orchestrei. Alban Berg ne-a mai lăsat să respirăm și

grație unor ritmuri pe care le puteam urmări și înțelege – vechii greci spuneau de altfel că muzica e ritm, iar „problema” muzicii din *Wozzeck* nu e, după părerea mea, lipsa centrului tonal și a melodiei, ci lipsa ritmului, ceea ce te dezorientează mai ceva decât salturile vocale impuse de scriitura austriacului.

Și totuși nu a fost obositor, nu a fost complicat de urmărit – în tot cazul, la un astfel de text: „Natura când moare, cade întineric, nici măcar cu mâinile s-o pipăi nu poți, c-o destrami ca pe-o pânză-n vânt”, „Mă trec fiori la ideea că zi și noapte pământu se-nvârt! Nu pot nici roata morii s-o văd: devin îndată melancolic”, numai o astfel de muzică se potrivea – și la asta a contribuit enorm, repet, calitatea vocală și actoricească a interpreților.

Orchestra Teatrului de Operă și Balet al Flandrei, secțiunea Ghent (căci instituția are o filială și la Anvers) a fost foarte plastică: a găsit, a urmărit și a transmis sensul acestei muzici fără o direcție prea sesizabilă pentru urechea formată clasic, iar momentele de unison și de crescendo au fost excepționale. Firește, un mare „bravo” dirijorului care a ținut totul impecabil și cursiv în mână. Greu să interpretezi – cum îți minte, ca solist care cântă pe dinafară,



melodia a ceea ce *nu* este o linie melodică așa cum o știm noi? – o muzică din care lipsește tocmai dezvoltarea, o muzică, da, care începe, și da, se termină, dar care pare că nu merge, și odată cu ea, nici tu, nicăieri... Cu siguranță, și mai greu s-o conduci și să-i ghidezi pe ceilalți!

Reacția publicului la 1 oră și 40 minute de *Wozzeck* în aceste condiții? Nici nu s-a lăsat bine cortina finală, că au și început aplauzele, fluierăturile entuziaste, tropăitul din picioare, exclamațiile la ieșirea în față a fiecărui interpret – totul, minute în șir. Pentru că spectacolul a fost minunat.

Maria Monica BOJIN

* *Wozzeck*: Robin Adams; Marie: Magdalena Anna Hofmann; Căpitanul: James Kryshak; Doctorul: Martin Winkler; Tamburul: Samuel Sakker; Andres: Hugo Kampschreur; Margret: Lotte Verstaen; două calfe: Reuben Mbonambi și Tobias Lusser; Nebunul: Jóhann Freyr Odinson.

Corul de copii și Orchestra Teatrului de Operă și Balet din Flandra, dirijor: Alejo Pérez. Regia: Johan Simons. Decoruri: Sammy Van den Heuvel.

Wilhelm Kempff – creator, interpret, profesor (130 ani de la naștere)

Cred că în definirea profilului oricărui muzician importante pot fi – în egală măsură – atât deschiderea largă a orizontului prin explorarea spațiilor ce se interconectează, cât și doar cantonarea într-un anume teritoriu, detaliindu-i cu minuțiozitatea exploratorului pasionat bogăția nuanțelor altminteri ascunse, pentru a completa și revela și pe această cale darurile cunoașterii de sine și de ceilalți. Dincolo de orice discuție, un exemplu în această direcție îmi pare a fi



cel pe care îndeobște l-am cunoscut și admirat ca pianist – Wilhelm Kempff (1895-1991) – dar care s-a dovedit a fi, asemenea multor interpreți, atât profesor/mentor, cât și un compozitor – este drept, mult prea puțin cunoscut, din păcate...

Semnatar al integralei pianistice a sonatelor beethoveniene și schubertiene (în dublă versiune, mono și stereo), ca și al integralei concertelor pentru pian și orchestră de Beethoven în versiuni de referință (alături de *Berlin Philharmonic*), abordând cu eleganță seniorială o imensă listă de partituri, Kempff a demonstrat profunda și suverana cunoaștere a unei incredibile palete stilistice – de la Bach la Brahms, de la Mozart la Liszt, de la Chopin la Schumann; tușeul inegalabil ca finețe, știința stilului, sinceritatea lirică limpidă, calmul seren, olimpiian sau spontaneitatea exploziilor debordante de culoare pe care le oferea versiunilor sale interpretative *quasicantando* au constituit rațiunile-forte pentru care a fost aclamat, preferat și iubit de muzicieni și melomani deopotrivă.

Născut într-o familie cu tradiții muzicale, și-a consolidat formația pe cele două direcții majore în care a ales să se exprime: pianistica – datorată lui Karl Heinrich Barth (în același timp mentor al altor mari muzicieni ai secolului XX, între care se detașează numele lui Arthur Rubinstein) și componistica – drum parcurs sub îndrumarea lui Robert Kahn, de asemenea pianist și compozitor, apropiat al lui Brahms, Joachim (cu care a și constituit un *duo*), Hans von Bülow, muzician complex apreciat de Clara Schumann....

Acoperind – cu ritmicitatea prezenței sale pe marile podiumuri de concert europene, asiatice sau americane – un interval de peste șase decenii: 1917-1981. prin turnee,

înregistrări și, implicit ca arie culturală, Wilhelm Kempff a străbătut meridianele și paralelele globului, infuzând conștiințele de dor de adevăr artistic. Activ nu doar în prim planul solistic, ci și în postură de partener egal al viorii sau violoncelului, a „dialogat”, la modul cel mai propriu cu puțință, cu alte mari conștiințe artistice ale vremii sale, de la violoniștii Yehudi Menuhin, Henryk Szeryng sau Wolfgang Schneiderhan la violonceliștii Pierre Fournier sau Paul Grümmer.

Acestor două terasări mai sus indicate li se alătură compartimentul pedagogic, susținut un timp la Stuttgart (1924-1929), apoi la Potsdam (cursuri de vară) și, în cele din urmă (personal și prin discipoli direcți sau spirituali) la Positano, în sudul Italiei (*Fondazione Orfeo*, masterclass).

Dacă este să privim interesul componistic al lui Kempff, observăm punctul de greutate pe care îl reprezintă zona cameralului (inclusiv pianistic), cea concertant pianistică (cadențele pentru concertele beethoveniene 1-4), transcripțiile (nu doar Bach!), dar și liedul (versuri de Johann Wolfgang von Goethe, Conrad Ferdinand Meyer), creația simfonică, cea destinată scenei lirice sau coralul. Rețin atenția un *Trio în sol minor* (amprentă brahmsiană) și un *Cvartet în Sol major op. 15* (1920), acesta din urmă fiind conceput pentru o formație puțin uzitată: flaut, vioară, violoncel și pian, punând în lumină axa europeană nord-sud, atât prin seducția folclorului suedez (partea secundă – *Adagio con melancolia – semplice*) cât și cea a folclorului italian (finalul, *Molto vivace: Tarantella di Taormina*), *Suita italiană op. 68* pentru pian (*Invocatio, Pastorale, Lamento, Notturmo*), *Sonata în sol minor pentru pian op. 47* (*Praeambulum, Scherzo, Introduzione e Toccata*)...

Și, pentru că am credința că, în definirea profilului oricărui creator, un reper important îl constituie primul său „pas”, respectiv primul opus, să notăm aici o dată: anul 1913; acest an devansează afirmarea sa ca pianist concertist (primul recital de răsunet fiind în 1917!), mărturisind interesul tânărului muzician pentru compoziție. După lucrările de școală marcate de spiritul adolescentin al necesarelor acumulări, înainte de împlinirea vârstei de 18 ani Wilhelm Kempff semnează acea lucrare căreia consideră că i se poate

atașa precizarea „opus 1”, deschizând astfel lista partiturilor ce vor dubla (în umbră) deceniile performanțelor interpretative. Este vorba despre versiunea sa corală pentru *Psalmul biblic 84, Wie lieblich sind deine Wohnungen/Cât de plăcute sunt locașurile Tale*, lucrare dedicată corului mixt *a cappella* și, în mod special, corului Catedralei din Berlin și dirijorului acestuia, Hugo Rüdel – după cum aflăm de pe coperta primei ediții (Ed. Bote & G. Bock, Berlin).

Carmen STOIANOV



Aniversări, comemorări...

În data de 5 iulie 1930 vedea lumina zilei muzicologul și criticul muzical **Ada Brumaru**. A urmat cursurile Universității Naționale de Muzică din București,



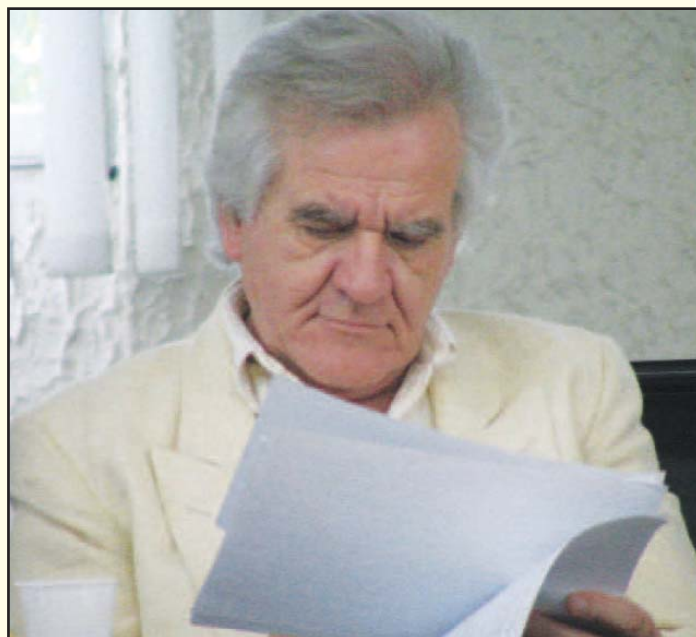
iar din anul 1950 a ocupat funcția de redactor muzical la Societatea Română de Radiodifuziune. Preocupările sale muzicologice s-au orientat în special către teatrul liric și către perioada romantică, fiind autoarea cărții „Romantismul în muzică”. De asemenea, a contribuit la promovarea creației autohtone, realizând filmul „Enescu, la răspântie de vremi”. Ada Brumaru a fost membră a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, fiind premiată de mai multe ori de colegii de breaslă. A participat în mod constant la emisiunile tv realizate de Iosif Sava în calitate de critic muzical, în aceeași calitate fiind un colaborator permanent al revistei noastre. A trecut la cele veșnice în 7 iulie 2008.

La data de 8 iulie 1910, la Mohu, venea pe lume **Achim Stoia**, compozitor, dirijor, folclorist și profesor. A



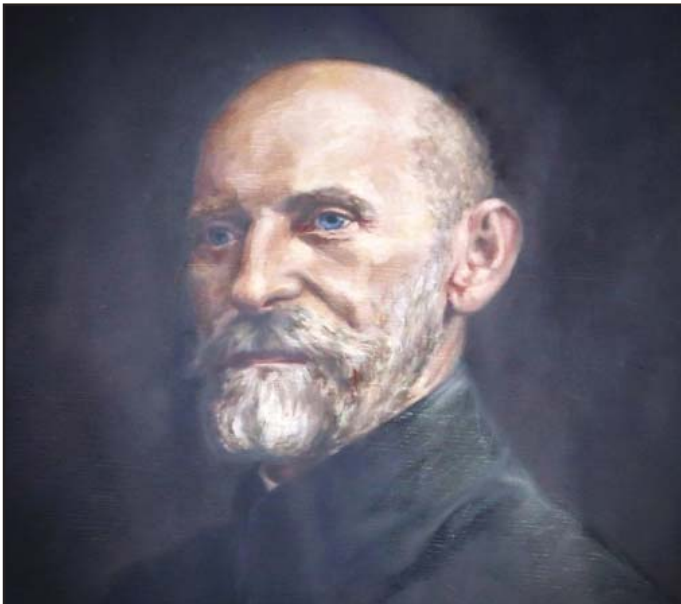
început studiile muzicale la Conservatorul din București, continuând ulterior la Paris. A avut o contribuție semnificativă la dezvoltarea școlii muzicale în România, depunând importante eforturi pentru reînființarea Conservatorului din Iași. A devenit rectorul Conservatorului de Muzică „George Enescu” la 1 octombrie 1960, atunci când acesta a fost redeschis. A fost dirijor permanent al Filarmonicii de Stat „Moldova”, fondator al Corului „Gavriil Musicescu” al Filarmonicii și director al acestei instituții. A încetat din viață la Iași, în 2 aprilie 1973.

Pe 20 iulie 1940, la Saschiz se naște **Dan Voiculescu**, compozitor, muzicolog și profesor. A absolvit secțiile de pian și compoziție la Academia de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, iar ulterior a continuat să se perfecționeze în Veneția, Köln și Darmstadt. A obținut titlul de doctor la Academia de Muzică „Gh. Dima” din Cluj-



Napoca. În lista opusurilor sale găsim lucrări vocale, corale, muzică electronică și simfonică, precum și opera comică de cameră *Cântăreața cheală*, inspirată de piesa de teatru omonimă de Eugen Ionescu. Dan Voiculescu este autorul unor lucrări muzicologice dedicate contrapunctului bachian și modern, precum și a unor volume didactice. A fost profesor la Academia de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca și la Universitatea Națională de Muzică din București. Ca membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, a fost onorat cu mai multe premii; de asemenea, a primit Ordinul „Meritul Cultural”, Premiul „George Enescu” al Academiei Române.

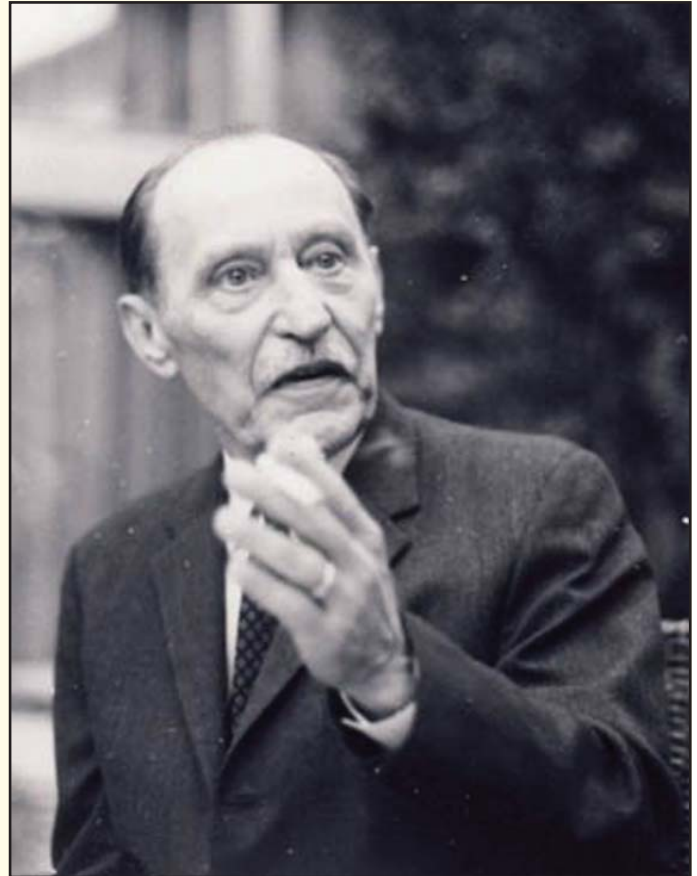
Pe 11 iulie 1950 trecea în neființă, la Lugoj, **Timotei Popovici**. Născut în 20 august 1870 la Tincova, compozitorul și dirijorul de cor a urmat cursurile Conservatorului din Iași. A semnat numeroase opusuri de muzică pentru fanfară, muzică corală, dar și lucrări de muzicologie (primul dicționar muzical complet), precum și alte câteva lucrări de mare importanță pentru studiul teoretic și practic al muzicii. Activitatea sa dirijorală are rezonanțe istorice, Timotei Popovici conducând chiar corul prezent la Marea Unire din 1918, care a interpretat o lucrare pe care muzicianul a realizat-o *ad-hoc*. A înființat Conservatorul de la Sibiu – astăzi Școala populară de arte – și a ocupat mai multe funcții de conducere în instituții culturale din țară. A primit distincții precum Răsplata muncii pentru



învățăământ, clasa I, Meritul Cultural pentru Artă, clasa I, în grad de cavaler, Medalia „Ferdinand I” și altele.

La 30 iulie 1970, în New York, pleca dintre cei vii **Ionel Perlea**. Dirijorul și compozitorul născut pe 13 decembrie 1900, în localitatea Ograda, a fost, printre altele, profesor la Conservatorul din București și la Manhattan School of Music. Moartea tatălui său din 1910 l-a determinat să se mute la München, unde și-a continuat studiile la Academia de muzică. A compus primul său vals doi ani mai târziu. Revenit în România, a debutat ca dirijor la Ateneul Român și a câștigat premiul I la Concursul de compoziție „George Enescu”. A dirijat Opera Română (unde a fost director artistic) și a colaborat cu nume mari ale muzicii, câștigând recunoaștere internațională. A fost arestat în 1944 pentru „vina” de a fi fost dirijor la Teatro alla Scala în timpul în care Italia avea guvern fascist și, după

un an în lagăre, a fost reabilitat. A condus Opera din Roma și orchestra simfonică din Connecticut și a avut o carieră didactică remarcabilă în Statele Unite ale Americii. S-a

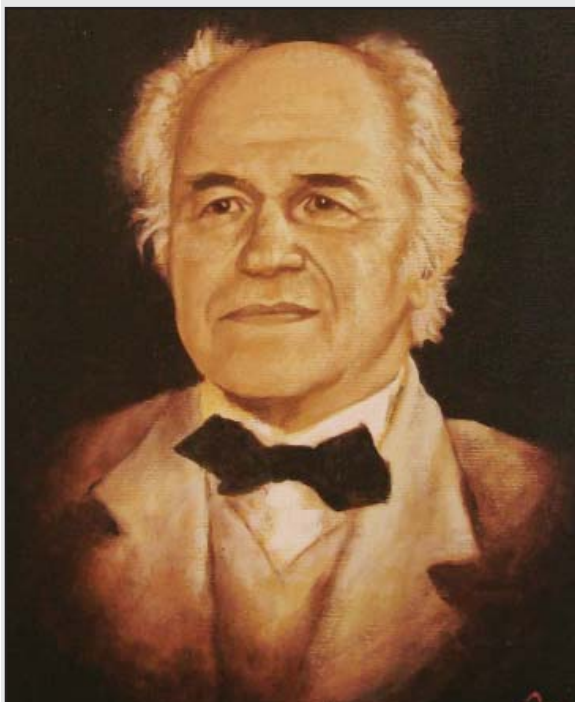


întors în România pentru a da două concerte în 1969, iar apoi s-a retras, doborât de boală, la New York, unde a încetat din viață la spitalul Mount Sinai.

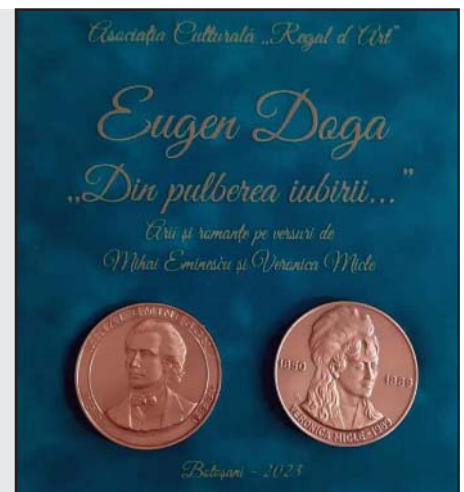
Norela-Liviana COSTEA

Adio, Eugen Doga!

Cu niște ani în urmă, pe când era președinte al UCMR, maestrul Octavian Lazăr Cosma m-a îndemnat



să-i fac un Portret componistic lui Eugen Doga, spunându-mi că este pe nedrept prea puțin mediatizat la noi. Până să ajung să-l contactez direct, ceea ce n-a fost deloc ușor, m-am documentat, pentru a fi cu lecția învățată în momentul întâlnirii și așa am aflat câteva detalii care efectiv m-au uimit, înțelegând de unde pornea demersul președintelui. Eugen Doga era academician, Maestru în artă, fost parlamentar, Artist al poporului Republicii Moldova, Doctor honoris causa al mai multor instituții academice, declarat „Om al mileniului”, autor al muzicii la peste 200 de filme. Unele din ele rulară și la noi – „Maria - Mirabela” (regia Ion Popescu-Gopo) sau „Șatra (O tabără urcă la cer)” (regia Emil Loteanu), de altele auzisem sau le vizionasem pe casete video acasă la Stela

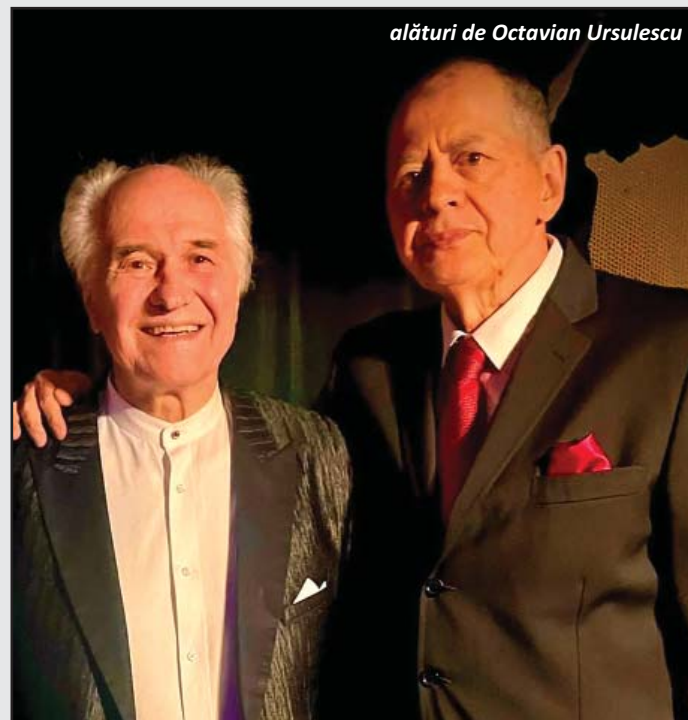


Popescu, basarabeancă și ea – „Lăutarii”, „Anna Pavlova”, „Nunta la palat”, „Singur în fața dragostei”, „Dragul meu prieten uitat de timp”, cele mai multe din ele realizate în studiourile Mosfilm de la Moscova – de altfel primul contact cu creațiile sale l-am avut ascultându-le pe discuri vinil editate de casa Melodia. Despre valsul din scena de nuntă din filmul „Dulcea și tandra mea fiară”, ecranizare a nuvelei „O dramă la

vânătoare” de A. P. Cehov, președintele SUA Ronald Reagan, mare meloman, afirma că „este cel mai frumos vals al sec. XX”. De altfel acest vals figurează la loc de cinste, pe poziția 94, într-o ierarhie a celor mai frumoase lucrări muzicale din toate timpurile stabilită de History Rundown (alături de un alt vals al lui Doga, „Gramofon” – locul 83), a fost inclus în coloana sonoră a două ediții ale Jocurilor Olimpice și figurează în Lista patrimonială a UNESCO între cele patru capodopere muzicale ale secolului XX. A compus muzica și pentru zeci de spectacole de teatru, iar „Sonetul” său a fost decretat în 1973 drept „Cea mai frumoasă melodie” în Japonia. Între creațiile sale mai amintesc baletul „Luceafărul” (partiturile au fost înmânate directorului Operei Naționale, Daniel Jinga, așa încât așteptăm montarea), „Marșul lui Ștefan cel Mare”, ciclul de cântece „Dialogurile dragostei” pe versuri de Mihai Eminescu și Veronica Micle. Deși puțin cunoscut publicului larg, nu fusese total ignorat la noi, fiind distins cu Ordinul „Steaua României în grad de ofițer” (2000), cu premiul UCMR în 2006, cu Ordinul Național „Serviciu Credincios” în grad de mare ofițer acordat de Președintele României (2014) și cu premiul revistei noastre în iulie 2023.

După această serioasă documentare și felurite încercări de a-l întâlni, acest lucru s-a petrecut, ocazie cu care am descoperit un om plin de căldură, de umor, în

directorul Teatrului de revistă „Constantin Tănase”, Alexandru Arșinel (i-a oferit o... muzicuță!), Radu Boroianu (președintele Institutului Cultural Român i-a înmănat o Diplomă de excelență), Paul Surugiu-Fuego (cu două trofee din partea proiectului său „Art by Fuego” - „Artă pentru suflet”), Stela Popescu, Alina Mavrodin Vasiliu, directoarea artistică a Festivalului „Crizantema de aur” de la Târgoviște (unde cu câteva luni înainte Eugen Doga repurtase un triumf cu „Dialogurile dragostei”), Irina Cajal, Manuela Hărăbor (care a declarat cu această ocazie că visul ei dintotdeauna a fost să joace într-un film cu muzica lui Eugen Doga). De la Botoșani doamna Lili Bobu a trimis, din partea Asociației culturale „Regal d Art”, portretul alăturat în tuș al compozitorului și un pian aurit în miniatură, bătut în cristale Swarovski. Medeea Marinescu (pe care Doga



alături de Octavian Ursulescu



Cu Iana Novac

ciuda vârstei. „Eu aparțin spațiului românesc, îmi iubesc Moldova și nu am fost niciodată tentat să renunț la ea nici măcar pentru un colț de Rai, fiindcă aici a coborât Luceafărul, poate chiar și pentru mine...” declara muzicianul născut în Transnistria. Atunci am aflat, șocat, că deși are editate în întreaga lume zeci de albume, nu avea nici unul în țara noastră! I-am contactat imediat pe Venera și pe Paul Stîngă de la casa de discuri cu care colaborez, Eurostar, și în preajma zilei de 1 martie, când împlinea 80 de ani, am lansat la Magazinul Muzica din București CD-ul „Mari succese”. Niciodată, cu siguranță, magazinul de pe Calea Victoriei nu a cunoscut o asemenea densitate de personalități, de la ambasadorul Republicii Moldova, Mihai Gribincea (fratele său este liderul grupului Plăieșii!),

n-o mai văzuse de când, la 7 ani, jucase rolul titular din „Maria - Mirabela”) și Mihai Constantinescu au rememorat filmul din 1981 regizat de Gopo, reluând apoi cu toți cei prezenți tema muzicală a filmului, în original cântată de Mihai împreună cu Anda Călugăreanu. Mă refer la această lansare în premieră nu doar fiindcă a fost un eveniment, dar și pentru că, în nici 9 ani, unii dintre participanți ne-au părăsit. Au fost de față compozitorii Jolt Kerestely, Dumitru Lupu, Ionel Bratu Voicescu, interpreții Corina Chiriac, Oana Sîrbu, Silvia Dumitrescu, Ileana Șipoteanu, Carmen Rădulescu, Alina și Romeo Negoiasă (Alesis), Natalia Guberna, Ioana Sandu, Aurel Moga, Iana Novac, Octavian Dobrotă (de la Distinto), Dorin Anastasiu, Marian Spânoche, Valentin Albeșteanu (violonistul are în repertoriu numeroase lucrări ale maestrului), Dorin Irimia (a oferit seara un cocktail muzical în onoarea invitaților), Livia și Ioan Gauzin, Oana Georgescu, Marin Voican Ghioroiu, Lucia Popescu Moraru (reputat om de radio, văduva marelui actor Marin Moraru ne-a părăsit și ea), scriitorii Rodica Elena Lupu și Eugen Blaga, Sida Spătaru (i-a dăruit cartea „Regele aplauzelor” dedicată lui Dan Spătaru), Teodor Vasiliu (autor al monumentalei „Istorie a Crizantemei de aur”, premiate de revista noastră), Daniela Imre (văduva dirijorului Alexandru Imre)...Actrița-cântăreață Crina Matei i-a arătat sărbătoritului fotografii

din musical-ul „Șatra”, cu costume originale ale designerului Liza Panait, în care jucase la Constanța, alături de ea fiind prezenți la „Muzica” actorii Anca Pandrea (văduva lui Iurie Darie, basarabean la origine), Adrian Păduraru și venerabilul regizor Mircea Mureșan, 88 de ani, autor între altele al celebrului serial „Toate pânzele sus!”.

publică a ajuns să capete dimensiunea firească, Eugen Doga a fost deseori invitat pe scena filarmonicilor și teatrelor de operă din țară, inclusiv la Ateneul Român. Pentru melomani însă cel mai mult au făcut Paul Surugiu-Fuego (cărui Eugen Doga i-a încredințat două piese pe versuri de Narcis Avădănei) și mai ales Iana Novac, care a fost alături



Lansarea CD-ului „Mari succese”

Nu știu câți dintre cei de mai sus sunt cuprinși (era și greu!) în fotografia de la lansare, așa cum nici muzica lui Eugen Doga, difuzată discret în fundal, nu poate fi ascultată, în schimb a fost o surpriză muzicală extraordinară, înafara interpretării ad-hoc a melodiei „Maria-Mirabela” de Medeea Marinescu și Mihai Constantinescu. De la Chișinău a venit marea vedetă, cantautorul Iurie Sadovnic, care a cântat cele două piese de pe CD, „Meditație” și „Rugă”, la una din ele avându-l alături, la muzicuță de concert, chiar pe Eugen Doga. Ulterior, casa de discuri Eurostar i-a mai editat două CD-uri lui Eugen Doga, care însă n-au mai fost lansate public.

Am consacrat spațiu amplu acestui eveniment, cel dintâi cu rezonanță în care l-am implicat pe Eugen Doga, de care m-a legat o frumoasă prietenie, și pentru că de fiecare dată își amintea cu emoție de această lansare fabuloasă. Cu un an înainte, la rugămintea Alinei Mavrodin Vasiliu, intermediarasem o întâlnire între cei doi, peste drum de Ateneu. Atunci s-au pus bazele colaborării fructuoase cu Festivalul național al romanței „Crizantema de aur” de la Târgoviște, unde au fost prezentate în câteva rânduri secvențe din ciclul „Dialogurile dragostei”, iar Eugen Doga a fost președinte al juriului. O altă personalitate foarte legată de el a fost scriitoarea Lili Bobu de la Botoșani, care i-a editat două volume de colecție sub egida Asociației culturale „Regal d’Art” și a organizat două mari concerte simfonice, la Iași și la Botoșani. În ultimii ani, după ce expunerea sa

de el și pe ultimul drum, la Chișinău. Soprana și soțul ei, tenorul Octavian Dobrotă (Distinto), au conceput și au organizat mai multe concerte de factură simfonică la Sala Palatului (cu Daniel Jinga la pupitru) și în țară, unde zeci de mii de spectatori s-au putut familiariza cu muzica ilustrului dispărut, De altfel, fără să prevadă plecarea dintre noi, la 88 de ani, a compozitorului, Iana Novac a pregătit alte spectacole monumentale închinat-le lui. Cel pe care nu-l voi putea uita a avut loc în urmă cu un an și fusese intitulat de Iana Novac „Orice femeie e frumoasă”, fiind programat în luna închinată grației feminine (compozitorul era născut pe 1 martie). Cu două zile înainte ne-am revăzut la Biblioteca Metropolitană „Mihail Sadoveanu”, unde Eugen Doga a venit cu soția și cu fiica, Viorica, implicată în proiectele recente. Prilejul: lansarea la editura sa, Anamarol, de către scriitoarea Rodica Elena Lupu, a două volume consacrate lui Eugen Doga, „Viața e ca și o gamă în do major” și „Un om între oameni”. A fost pentru ultima dată când l-am văzut, înveșmântat mândru într-o ie și vesel nevoie mare, urma să ne reîntâlnim pe scenă la Sala Palatului... Din păcate, a doua zi, la repetiție, a căzut pe scări la sală, a suferit o fractură de șold și de atunci a stat mai mult prin spitale. Concertul „Orice femeie e frumoasă”, cu Iana Novac cântând în lacrimi, a avut loc fără el, cu Ștefan Doniga la pian, și tot fără el vor fi de-acum încolo toate spectacolele cu muzica lui...

Octavian URSULESCU



La Premiile revistei noastre (2022)

Jazz la Râmnicu Vâlcea

Oaspete al Filarmonicii „Ion Dumitrescu” din Râmnicu Vâlcea (una dintre puținele noastre instituții artistice de resort cu generic personalizat), am prezentat în seara de 27 iunie publicului care a populat Sala Lahovari, show-ul „Incursiune în istoria jazzului românesc – perioada modernă”: înregistrări audio-video de excepție cu Johnny Răducanu, Jancy Körössi, Guido Manusardi, Ion Baci Jr., Romeo Cozma, Mircea Tiberian, Horia Moculescu, Liviu Butoi, Alin Constanțiu, Garbis Dedeian, Cristian Soleanu, Teodora Enache, Pedro Negrescu, Tudi Zaharescu, Ramona Horvath, Anca Parghel cu fiii săi Ciprian Parghel și Tudor Parghel, Alexandru Racoviță, Bob Iosifescu, Richard Oschanitzky, Eugen Gondi, Wolfgang Güttler.

În secțiunea live de la începutul show-ului au urcat pe podium membrii Quintetului „Phill Jazz Band”, de sub emblema Orchestrei simfonice a Filarmonicii vâlcene. M-am bucurat să îi cunosc, să îi prezint, să îi aplaud sincer pe cei patru interpreți și o interpretă, muzicieni-unicat în felul lor, majoritatea stăpânind mai multe instrumente, activând și în calitate de profesori, unii dintre ei și compozitori și aranžori, muzicieni apți fiind a aborda, cu egală dezinvoltură, deopotrivă muzica academică și jazzul.

Proiectul „Phill Jazz Band” a fost inițiat în anul 2022 în jurul și cu sprijinul conducerii Filarmonicii, personal al managerului Petruț Constantinescu.

Liderul grupului, saxofonistul alto Dorin Fărcaș, originar din Târgu Mureș, (în slujirea muzicii clasice prim oboist al Orchestrei Filarmonicii vâlcene și colaborator al Orchestrei Operei Române Craiova, al Filarmonicii Oltenia, al Filarmonicii din Pitești, al Filarmonicii din Sibiu), este întemeietorul Quintetului de jazz. Derulează și o apreciată activitate didactică la Liceul de Arte „Victor Giuleanu” din Râmnicu Vâlcea ca profesor de oboi. Este membru fondator al formației „Arheon” a Arhiepiscopiei Râmnicului.

Absolventă a Colegiului de Artă „Ciprian Porumbescu” din Suceava, discipolă a ilustrului instrumentist și profesor Ion Bogdan Ștefănescu în cadrul Universității Naționale de Muzică București, flautista Elena Teodora Greciuc (premiată la concursul „Emanuel Elenescu” – Piatra Neamț, la competiția „Cel mai bun interpret” – Suceava și la Olimpiada Națională de Interpretare Muzicală) este instrumentistă în partida de flaut a Orchestrei simfonice a Filarmonicii și profesoară de flaut la Liceul de Arte „Victor Giuleanu”.

Născut în Chișinău, în republica Moldova, Ilia Rusnac a absolvit vioara la Liceul de Muzică „Ciprian Porumbescu” și la Academia de Muzică „Gavril Musicescu” din orașul natal. S-a integrat Filarmonicii „Ion Dumitrescu” ca violonist, dar în grupul „Phill Jazz Band” funcționează ca pianist, compozitor și aranžor. A întreprins turnee în țară și peste hotare, deopotrivă alături de Orchestra simfonică a

Filarmonicii, cât și în calitate de solist. Aparține totodată Filarmonicii de Stat din Sibiu. Este autor al muzicii unor spectacole și piese de teatru, al unor compoziții pentru big band și realizator de aranžamente pentru ansambluri camerale: cvartet de coarde, de suflători etc.

Pasionat de arta sunetelor, Marius Dumitrescu a absolvit Școala de Muzică din Râmnicu Vâlcea în 1976, la Clasa de clarinet și a studiat și pian complementar. A învățat apoi să cânte la ghitară, ghitară bas și claviaturi, iar în anul 1986 a devenit și membru al Coralei „Euphonia”. Versatilitatea lui ca instrumentist, el fiind un foarte bun interpret la ghitară și ghitară bas, l-au făcut cunoscut, devenind astfel colaborator al Filarmonicii „Ion Dumitrescu”, în cadrul unor concerte care i-au avut ca protagoniști pe mulți muzicieni admirați. Fondator al formațiilor „Black Ice” și „Proxima”, fost component al grupului „Ride on Band”. În cadrul proiectului jazzistic al Filarmonicii a fost invitat să se implice ca ghitarist bas, începând cu 1 iulie 2022.

Absolvent al Liceului de Arte din Râmnicu Vâlcea în anul 2007, urmând apoi cursurile Facultății de Pedagogie Muzicală ale Universității de Muzică din Pitești și obținând diploma de master în interpretare muzicală la Universitatea „Transilvania” din Brașov, bateristul Mihai Rotariu s-a angajat ca percuționist din 2008 în Orchestra simfonică a Filarmonicii „Ion Dumitrescu”. Are în palmares numeroase colaborări, dintre care sunt de consemnat aici cele cu Orchestra simfonică a Filarmonicii din Pitești, cu Corul „Euphonia”, cu grupul „Arheon” ș. a. Mihai Rotariu a activat ca profesor de percuție la Liceul de Arte „Victor



Giuleanu” din 2018 până în 2021. Este inițiator a numeroase proiecte muzicale individuale, precum seria de concerte educative din anul 2022 intitulată „Magia Ritmului”.

Planning-ul recitalului susținut de „Phill Jazz Band” în show-ul „Jazz In A Summer” din seara de 27 iunie a înglobat șapte episoade muzicale (dintre care, cinci teme standard): „Take Five” – celebră compoziție în măsura de cinci timpi a saxofonistului Paul Desmond; „Plimbărețul” – originală, inspirată creație a pianistului Ilia Rusnac, motivată de frecvențele deplasări ale instrumentistului între Râmnicu Vâlcea și Sibiu; „Sandu” – melodie a

trompetistului Clifford Brown devenită temă standard grație calităților ei expresive; „Wave” – una dintre cele mai notorii bossanove ale brazilianului Antonio Carlos Jobim; „Oblivion” – piesă a mereu înzestratului bandoneonist argentinian Astor Piazzolla; secvența folclorică românească „Întoarce-te bade în sat” în aranjamentul lui Ilia Rusnac; și hit-ul

trompetistului Dizzy Gillespie (care ne-a fost de două ori vizitator în fruntea grupurilor „The Giants Of Jazz” și „Dizzy Gillespie Quintet”) – „Night In Tunisia”. În tălmăcirile conferite acestor izvoare de valorificare a talentului, a măiestriei, a creativității dovedite de interpreți, am prețuit drept virtuți incontestabile vădite în solo-urile improvizate: tehnica instrumentelor

impecabil stăpânită, virtuozitatea, inventivitatea melodic-ritmică, interacțiunea liberă a ideilor muzicale definită jazzologic ca *interplay*, utilizarea echitabilă a limbajului modal, trăirea intensă a actului de devoțiune interpretativă – iată tot atâtea argumente justificând reușita unui recital memorabil! (Foto Cătălin Mărgărit)

Florian LUNGU

Horia Moculescu: „Mici... miniaturi pentru pian”

Horia Moculescu este un personaj unic, cu o biografie fabuloasă, demnă de a fi redată publicului într-o nouă ediție a savuroasei sale cărți autobiografice, cu tiraj cu siguranță epuizat. Persecutat în „obsedantul deceniu” din cauza tatălui său, singura facultate la care a avut acces a fost cea de Mine de la Petroșani, în Valea Jiului jucând rugby de performanță și punând bazele primei sale orchestre. Din acel moment devine cel mai popular șef de formație din țară, cu turnee inclusiv peste hotare. Pretutindeni unde se anunța „Aici cântă seară de seară formația Horia Moculescu” localurile erau luate cu asalt, fie că era vorba de Modern, la Mamaia, sau de Ambassador, la București. Pianist de mare finețe, orchestrator desăvârșit, solist cu o voce absolut aparte, și-a ales întotdeauna impecabil atât repertoriul, cât și colaboratorii, fiind un model și din acest punct de vedere. Iar din clipa când a dat la iveală primele sale compoziții, Horia Moculescu a devenit o „marcă înregistrată”, un „brand”, aproape fiecare cântec al său fiind sinonim cu șlagărul. Legat de filonul creator, Valentina Sandu-Dediu scrie inspirat în textul ei de pe coperta a IV-a: „Colecția de miniaturi pianistice propusă de Horia Moculescu evocă farmecul inconfundabil al șlagărelor ce-i poartă amprenta de-a lungul timpului. Cele zece piese au redus la esențial configurații melodico-ritmice și armonice, specifice faimoaselor melodii moculesciene, iar scriitura pianistică a fost cu grijă epurată de sedimente și ornamente... Toate acestea se reunesc într-o muzică delicată și curgătoare, oferită cu generozitate de către un creator inspirat, spre a fi preluată de cât mai mulți interpreți”. În ce-i privește pe aceștia din urmă, compozitorul mărturisește a se adresa elevilor din liceele de muzică, din clasele mai „crude”, precum și studenților din facultăți de muzică, la Pedagogie sau secțiile Jazz-Muzică ușoară.

Cu umor-i de-acum celebru, Horia Moculescu a pus titlul culegerii apărute la Editura Muzicală „Mici... miniaturi pentru pian”. Avem de-a face cu adevărate... mici bijuterii: „Valsul Anastasiei”, „Același gând”, „O întrebare”, „Diana”, „Un pistruiat” (aluzie la serialul TV „Pistruiatul”, la care a semnat muzica), „În oglindă”, „Ghiocel de ianuarie”, „La



pas”, „Poate” și, ca un omagiu adus lui Toto Cutugno și lui Joe Dassin, „Vară indiană”. Fiecare „mică... miniatură” care face parte din lucrarea de față beneficiază de un cod QR care odată scanat permite audierea respectivei piese în interpretarea autorului la pian.

Când am amintit doar despre Horia Moculescu pianistul, șeful de orchestră, interpretul, compozitorul, am lăsat intenționat la urmă alte preocupări în care s-a dovedit de asemenea imbatabil și special: realizator și co-prezentator al longevivei și populare emisiuni „Atenție, se cântă!” (doar TVR știe de ce a scos-o din grilă...), președinte și membru în juri la festivaluri de muzică ușoară („Florentin Delmar” la Focșani, „George Grigoriu” la Brăila), mentor și sfătuitor pentru tinerii muzicieni, cărora le dăruiește aceste miniaturi pianistice în care „își dezvăluie sufletul”, asigurându-i de totalul său acord în ceea ce privește drepturile de autor. După ce ne-a dovedit că este la fel de bun și pe tărâmul romanței, cu un premiu I la Festivalul național „Crizantema de aur” de la Târgoviște, culegerea de față oferă multora o altă imagine a compozitorului, una caldă,

blândă, dulce, sensibilă, învăluitoare, de maturitate (nu citez a spune „de senectute” fiindcă are cel mai tânăr suflet din lume, plus că atunci când nu mă voi aștepta și-l voi lăsa nesupravegheat în spatele meu risc a mă pomeni cu o „bastoniadă” plină de haz, în care – și aici! – este maestru.

Dragă Horia, vreau să știu că sunt onorat când, uneori, șoferii de taxi mă întâmpină, la intrarea în mașină, cu „Bună ziua, domnule Moculescu!”...

Octavian URSULESCU



Marina Voica, „Artist de Platină”

Opera Națională București a găzduit cea de-a treia ediție a „Galelor de excelență – Artiști de Platină” organizate sub egida Ministerului Culturii de Televiziunea Română – un spectacol grandios, cu o desfășurare impresionantă de forțe, regizat de Daniel Iordăchioae (are

consacrat-o, a schițat pași de dans cu partenerii, Adrian Enache și Andrei Bănuță, pe care i-a invitat la un moment dat să se așeze „la masa ei/ într-un colț de cafeenea”, depășind refrenul celebru „Și afară plouă, plouă...”. Ceea ce face Marina Voica este absolut uimitor, ca vitalitate, eleganță, muzicalitate, umor, sigur este un record mondial să ai o asemenea prestație la 88 de ani! În programul serii am reascultat și refrene ale altor compoziții ale sale,



„Apartament 23” sau „Acordeon” (fără premiu la Mamaia, dar să nu ne mirăm - mai rău, „Într-un colț de cafeenea” a fost respinsă la festivalul de pe litoral, iar acum este un șlagăr imens!). Ne-am fi așteptat ca fiecare invitat să cânte o melodie din repertoriul Marinei Voica, așa cum ar fi fost normal, nu mai vorbim de trupa de balet, care putea înlocui ritmurile americane cu secvențe dansante din piesele artistei omagiate, cum ar fi „Vivat veselie!”, amintită în secvența finală, sau compoziții de George Grigoriu, Marius Țeicu și alții, care i-au scris artistei omagiate piese ritmate, dansante. Totuși fiecare invitat s-a străduit, mai mult sau mai puțin, să introducă în repertoriu piese care să rezoneze cu preocupările muzicale ale sărbătoritei, în special cu pasiunea ei pentru ritmurile latino-

studii de specialitate, chiar dacă este cunoscut îndeobște ca interpret de muzică ușoară) și prezentat cu farmec de Iuliana Marciuc. De altfel, ceea ce nu s-a întâmplat la festivalul din Piațeta Perla de la Mamaia, cum am scris în cronicile noastre, a fost tocmai utilizarea inteligentă a materialelor de arhivă atât de bogate ale televiziunii publice. Este vorba de o serie de filmări cu Marina Voica în diverse ipostaze din fabuloasa ei carieră artistică de 65 de ani, cât și de un interviu remarcabil luat artistei, în casa ei de la Breaza, chiar de Iuliana Marciuc în emisiunea acesteia de pe TVR2 „Destine ca-n filme”. Și chiar că Marina Voica a avut o viață ca-n filme, povestită de ea pe marele ecran instalat în sală, la care publicul a privit fascinat, ca la Cannes, descoperind detalii neștiute din viața artistei, ce a însemnat nu doar o carieră muzicală de excepție, dar și dureri, persecuții, marginalizări... La aceste prime secvențe proiectate pe ecran Marina Voica a privit din lojă, după care a coborât pe scena pe care a dominat-o cu personalitatea ei unică, așa cum a făcut dintotdeauna: a cântat adaptări proprii ale unor piese celebre, de la Leonard Cohen („Dance me to the end of love”) la The Pulp („Common People”, deci și rock!), neuitând piesele latino-amricane ce au



Laurențiu Cazan

americane. Astfel, Oana Sîrbu a cântat „La cumbia”, lansată cu decenii în urmă de Marina Voica, Daniel Iordăchioae a interpretat o melodie chiliano-mexicană, iar Laurențiu Cazan a dat viață cu virtuozitatea-i cunoscută unor piese instrumentale la chitară, fără a uita, se înțelege, că este popular îndeosebi compoziției sale „Say something”. De mare efect a fost colajul interpretat de Marina Voica alături de dinamicul „văr Vinnie”, Adrian Enache (exploziv, ca de fiecare dată). Au colaborat Alberto Mănțoiu (chitară) și Paul Stângă (acordeon). Șlagărul românesc fără vârstă n-a lipsit nici el din magia unei seri minunate – „Nu m-am gândit la despărțire” de Dan Dimitriu, „Să nu ne



alături de Andrei Bănuță

ziție „Bucureștiul e micul Paris”, pe care zadarnic am propus-o cu ani în urmă Primăriei Capitalei să fie un leit-motiv al diferitelor manifestări municipale... Chiar dacă ne-am fi așteptat să zărim în sală mai mulți colegi ai săi din „Generația de aur”, au fost prezenți și au aplaudat-o cu căldură Stela Enache, Silvia Dumitrescu, Sanda Ladoși, Ramona Bădescu, Eva Kiss (cu soțul, instrumentistul Radu Constantin), Aurel Moga, Maria Nagy, Ozana Barabancea. N-au lipsit dr. Zoltan Galajda, cel care i-a salvat viața Marinei Voica printr-o dificilă operație pe cord (artista a primit pe scenă cu emoție și... mută de uimire frumosul buchet de flori din partea acestuia), fosta crainică a TVR

despărțim” de Gherase Dendrino sau „Ce vrei tu, mare albastră?” de Marcel Dragomir (cu puștoaica de 9 ani Patricia Bădulescu). Și tot marea, atât de dragă protagonistei, adevărată eroină a festivalului de la Mamaia, cu numeroase trofee și premii importante, a fost evocată de Daniel Iordăchioae în cea mai de succes piesă a repertoriului lui, „Mă-ntorc la tine, mare albastră” de Dumitru Lupu, în montarea impresionantă de final, alături de Orchestra reprezentativă a Ministerului Apărării Naționale, dirijată de Inspectorul general al muzicilor militare, colonel Aurel Gheorghiță. Amintind că el este angajat al ministerului, Daniel Iordăchioae, înveșmântat



Daniel Iordăchioae



cu Adrian Enache

Cristiana Bota, colaboratorul nostru, melomanul Ștefan Chiriacescu, marii colecționari de muzică Marcel Preda și Mihnea Badea, care n-au ratat ocazia unor noi autografe, salutând cu toții în picioare, la final, acest eveniment memorabil, pentru care Iuliana Marciuc și Daniel Iordăchioae, firește alături de Ministerul Culturii, merită toate felicitările. După care în foyerul Operei Naționale, decorat inspirat, s-au întâlnit cu toții (ce rare sunt asemenea ocazii!) pentru fotografii, amintiri, îmbrățișări, nostalgii. Era trecut de ora 9, afară nu ploua, în schimb ploua în interior cu dulci amintiri ale vremurilor frumoase ale muzicii noastre ușoare... (foto: Marcel Preda, Mihnea Badea)

Octavian URSULESCU

într-o ținută militară de gală stilizată, a recunoscut că ideea invitării reputatului ansamblu a fost de fapt a Marinei Voica, care a mai colaborat cu această orchestră în trecut, la Cercul Militar Național sau la Sala Palatului. La rândul ei cu o ținută militară albă, ce-i venea perfect, Marina Voica a interpretat, ca un veritabil general al muzicii noastre ușoare, superba sa compo-



POETIKA, un proiect muzical pentru generația Z

Maya, Karina și Anais sunt trei adolescente care au lansat recent, în premieră, special pentru generația Z, single-ul „Rapsodii de Primăvară”, tocmai din dorința de a readuce în actualitate poezia lui George Topârceanu și a altor mari poeți români, prin reinterpretări muzicale contemporane!

POETIKA este numele trupei alcătuite din aceste eleve frumoase, deștepte și talentate, cu vârste cuprinse între 11 și 13, ani care și-au făcut debutul oficial pe piața muzicală din România. Scopul lor și al producătorului muzical Alexandrescu DaNiel (membru al trupei K1) este acela de «a propune o reformulare a modului în care poezia este percepută și transmisă tinerilor»; astfel încât, prin POETIKA și ADN Music, muzicianul nu a lansat doar un nou grup vocal, ci a oferit un suflu autentic unor versuri scrise acum un secol.

„Îmi doresc ca într-o zi copiii să fredoneze pe TikTok versuri de Blaga, să se îndrăgostească pe versurile lui Eminescu și Minulescu și să se amuze cu Topârceanu și Arghezi. Să-i aibă în suflet pe acești mari poeți, nu doar în manuale” - a spus Alexandrescu DaNiel, un tătic mândru de fiica sa, Maya, membră a trupei. „Pentru mine, acest proiect este mai mult decât muzică. Este o punte între generații. Să o văd pe Maya interpretând versurile lui Topârceanu și vibrând cu ele, exact așa cum o făceam eu când eram copil, este o bucurie și cea mai clară dovadă că poezia trăiește, place și

anume „crearea unui model de edutainment românesc, care să readucă poezia clasică în zona de interes real a adolescenților - nu prin obligația de a o învăța din manuale, ci prin muzică, bucurie și expresie artistică”. ADN Music își va continua misiunea și prin organizarea unui casting național dedicat tinerilor adolescenți cu vârste între 12 și 15 ani, care vor să devină parte din următorul val al muzicii românești.

„POETIKA nu este doar o trupă, ci un gest de curaj, o declarație de iubire față de poezie și un nou început pentru educația prin artă în România. Vor urma melodii pe versuri de Mihai Eminescu, Lucian Blaga, George Coșbuc și alți mari poeți fundamentali, reinterpretate în stiluri pop,



Foto: Barcan Photography

dance, trap sau dreampop. Vrem ca muzica lor să devină noul alfabet emoțional al generației Z!” - susține membrul fondator al legendarei trupei K1 (alături de Radu Fornea și Mircea Presel), lansată în 1996, trupă care a impus etno-dance-ul ca gen muzical major în România. „Am creat un proiect muzical prin care vreau ca poeții clasici români să ajungă virali în rândul tinerilor de azi. Poezia românească merită toată atenția și, mai ales, o viață nouă. Versurile sunt frumoase, sensibile, transmit emoție și căldură, iar atunci când le pui pe muzică devin dintr-odată vii, puternice, relevante. Adolescenții de azi se conectează prin muzică și nu printr-un manual de școală. De aceea vreau ca poezia să ajungă în playlistul lor!”

Alexandrescu DaNiel a fost implicat și în alte proiecte eurodance de succes: Double D, Ro-Mania, Spicy, U-Nite, Etno, eXtra, Ho-Ra, Trinity, t-Short. Sub numele Danny K1 el este, din anii '90 și până în prezent, un binecunoscut solist, compozitor, aranjour și producător muzical foarte activ, pentru numeroși artiști de top: Paula Seling, Delia, Andra, Marcel Pavel, Lavinia, Pepe, Biondo, Besa Kokëdhima, Rednex, Snoop Dog ș.a.

Unul dintre proiectele sale importante a fost „Toți K1”, lansat în 2018, cu ocazia Centenarului Marii Uniri, un spectacol patriotic din distribuția căruia au făcut parte



Daniel Alexandrescu

că doar trebuie spusă altfel, adică pe limba lor. Iar piesa abia lansată va fi cu siguranță începutul unei mici revoluții culturale”.

Piesa compusă de Alexandrescu DaNiel și videoclipul acestui trio adolescentin cu voci proaspete și cu o misiune culturală clară au fost difuzate pe posturi TV și radio și se află deja pe platformele de streaming. Acest proiect muzical face parte dintr-o viziune mai amplă și

Nicolae Furdui Iancu, Paula Seling, K1, Iuliana Tudor, Vlad Rădescu și Sorin Francu.

Iată cum se prezintă cele trei membre ale trupei, deja cu notorietate, cu mii de fani și zeci de mii de accesări pe propriile conturi Youtube, Facebook, TikTok și Instagram:

Maya: „Am 13 ani, elevă în clasa a VI-a și sunt pasionată de tot ce înseamnă artă, mai ales când vine vorba de teatru și musical. De mică am făcut foarte multe activități: înot, soroban – o metodă japoneză de dezvoltare logică, apoi balet clasic - frumos, dar era pentru mine și

aikido, care mi-a plăcut foarte mult. Practic aikido de șapte ani și am acum centura maro! Este un sport care m-a făcut mai puternică, mai încrezătoare și mai atentă. Pentru mine, POETIKA este locul unde pot să fiu eu însămi, unde poezia prinde viață prin muzică, dans și emoție”.

Karina: „Am 12 ani, sunt elevă în clasa a V-a la Colegiul Național de Arte «Dinu Lipatti», iar energia mea ar putea lumina un stadion! Îmi place școala, chiar foarte mult, pentru că fiecare zi este ca o aventură frumoasă. De la 7 ani cânt la pian și între timp m-am îndrăgostit și de teatru, canto, dans și dans pe role. Sunt ambițioasă, atentă la detalii, iar arta este modul meu de a respira și de a arăta cine sunt cu adevărat”.

Anais: „Am 11 ani, sunt elevă în clasa a IV-a, dar inima mea e deja plină de vise mari! Îmi place să cânt, să joc teatru, să dansez și iubesc scena. Visez să fiu actriță, cântăreață și dansatoare! Fac canto de la șase ani, actorie de doi ani și ador să învăț lucruri noi, mai ales la muzică și limba engleză. Iubesc orele de artă dramatică pentru că pot intra în pielea mai multor personaje. Eu cred că POETIKA este locul unde toate pasiunile mele s-au întâlnit. Și credeți-mă... abia am început!”.
(Foto: @ ADN Music)

Oana GEORGESCU



Glastonbury 2025

În fiecare vară, pe pajiștile verzi ale comitatului Somerset din sud-vestul Angliei, pe o suprafață de aproximativ 610 hectare se ridică parcă un oraș întreg de corturi ce găzduiesc an de an sute de mii de persoane.

Michael Eavis a avut această viziune acum 55 de ani, când, după ce i-a văzut pe Led Zeppelin cântând live în festivalul în aer liber de blues și rock de la Bath, a decis să infinteze și să găzduiască la propria fermă Festivalul Pilton (devenit ulterior Glastonbury).

Glastonbury Festival of Contemporary Performing Arts a reușit să se impună drept unul dintre cele mai importante festivaluri de pe glob,

reunind pe scenă nume precum David Bowie, Joan Baez, Peter Gabriel, Ginger Baker, UB40, Joe Cocker, The Kinks, Velvet Underground, Oasis, R.E.M., Coldplay, The Rolling Stones, Adele, Amy Winehouse, Elton John, Taylor Swift, Beyoncé, Jay-Z, Dua Lipa, Ed Sheeran, Paul McCartney, Brian Wilson, Neil Diamond, Nick Cave, James Brown, Johnny Cash, Bob Dylan sau Leonard Cohen (alături de multe alte nume sonore ale muzicii din ultimii 50 de ani).

În acest an, biletele pentru toate zilele de concert (în valoare de 373 de lire) s-au epuizat în doar 35 de minute. Capetele de afiș au fost ținute de trupa The 1975, de Neil Young și de Olivia Rodrigo. Pe scena principală (Pyramid Stage) au avut loc și recitaluri de

excepție oferite de Alanis Morissette, Rod Stewart sau The Script.

Prima zi de concerte a fost marcată de un moment neașteptat, atunci când Lewis Capaldi a revenit pe scena Glastonbury, după ce ultima sa apariție în festival, în anul 2023, a fost umbrită de retragerea lui Capaldi în timpul concertului. Lewis Capaldi se luptă de multă vreme cu sindromul Tourette și cu o sănătate mintală precară, marcată de anxietate. Cuprins de ticuri motorii involuntare și incontroabile, Capaldi nu a mai putut continua în 2023 și, cu toate că publicul emoționat de situația artistului a început să cânte în locul său, copleșit de circumstanțe, artistul scoțian s-a retras de pe scenă și în cele din urmă din viața publică în ultimii doi ani.

La fel ca în cazul tuturor festivalurilor mari, spectacolele se desfășoară concomitent pe mai multe scene, prin vocile a peste 3000 de artiști, creând o experiență bogată, diversă și captivantă.

Scenele de la Glastonbury îmbină eclectismul muzical și cultural, oferind numărului imens de participanți o gamă vastă de genuri, de la rock, pop și jazz la dance, blues și folk, zone dedicate teatrului, ciroului și activismului, spații intime, hub-uri vibrante, cu scene mari, instalații artistice și atmosferă electrizantă ca în zona Shangri-La sau scene emblematice precum Pyramid Stage.

David LAPADAT



Muzică și poezie

Palmaresul lui Narcis Avădănei legat de muzică este impresionant, având în vedere vârsta sa: laureat al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România prin versurile scrise pe albumele discografice ale lui Jolt Kerestely, peste 90 de cântece cu versurile sale semnate de compozitori cunoscuți și interpretate de nume importante (câteva ascultate cu prilejul evenimentului de față), numeroase spectacole și emisiuni de radio și de televiziune produse. Dar, mărturisește el, cel mai onorat a fost la ultima



Narcis Avădănei

ediție a galei premiilor revistei „Actualitatea Muzicală”, când lui Paul Surugiu-Fuego i-a fost înmănată distincția specială a publicației pentru remarcabila emisiune de televiziune (duminica, pe TVR2, la ora 15) „Drag de România mea”, al cărei realizator și scenarist este încă de la lansarea în urmă cu șapte ani Narcis Avădănei. Așa încât nu este de mirare că el a gândit, cu experiența sa, evenimentul de lansare a noii sale cărți de poezie „Al șaselea simț: Sufletul” ca pe un spectacol de mare atractivitate, găzduit de aula elegantă a Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I”, într-un decor luminat de picturile lui Sabin Bălașa și în ambianța rafinată a acorurilor discrete oferite de pianistul Aurelian Holeră. Produs al școlii ieșene, unde a absolvit Seminarul Teologic și apoi Facultatea de Litere, protagonistul a inclus, firește, numeroase melodii compuse pe versurile sale sale, unele din acestea fiind recitate de Alexandra Velniciuc, Marius Manole și Rareș Prisăcariu. Dar mai ales acestea au



Valentina Naforniță

stat la baza unor frumoase lucrări muzicale cunoscute deja marelui public. Am amintit de colaborarea cu compozitorul Jolt Kerestely, decan de vârstă al breslei, la cei 91 de ani ai săi. Dintre piesele născute din această colaborare atât de fructuoasă soprana Elena Moșuc, într-o formă vocală strălucită, ne-a oferit „Te iubesc la nesfârșit”. O mare surpriză i-a făcut poetului Paula Seling, care a cântat în primă audiere, acompaniată la pian de liderul Angry Band, Valentin Schirca, compoziția sa „Străină-n pielea ta”, cu trăirea și sensibilitatea ce-i sunt caracteristice. Un moment absolut emoționant a fost acela oferit de Paul Surugiu-Fuego, cu două melodii tulburătoare lansate chiar în emisiunea de televiziune premiată de revista „Actualitatea Muzicală” anul trecut, „Drag de România mea”. Prima, „Cântec nesfârșit”, s-a constituit într-un omagiu adus



Elena Moșuc

compozitorului Eugen Doga, care ne părăsise cu doar câteva zile înainte, cea de-a doua fiind „Patria mea”, compusă chiar de interpret – un cântec vibrant, cu un mesaj despre iubirea de țară, așa cum aproape nu se mai scrie deloc în muzica noastră ușoară, aplaudat cu căldură de Mirabela Dauer, Corina Chiriac, Stela Enache, Denis Ștefănescu sau de compozitorul Dani Constantin, care și-au amintit de vremurile bune ale Festivalului de la Mamaia. Deloc...narcisist, autorul a inclus în programul serii și trei cântece pe versurile poetilor săi preferați: Mihai Eminescu – „Ochiul tău iubit” de Eugen Doga (absolut impresionantă



prestația vocală a Valentinei Naforniță, deși aceasta a adus la microfon și... gemenii ce aveau să vină pe lume curând!), Grigore Vieru – „Cântec de duminică” de Daria Radu (Anișoara Puică, distinsă, venită special de la Chișinău), Adrian Păunescu – „Totuși iubirea” de Mazay Gyözö (patos și implicare din partea Alexandrei Crăescu). Iar

tânăra solistă din Zalău Alexandra Chira, lansată la TVR de Iuliana Tudor, moderatoarea evenimentului, a dat viață impresionant unei precesne creștine, „Iartă-mă, Dumnezeu meu!”. Camerele de luat vederi ale posturilor TV și cele ale fotografiilor au fost îndreptate și către alte persoane publice – Daniela Zeca Buzura, Floarea Calotă, Matilda Pascal-Cojocărița, Ștefan Cigu, Mioara Velicu, Petre Roman, Silvia Chifiriuc, Raoul, Alina Sorescu, Alexandra Cepraga, Alin Gheorghisan, Elise Stan, Oana Georgescu, Livia Gauzin, Octavian Ursulescu, Adrian Artene, unii dintre aceștia cu intervenții la microfon. Cum nu se poate eveniment cultural fără diplome și premii, au existat și acestea, normal. Producătoarea Codruța



Prunariu a dat citire Diplomei de excelență din partea Televiziunii Române, dar cel mai simpatic trofeu a venit tocmai de la Botoșani. Am recenzat la timpul convenit impresionanta ediție de colecție cu versurile lui Narcis Avădănei tipărită în orașul moldav de doamna Lili Bobu sub egida Asociației culturale „Regal d’art”. Și cum Narcis este binecunoscut drept „poetul cu pălărie”, nedespărțindu-se niciodată de acest articol vestimentar, Asociația „Regal d’art” i-a trimis o statueta intitulată „Chapeau bas!”.

Evident însă că înafară de aplauzele unui public iubitor de muzică și de poezie, de socializări, de autografe și de fotografii a contat întâlnirea cu voci de excepție și muzică de mare calitate îngemănată cu poezie adevărată... (Foto: Ana Maria Halalai)

Marius GHERMAN



Continuități muzicale sătmărene

Cu 30 de ani în urmă, am asistat la Satu Mare la debutul unei super trupe hard-glam locale, The Jesters. Nu au rezistat un an, deci nici nu au apucat să înregistreze. Însă membrii au ajuns în alte lozuri, câștigătoare. De Răzvan Crivaci s-a tot

Ioan Fani Boca



vorbit o vreme, respectiv aceea în care a câștigat trofee la marile festivaluri pop de la Mamaia (2003) și „Cerbul de Aur” (2008). Din păcate, după câțiva ani s-a retras în cluburile clujene, ce-i drept încercând proiecte în zone stilistice cvasi-electro de nișă, sau răspunzând solicitărilor varilor muzicieni (și genuri).

Solistul Emanuel Mirea și chitaristul Cornel Sorian au înființat o trupă pop-dance, Stigma, care a rezistat în plutonul fruntaș pop-dance niște ani buni de zile. Plecat prin 2007 la Londra (unde lucrează, într-un super studio de înregistrări axate pe pop, până în prezent), Cornel Sorian a atins alte culmi. După ce a semnat cu Ooberfuse imnul tineretului catolic la vizita Papei Benedict al XVI-lea în Marea Britanie, s-a refugiat în home-studio pentru a continua să producă diversele inițiative ale fostei soții rămase în țară, Mirela Retegan. Plecată de la Radio Transilvania la Itsy Bitsy, jurnalista a devenit independentă cu conceptul „Gașca Zurli”, mulți ani printre cele mai răsunătoare din zona de divertisment pentru copii... și părinții lor, astăzi realizatoare la Europa FM. Cu albumul „I am Monster”, o combinație de clasic contemporan cu electro ambient, Cornel a atins în iulie 2017 locul al cincilea în topul celor mai bine vândute discuri de muzică clasică pe Amazon, așadar pe plan internațional.

Din 1991, am fost prezent vreme de un deceniu, cel puțin anual, la festivalul „SamRock” de la Satu Mare, acolo unde Ioan Fani Boca coordona organizarea unui concurs rock underground, foarte puternic atât cât a existat, cu palmaresuri impresionante. Așa am ajuns, în 1994, să văd premiera operei rock a trupei lui Fani, Haron, numită „Cu Haron peste Aheron”. Nu știu dacă a rezistat o stagiune, cert e că a fost jucată de peste 10 de ori într-o producție cu 55 de soliști, instrumentiști, actori-dansatori ai Teatrului de Nord din Satu Mare. Un libret care a dezvoltat o idee din Marele Mit Iranian (după „Istoria Religiilor” a lui Mircea Eliade), semnat de scenaristul – regizor Romeo Bărbos, cu coregrafia lui Marcel Botscheller. Povestea a fost construită în jurul luntrașului mitologic de pe Acheron, populată cu personaje și stări inspirate din realitate, folosindu-se atât adaptări din versuri clasice (exemplu – Eminescu), cât și altele scrise special.

Fani (care cânta și în orchestra simfonică) a dispărut de pe eșichierul rock, de fapt s-a mutat mai apoi la Cluj, dar la începutul acestui an a revenit surprinzător cu câteva piese proaspete înregistrate cu grupul Haron renăscut. Lider, solist vocal și compozitor, el a strâns rândurile muzicienilor rock din mai multe generații. Dacă rămăsesem dator cu niște membri

Cornel Sorian



The Jesters, claviaturistul Zozo Horneac, basistul Lucian Pop și bateristul Sergiu Berindei au figurat demult pe la Desperado. Zozo și Sergiu au ajuns iar colegi la Haron, deocamdată în studiourile de înregistrări clujene alături de chitaristul originar Csaba Szatvary. Plus basistul Paul Baci. Două dintre cele trei înregistrări primite – „Herr President” și „Electorală” – au luat îndrituit calea undelor Rock FM, nu numai pentru mesajele foarte actuale.

Doru IONESCU

Eurovision 2025

Lansat în 1956, concursul Eurovision a ajuns la ediția a 69-a, care a avut loc la Basel, în Elveția. A câștigat reprezentantul Austriei JJ (tată austriac, mamă filipineză), pe numele adevărat Johannes Pietsch, 24 de ani. Piesa sa „Wasted love” a totalizat 436 de puncte, pe locurile următoare situându-se Israel (Yuval Raphael) – 357 de puncte și Estonia (Tommy Cash) – 356.

Din păcate, celebra Céline Dion n-a putut onora, din motive de sănătate, invitația de a fi prezentă la gală, gazdele sperând să rememoreze

victoria ei din 1988, când a reprezentat Elveția. România și Republica Moldova n-au participat, fiecare din alte motive.

Cele ale TVR, expuse de președintele director general Dan Turturică, țin de „resetarea relației dintre TVR și producătorii de muzică din România”, de parcă aceștia din urmă ar stabili componența juriilor și selecția melodiilor! Cum concursul n-a mai fost transmis de postul nostru public de televiziune, el a putut fi urmărit pe Rai

Uno, postul public italian, care ne-a mai oferit, după Sanremo, încă o lecție, prin traducerea pe ecran a tuturor textelor cântecelor. (M. G.)



Ezitări, renunțări, inconsecvențe

Am fost împreună cu Titus Munteanu la cea de-a 40-a ediție a festivalului de la Sanremo, în februarie 1990, firește pe banii noștri, nefiind incluși în delegația oficială. Dar ce mai conta? Eu am fost cel mai fericit, fiindcă în fine



Carmen Trandafir

nu mai aveam nevoie de aprobarea Securității și puteam călători pentru prima dată în Occident. Vă reamintesc că atunci italienii au gândit o manifestare intitulată „Sanremo Libertà”, găzduită de Teatrul Ariston, cu participarea unor delegații artistice din țările estice ale Europei, ce părăsiseră sistemul socialist. De la noi, Ministerul Culturii i-a trimis pe Angela Similea, Gabriel Cotabiță (ca și mine pentru prima oară în Vest), Dida Drăgan, formația Roata și un cuplu de balerini. Teatrul Ariston, după cum se știe gazdă tradițională a festivalului de la Sanremo, era atunci vacant deoarece, fiind o ediție festivă, evenimentul a avut loc în acel an în mult mai încăpătoarea Palafiori, sală dedicată, așa cum indică și numele, târgurilor și burselor florale, orașul fiind reputat în domeniu (asta ca să înțelegeți mai bine cum

se explică superbe aranjamente și buchete de pe scena festivalului, din care nu lipsesc galbenele mimoze). Din păcate, în ciuda contextului politic și mai ales a valorii artiștilor participanți, cu toții vedete în țările lor, gazdele nu s-au preocupat nici cât negru sub unghie de organizare și popularizare (măcar ar fi venit emigranții din țările noastre!), teatrul fiind gol, absolut jenant pentru artiști cum ar fi Czesław Niemen, Katona Klari (care a și criticat acest aspect la Rai Due), Maryla Rodowicz, nemaivorbind de ai noștri, care umpleau sălile acasă. Manifestarea a avut loc cu două zile înaintea festivalului propriu-zis, reprezentanții noștri, ca și ceilalți de altfel, au plecat acasă, ceea ce face hilară afirmația mincinoasă a Didei Drăgan, cum că a cântat „la festivalul de la Sanremo, după Tina Turner”!! Nu de



Ionel Tudor

alta, dar eram în sală, invitat de un mare cotidian italian, „Il giorno”, care-mi prelungea șederea și îmi rezervase cameră la hotel, pentru a publica zilnic o cronică cu impresiile mele despre festival. Rămăsese și Titus Munteanu, reamintesc, pe banii lui, dornic să vadă, la fața locului, acest uriaș eveniment, fiindcă la acea ediție organizatorii se autodepășiseră, fiecare melodie din concurs beneficiind pe lângă versiunea italiană și de o alta a unei vedete străine, nemaivorbind de recitalurile unor star-uri mondiale. De acolo s-a inspirat desigur reputatul realizator când a impus o asemenea dublă interpretare, un român plus un străin, la festivalul internațional „București '91” de la Sala Palatului, ceea ce intenționa să facă și la Mamaia, unde, reamintesc, fusese desemnat inițial ca director artistic. Dar tot răul spre bine că nu s-a mai ajuns aici (fuseseră câțiva artiști străini și la Mamaia '90, dar puțini și nu de calibru), într-un Teatru de vară depășit, ca dotare, de orice casă de cultură mai răsărită, mă refer între altele la cele doar câteva cabine (eu mă echipam în camera administratorului!), nemaivorbind de insalubrele instalații sanitare. Casei de modă Europa Standard, cu super paradă a modei și care a



Anton Șuteu, Horia Moculescu

Cei mai frumoși ani

asigurat 14 vestimentații concurentelor, i s-au furat dintr-o cabină valori de circa 600 de dolari și 50.000 de lei! Din păcate, în 1991 nu s-a observat (și nu se va întâmpla nici în viitor) vreo preocupare întru ridicarea „nivelului de trai” al artiștilor, dar probabil s-a spus că „pentru ai noștri, inclusiv pentru cei din Republica Moldova, merge și așa”. Culmea este că la Sala Palatului, la Al Bano, Romina Power sau Sandra biletul a costat 250 de lei, cu scaune plușate, iar aici 200, dar grădina a fost arhiplină. Dintre organizatori a lipsit

sume uriașe. Pe de altă parte, premiile au totalizat sume mari (e drept, au fost mai multe secțiuni), spre deosebire de Mamaia '90 sau București '91, unde sumele anunțate inițial au fost diminuate. Am descoperit pe una din hârtiile mele însemnările olografe, probabil ale secretarului Eugen Aron, cu sume totale cum ar fi 340.000 și chiar 500.000 de lei, cu recompensele totale de la Creație și de la Interpretare. Am abordat acest aspect financiar, puțin cunoscut marelui public, fiindcă la conferința de presă organizatorii s-au plâns că n-au fonduri, deși celor 3,5 milioane de lei alocați de Prefectură li s-au adăugat peste 2 milioane de la sponsori. Comparând tot cu Festivalul internațional „București '91”, care emitea pe drept cuvânt pretenții superioare, să mai notăm că la Mamaia '91 microfoanele prezentatorilor n-au mai fost cu emițător și în consecință au funcționat bine, că decorul a fost mai bun și că au existat pe scenă două orchestre, chiar dacă, mimând adesea, ele n-au fost decât parte integrantă din decor... Am notat și absențe, ce-i drept (Angela Similea, Loredana Groza, Carmen Rădulescu, Gabriel Dorobanțu, Silvia Dumitrescu), dar în general au fost aplaudate multe din numele mari ale genului, într-o demonstrație a valorii interpreților de muzică ușoară de pe ambele maluri ale Prutului, chiar dacă basarabenii, artiști de renume, au plecat mârniți. Doina și Ion Aldea Teodorovici au primit, cum



Anastasia Lazariuc, Mihai Constantinescu

de această dată Ministerul Culturii, „ostilitățile” fiind conduse de agenția particulară „Euroconcert” condusă de Aurel Manolache (fiul său, actorul Liviu Manolache, a și prezentat). Interpreții s-au plâns că au fost plătiți mai prost decât până în 1989 (Laura Stoica, Carmen Rădulescu și Daniel Iordăchioae au refuzat de altfel, din acest motiv, să susțină micro-recitalurile prevăzute), ceea ce corespunde, de înțeles, cu dorința firească a unui patron de a avea un profit cât mai mare. Un exemplu edificator: componenții grupului vocal „Armonia” condus de Voicu Enăchescu au primit fiecare câte 1314 lei pentru 5 spectacole, plus repetiții! Pe de altă parte intervine aici problema colaborării cu televiziunile, care transmit festivalul și care nu numai că nu contribuie cu nimic financiar (ceea ce va duce peste câțiva ani la o firească revoltă a interpreților, în frunte cu Gabriel Cotabiță), dar și grevează bugetul festivalului cu



Ion Aldea Teodorovici, Mirabela Dauer



Mihaela Marinache

spuneau, un „premiu de consolare” pentru superbul cântec „Eminescu” și n-au mai ajuns să susțină recitalul pentru care fuseseră solicitați (noroc cu Mirabela Dauer, care i-a invitat în recitalul său, dar n-a fost nici pe departe același lucru...). Ion Suruceanu a fost introdus în scenă (vorba vine, fără nici un fel de prezentare!) la ora 00.05, când spectatorii se ridicau să plece acasă, ratând astfel și transmisia TV, iar Anastasia Lazariuc, la rândul ei Artistă Emerită, a beneficiat de colaborarea cu Mihai Constantinescu, altminteri... Dacă tot se vrea un festival al tradițiilor muzicii noastre ușoare, artiștii de la Chișinău trebuie apropiați, așa cum se întâmplă la „Crizantema de aur” de la Târgoviște, fiindcă ei cuceresc prin cantabilitate, melodicitate, șlagăr sprintar și versuri de calitate, la ediția 91 fiind semnate, între altele, de poeți cum ar fi Grigore Vieru, Leonida Lari sau Dumitru Matcovschi. Dacă-l adăugăm și pe exuberantul, poate excesiv, în manieră Vassil Naidenov, Radu Dolgan (premiul I la una

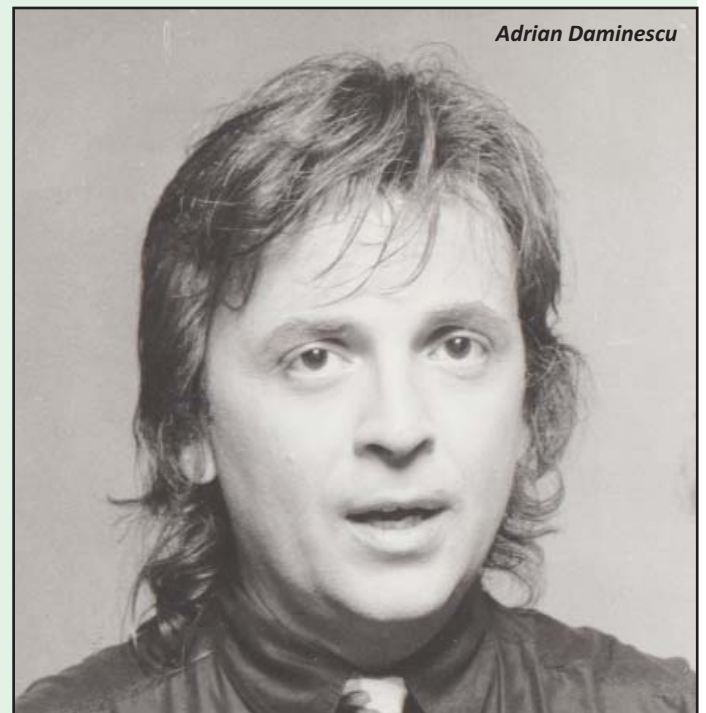
din secțiunile de Interpretare), avem imaginea unei prezențe solide a acelora care ar fi meritat să simtă mai pregnant ospitalitatea și bucuria noastră. Cu puțină vreme înainte, după cum declara compozitorul Anton Șuteu, coordonator al secției de specialitate a UCMR, la festivalul „Iași '91” organizat de compozitorul Titel Popovici creatorii noștri cam fuseseră „umiliți” de cei de la Chișinău... Alt cal de bătaie va fi întotdeauna juriul. De această dată a fost



Adrian Antonescu

același pentru ambele secțiuni, cu absențe notabile față de lista anunțată (Vasile Veselovschi, Mihai Maximilian, Marius Țicu), cu divergențe de păreri (Cornel Fugaru și Paul Enigărescu și le-au făcut chiar publice), dar important este că n-au fost contestate măcar distincțiile cele mai importante: Carmen Trandafir (16 ani), Radu Dolgan, Ionel Tudor („Te rog, domnișoară, nu pleca!” și „Copiii noștri”, aceasta din urmă la egalitate pe podium cu „Nu e gelozie” de Ion Cristinoiu). Ceilalți membri ai juriului au fost Anton Șuteu (președinte), Laurențiu Profeta, Aurel Manolache, Carmen Stoianov, Aurora Andronache, Titus Andrei, Mirabela Dauer, Sașa Georgescu, Constantin Rusnac (rector al Conservatorului din Chișinău), Paul Enigărescu (director

artistic la Electrecord – din păcate n-au mai existat discurile concursului...). Cu 11 membri sigur că opiniile au fost adesea divergente, totuși au fost judecate cu un cântar cam șchiop evoluțiile unor Mihaela Marinache (actuala Miki), Victoria Balcu, Luminița Dumitrescu sau Constantin Bruj, nemaivorbind de melodii cum ar fi „Un actor grăbit” de Bogan Cristinoiu, „Sunet dulce” (Marina Voica), „Ultima modă” (Cătălin Târcolea), „Am trup de ceață” (Dumitru Lupu) sau „România” (Adrian Daminescu). Dar cum verdictul îl dă marele public, niciodată nu trebuie să facem un capăt de țară dintr-un premiu: înfrângerile, de multe ori, se pot transforma în victorii. Un real câștig în dreptul sonorizării - firma Migas Real Compact (formația Compact B susținând și un aplaudat recital), precum și inspirația de a-l omagia pe Sile Dinicu, uitat de toată lumea, nu foarte bătrân, dar bolnav. Din păcate momentul „Nopti cu lună-n București”, neprezentat, a fost și el plasat prost, spectatorii, în neștiință de cauză, plecând în pauză... Și chiar fără Alexandru Abramovici (pensionat) sau Dan Mândrila, pe scenă se aflau instrumentiști care au scris istorie alături de Maestru: Ion Cristinoiu (baterist la primele ediții ale „Cerbului de aur” de la Brașov, 1968-1971!), Corneliu Meraru, Nelu Farcaș, Nelu Marinescu, Marian Toroimac, Alin Constanțiu sau mai tinerii Ionel Tudor și Eugen Tegu (la vioară!). Înainte de trece punctual în revistă cele 5 zile de



Adrian Daminescu



Compact

festival nu putem omite controversile legate de Trofeul „Mamaia '91” – o barcă, evident cu motor, în valoare de 250.000 de lei (toate sumele din serialul nostru sunt la cursul respectivei perioade), construită la Galați și la Mangalia. Cum votul, paradoxal, n-a aparținut juriului festivalului, destinatarul era clar în momentul când organizatorii au „sugerat” votanților din cele 7 studiouri teritoriale ale... RTV o listă cu 10 nume, între care fusese strecurat și... Carul 5 color al TVR! Profesioniști indiscutabili ai transmisiilor TV, cei 17 lucrători ai „carului” (ciudată denumire) nu trebuiau în nici un caz alăturați PERSONALITĂȚILOR ARTISTICE ale festivalului, cum grăia regulamentul. Așa încât ierarhia stabilită de juriul gazetarilor (foarte puțini, din păcate, datorită publicității insuficiente și lipsei unui Birou de presă care să contacteze

Cei mai frumoși ani

mass-media) parcă e mai apropiată de realitate: 1. Gabriel Cotabiță (totuși mult prea mult cu 6 piese...); 2. Adrian Daminescu. Dincolo de toate, pe unde o mai fi acea barcă, la cine a rămas (șef al carului era ing. Mihai Mârțu), cine a condus-o, cum au împărțit-o cei 17, or fi vândut-o? Bine măcar că „barca” festivalului nu s-a scufundat, chiar dacă pe alocuri a mai luat apă...

Au mai fost destule „inovații” la această a 21-a ediție a festivalului de la Mamaia, cum a calculat Mircea Nicolau, corespondentul nostru din Constanța. Miercuri 28 august 1991, în prima zi, câteva detalii: decorul este reprezentat de o perlă într-o scoică cu motor, care ulterior nu s-a mai prea învârtit; orchestra de la „Fantasio” este în beznă, lumina se aprinde după jumătate de minut; focuri bengale, un om fuge de colo-colo pe scenă, fără să observe pisica venită tacticosă în inspecție (așa cum arată Teatrul de vară din Mamaia în 2025 ar avea mulți șobolani de prins!); din cele două monitoare unul este defect; juriul n-a avut spațiu decent de deliberare, ca și ziaristii, înghesuiți într-o „lojă” cu scaune rupte; directorul festivalului face ordine, instruindu-le pe plasatoarele cu fuste mini (or fi balerine la „Fantasio?”), care vând cu 35 de lei insigne și programul de sală. Întineric total în fața teatrului, cineva vinde discuri ale formației Compact pe trotuar... La prima (căci a mai

„Dacă pleci” de Marin Petrace Pechea. Cele mai bune, indiscutabil, au fost Carmen Trandafir, netrecută pe afiș! (Elena Cârstea i-a acordat un premiu de 10.000 de lei) și Mihaela Marinache (cu piese de Ionel Tudor și Gerard Kadencian) – ambele cu dicție, intonație, muzicalitate. Interesant este faptul că acesteia din urmă unul din

Ion Suruceanu



sponsori, firma româno-germană SMP Roger, i-a acordat un Premiu special de 15.000 de lei - intenționa să-i ofere un automobil Mercedes, dar nu i s-a permis, fiindcă depășea ca valoare barca de la Trofeu! Alexandra Vărgatu, 17 ani, elevă la Liceul de artă nr. 1 din București, a cântat piese de autori tineri, Andrei Kerestely și, în primă audiție, Ștefan Elefteriu, iar Carmen Trandafir era elevă la Liceul „Iulia Hașdeu” din București în clasa a XI-a. A impresionat cântând impecabil „Putem clădi o lume” de George Natsis și „Dă, Doamne, cântec!” de Viorel Gavrilă, primind distincții speciale de la Radio România Tineret și de la ziarul „Tineretul liber”. Despre decizia juriului în episodul următor... (va urma)

Octavian URSULESCU



Daniela Györfi

apărut, de neînțeles, o a doua) secțiune a competiției de Interpretare au existat 10 finaliste, dispărând unii de care aminteam ca fiind selecționați și apărând alții. Jenantă a fost anunțarea lor în programul de sală cu numele de familie înainte, ca la școală sau ca la armată. Ioana Anghel, 18 ani, premiată exagerat, a ales două piese de Marius Țeicu și Bogdan Cristinoiu, Victoria Balcu a mizat pe piese de Ionel Tudor, Loredana Cernescu, manechin din Constanța, nu și-a ales bine repertoriul de concurs, Daniela Györfi, 23, locul 5 la „București '91”, a înviorat atmosfera cu „Cip-cirip” (reorchestrată pentru ea de Adrian Enescu) și cu o piesă de Ionel Tudor, Nicoleta Ganea a venit cu un nou negativ, fără cor, la „Chemarea pământului”, Cristina Spătar din Onești nu a mai apărut împreună cu sora ei, ca la preselecție, iar Alexandra Vărgatu, cu celebrele-i plete până la pământ (v-o amintiți din videoclipul piesei lui Ionel Tudor „Te rog, domnișoară, nu pleca!”), a evidențiat o voce de tip clasic. Cam la același nivel cu Victoria Balcu și Daniela Györfi a fost și Camelia Pață din Constanța, cu o piesă de ultimă oră,



Aurelian Temișan, Gabriel Cotabiță

Lanțul amintirilor...

Înainte vreme, imediat după lansarea unui cântec de muzică ușoară, editurile („Armonia”, „Țicu I. Eșanu”, „Victoria”, „Electrecord”, „Bucurest Lipsani”, „Societatea



română de editură”) scoteau pe piață partiturile lucrărilor respective. „Ce să fac, dacă-mi plăci?!” un „tango rumbat”



de Henry Mălineanu, pe un text de Eugen Mirea, a fost lansat cu mare succes în spectacolul de revistă „Gioconda păcii” (tocmai se încheiase cumplita conflagrație mondială). Cântecul, anunțat a fi „Șlagărul verii 1945”, a fost lansat de Cornelia Teodosiu, care ulterior va deveni soția compozitorului Temistocle Popa. După primirea călduroasă a acestei melodii, același cuplu semna în anul următor, în revista „Savoy 1946”, un alt „tango rumbat”, „Ce nu fac eu pentru tine?”, lansat de această dată de o solistă care nu mai spune nimic melomanilor de azi, Veronica Cevie.

După cum se poate observa, partiturile epocii menționau de fiecare dată genul cântecului respectiv, ceea ce s-a menținut multă vreme și pe mapele discurilor vinil ale casei Electrecord. Astfel, creația lui Ion Vasilescu „O



strângere de mână”, pe un text de Eugen Mirea, era un „tango-romanță”. Așa cum este anunțat, piesa a fost lansată la Radio de Gică Petrescu alături de orchestra Joe Reininger și Eugen Koffler. Același reputat șef de școală al muzicii ușoare românești, Ion Vasilescu, propunea la un moment dat un „slow-fox”, „Râzi te rog puțin”, pe ale cărui versuri își puneau semnătura Eugen I. Mirea, Puiu Maximilian (la rândul-i reputat textier, tatăl lui Mihai Maximilian, numele atât de apreciat de mai târziu) și Nican. Reclama era încă de atunci, sau mai ales atunci, „sufletul comerțului”, așa încât pe coperta partiturii se anunța că șlagărul a fost lansat „cu un imens succes” de Elisabeta Henția în spectacolul de revistă „Alhambra-Baby”.

Pe vremuri, spectacolele teatrelor de revistă beneficiau de generice cât mai atractive, nu o dată legate de numele protagoniștilor. Astfel, „Stroe în harem” îl avea drept cap de afiș pe popularul actor N. Stroe, care-și pune

semnătura, alături de Aurel Felea, N. Kanner și autorul muzicii, compozitorul Elly Roman, și pe textul unui cântec lansat în spectacol. Este vorba de „Tu, numai tu”, interpreți Mary Serea și Radu Zaharescu, acesta din urmă, înainte de a deveni un popular actor de revistă, cochetând și cu

muzica ușoară. Între altele el a făcut parte dintr-un trio vocal, „Cărăbuș”, alături de N. Colea (Colea Răutu de mai târziu) și Mircea Preoteșcu, împreună cu care a lansat „Am visat că sunt cu tine...” un „slow” de G. Corologos. Puțin cunoscut azi, compozitorul și trompetistul Anatol

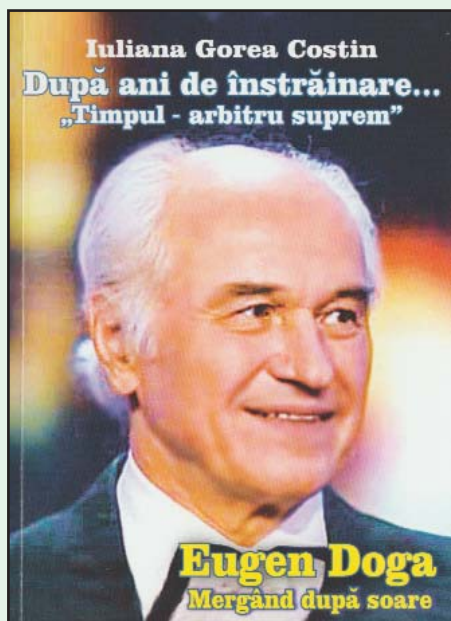
Albin (1903-1974) a fost director muzical și dirijor la Casa de discuri Electrecord și la Ansamblul „Ciocârlia”. Piesa „Dormi, noapte bună!”, un „tango rumba” pe versuri de Liliana Delescu, datează din 1941. (Colecția Mihnea Badea)

Dorin MANEA

Iuliana Gorea-Costin: „Eugen Doga. Mergând după soare”

La Târgul de carte de la Romexpo a fost lansat, cu doar câteva zile înainte de moartea compozitorului, acest volum apărut la Editura Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România (președinte Sorin Stanciu).

Am înțeles că au fost concepute nu mai puțin de patru volume, cel de față, subintitulat „După ani de înstrăinare... „Timpul” – arbitru suprem”, conținând, așa cum declară însăși autoarea în prefață, „un șir de interviuri și de materiale prin care ziariștii români scot în evidență orizontul unui creator cu o impresionantă biografie”. Semnatarii sunt în mare parte mai puțin cunoscuți publicului de la noi, fiind cu siguranță nume apreciate în Republica Moldova. O galerie foto completează acest frumos volum de peste 300 de pagini, lansat la București, cum spuneam – cine și-ar fi închipuit asta? – cu doar câteva zile înaintea despărțirii de marele muzician.



Andreea Andrei-Tudor: „George Grigoriu – vedete, destine, începuturi (de la Margareta la Fuego)”

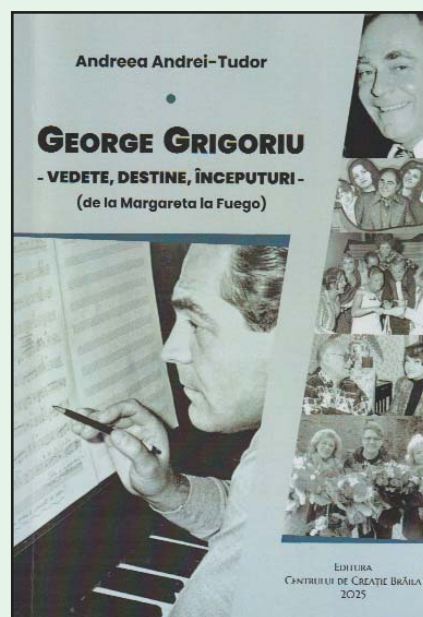
Așa cum deja am semnalat, în cadrul celei de a XX-a ediții a Festivalului internațional de muzică ușoară „George Grigoriu” de la Brăila, orașul natal al compozitorului, a fost lansată o nouă carte semnată de fiica acestuia, poeta și prozatoarea Andreea Andrei-Tudor. Cele precedente au fost „Epoca de aur a macaralelor – povestea neromanțată a celebrilor artiști din Trio Grigoriu” și „Valurile Dunării – de la Iosif Ivanovici la George Grigoriu”, cea de a doua apărută, ca și cea de față, tot la editura organizatorilor festivalului, Centrul de creație Brăila (manager Alina

Petronela Sulicu). De la bun început trebuie subliniat progresul cert în ceea ce privește calitatea tiparului și a fotografiilor, multe din ele color, în acest remarcabil volum de 170 de pagini (și în acest plan cu un plus notabil). Andreea Andrei, soția compozitorului Ionel Tudor și mama lui Andrei Tudor, alt muzician de excepție, este binecunoscută pentru zecile de versuri remarcabile scrise pentru șlagăre de muzică ușoară.

Cartea reprezintă, într-un fel, un recurs la memorie, fiindcă i-a cunoscut de mică, în casa din str. Vasile Lascăr, pe toți protagoniștii acestei cărți, pe care i-a ordonat, cronologic, pe capitole. Astfel, după fireștile capitole introductive „Evoluția profesională a lui George Grigoriu” și „Activitatea de îndrumător al tinerelor talente” urmează cele dedicate Margaretei Pâslaru, Luminiței Dobrescu, Angelei Similea, Stelei Enache, Mihaelei Runcanu, Angelei Ciochină, Marinei Florea, lui Cristian Popescu, George

Niculescu și Paul Surugiu-Fuego, mulți dintre ei fiind incluși cu „Gânduri de la foști elevi”.

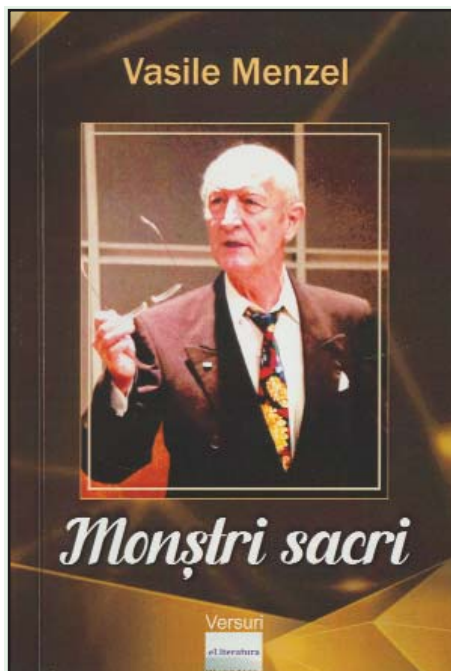
Foarte atractiv este amplul capitol „Alte începuturi, alte întâlniri, alte întâmplări”, în care ne întâlnim cu interpreți care au beneficiat de melodiile lui George Grigoriu (dar oare o fi fost vreunul care să nu-i cânte măcar o piesă?): Corina Chiriac, Mihaela Mihai, Anca Agemolu, Doina Badea, Pompilia



Stoian, Gina Pătrașcu, Alexandra Ungureanu, Mariana Ritz, Carmen Anton, în timp ce Marina Voica, Gabriel Cotabiță, Adrian Daminescu, Doina Stănescu, George Sava apar, din păcate, doar în fotografii. Numeroase coperți de discuri, zeci de imagini de arhivă, indicații bibliografice – este mai mult decât evident că autoarea a depus o muncă uriașă pentru elaborarea acestei cărți – un document unic, atât de necesar săracii arhive tipărite a muzicii ușoare românești...

Vasile Menzel: „Monștri sacri”

În ultimii ani ai deceniului 6 din secolul trecut (Doamne, ce greu mi-e să scriu așa!) și în tot deceniul următor, îndeosebi, scena muzicii ușoare românești avea în prim-plan un duet plin de vervă, Frații Menzel (cu grafie fie Mentzel, fie Mențel).



Compozenții, firește frați - Vasile (în egală măsură compozitor, orchestrator, instrumentist, textier, frenetic dansator de step) și Eugen. Dintre ei, Vasile „Pasy”, își continuă cu succes activitatea și în prezent, am comentat de altfel în paginile noastre aparițiile sale atât de aplaudate atât pe scena Teatrului de revistă „Constantin Tănase”, unde de altfel a debutat (și unde a fost lansată cartea), cât și de la frumoasa sală bucureșteană „Luceafărul”, dar am și recenzat câteva din cărțile sale de poezie. Cea de față este deschisă cu un necesar îndrumar pentru cei care îi cunosc mai puțin activitatea prodigioasă, din CV cititorii putând afla ce personaj uimitor este acest artist născut în 1939: în afară de cele amintite mai sus - actor la teatre din București, în special Excelsior (unde este societate de onoare), și din țară, cu numeroase apariții în film, dirijor,

dramaturg, coregraf, regizor, autor al zeci de eseuri pe teme muzicale, cadru universitar asociat.

Are peste 60 de compoziții proprii și mai bine de 10 albume discografice, colaborând între alții cu reputele interprete Pompilia Stoian, Roxana Matei și Lavinia Slăveanu, iar președintele României l-a decorat cu Ordinul Național „Serviciu credincios” în grad de Cavaler. Poeziile din acest volum au stat la baza unora din compozițiile sale de muzică ușoară, iar titlul acestuia se referă poate și la câteva din personalitățile cu care a colaborat și care apar în fotografiile incluse.

Este vorba cu adevărat de „monștri sacri”: Florin Piersic, Valeria Seciu, Margareta Pâslaru, Gina Patrichi, Anda Călugăreanu, Ion Lucian, Florin Zamfirescu, Puiu Călinescu. „O viață de om, așa cum a fost”... (O. U.)

Bruce Springsteen în duet cu Paul McCartney

Vara a debutat cu recitaluri live de excepție în Marea Britanie. Iubitorii muzicii rock, în așteptarea festivalului de la Glastonbury, au avut parte de două concerte care l-au adus pe scenă pe unul dintre cei mai titrați cântăreți ai industriei muzicale din Statele Unite ale Americii. Atât în materie de vânzări de discuri, de locuri frunțate în clasamentele Billboard, cât și din punctul de vedere al longevității unei cariere de succes, Bruce Springsteen reprezintă un reper al muzicii americane.

Fanii din Liverpool așadar au avut ocazia să îl asculte pe Springsteen în două concerte consecutive, organizate de artistul american cu ocazia turneului său mondial intitulat „Land of Hope and Dreams”.

Însă, în ultima seară de spectacol, stadionul de pe Anfield Road, obișnuit cu serile magice oferite de echipa favorită FC Liverpool, a fost luat prin surprindere atunci când Bruce Springsteen l-a invitat pe scenă pe Sir Paul McCartney. Sir Paul a fost aplaudat la scenă deschisă în Liverpool-ul natal, acel Liverpool care cândva a fost epicentrul celui mai mare cutremur din istoria muzicii rock, seism ce a dat naștere multor pasiuni și controverse care au căpătat de-a lungul deceniilor ecoul unei legende.

„Can't Buy Me Love” a răsunat încă o dată în Liverpool, cântat acum de Bruce Springsteen în duet cu Paul McCartney cu aceeași energie ca în urmă cu mai bine de jumătate de secol.



Miley Cyrus – „Something Beautiful”

După succesul ultimului album „Endless Summer Vacation”, un disc dance-pop ce a ajuns pe locul 1 în topurile din mai multe țări, noul album marca Miley Cyrus, intitulat „Something Beautiful”, se anunța ca o apariție cel puțin interesantă în peisajul muzical al anului 2025.

„Something Beautiful” este un album conceptual, inspirat, după cum reiese din interviurile date de artista americană, de forța poetică și vizuală a albumului „The Wall” lansat de Pink Floyd în anul 1979.



Albumul are ca temă centrală ideea de vindecare, o vindecare spirituală, o contemplare existențială a ideii de efemeritate, frumusețe și de dualitate. Îmbinând numeroase genuri ce la prima vedere par incompatibile cum sunt spoken word, disco-pop (cu teme preluate de la ABBA), pop psihedelic, muzică electronică, alături de rock, jazz sau soul, Miley Cyrus reușește să uni-

fice albumul prin centrul tematic în jurul căruia gravitează versurile.

Albumul a fost însoțit și de un film produs de Columbia Records și Sony Music, având premiera la Tribeca Festival.

Discul a ajuns în primele zece locuri în diverse topuri de vânzări, totuși după doar câteva săptămâni succesul comercial nu a fost cel așteptat.

În ciuda vânzărilor slabe, „Something Beautiful” reprezintă o încercare curajoasă într-o industrie în care conceptul de album și-a pierdut strălucirea de altă dată.

David LAPADAT

Trofeu

Sala de concerte a Radiodifuziunii a găzduit un eveniment special: aniversarea a 80 de ani de viață și a 60 de carieră artistică a cunoscutului interpret Gheorghe Roșoga. Cu această ocazie Cosmina Stângă i-a înmănat sărbătoritului Discul de Platină din partea casei de discuri Eurostar.



Ynes Roată: „Suflet de copil, glas de înger”

Muzicianul George Dragomir, tenor, absolvent al Facultății de muzică din Brașov, dovedește o impresionantă energie creatoare, iar colaborarea lui cu casa de discuri Eurostar este exemplară. Pe albumul de față muzica tuturor celor 15 cântece îi aparține, el semnând și mai toate aranjamentele muzicale. Sunt melodii pline de căldură, aduse la microfon de vocea impresionantă a unei fetițe de 10 ani din Constanța. Colaborând cu textieri inspirați (Viorela Filip, Diana Ion, Aurora Georgescu sau Petre Marcel Vârlan, membru al UCMR), compozitorul a ales un repertoriu potrivit vârstei protagonistei, cu titluri cum ar fi „Bunica mea,

tu înger pământesc”, „El e bunicul”, „Mamă, ești parcă și mai frumoasă!”, „Ești eroina mea, măicuță!”, „Tatălui meu”, „Când tu ești lângă mine, tată...”, „Eu te-am ales ca să-mi fii mamă”, „Crăciunul iară” – piese cu care mica solistă a câștigat multe premii la festivalurile de profil. Conf.

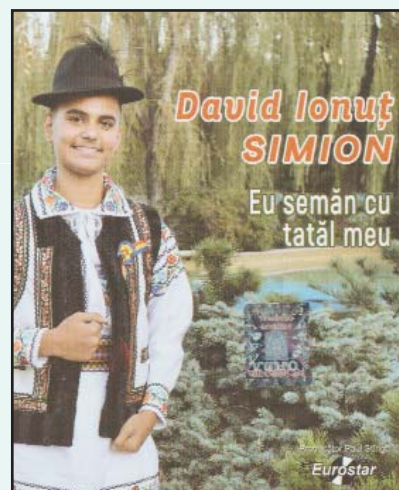
univ. dr. Gabriela Oprea vorbește elogios despre eleva sa din clasa a III-a la Colegiul Național de Arte „Regina Maria” din Constanța, aprecieri similare exprimând în booklet Mihai Trăistariu (Ynes se pregătește la școala sa privată, Ement Academy, cu soprana



Elena Georgian), Viorela Filip, precum și alte profesoare de canto. Să-i dorim Deliei Ynes Roată să calce pe urmele vedetelor noastre de muzică ușoară pe care le admiră, dorind să le egaleze și, de ce nu, să le și depășească.

David Ionuț Simion: „Eu semăn cu tatăl meu”

Adolescentul ieșean de numai 13 ani ne propune la casa de discuri Eurostar al doilea album al său, recomandat cu căldură în booklet de prof. Andreea Vicovan Pricop (profesoara sa de canto), de solistul Grigore Gherman și de prof. Cristian Năstase, acesta din urmă semnând orchestrațiile și înregistrările realizate în studioul DreamAudio.



Daniela Toma: „Așa e inima făcută”



Casa de discuri Eurostar, producător Paul Stîngă, ne propune acest frumos digipack – o plăcută reîntâlnire cu reputata Orchestra Națională de la Chișinău, „Lăutarii”, dirijor Nicolae Botgros. Originală din zona Buzăului, solista Daniela Toma ne este recomandată cu căldură în booklet de două nume binecunoscute de realizatoare și prezentatoare de emisiuni radio-TV, Gheorghita Nicolae și Silvana Rîciu. (D.M.)

Revistă lunară de informare, opinie și dezbateri editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:

Mihai COSMA

Redactori:

Octavian URSULESCU

Norela-Liviana COSTEA

Secretar de redacție:

Costin ASLAM

Corespondenți:

Mariana POPESCU, Constantin-Tufan STAN,

Carmen STOIANOV, Alex VASILIU

Semnează în acest număr:

Maria Monica BOJIN, Diana DEMBINSKI-VODĂ,
Oana GEORGESCU, Răzvan GEORGESCU, Doru IONESCU,
David LAPADAT, Florian LUNGU, Doina MOGA, Adrian POP,
Diana ROTARU, Mădălin Alexandru STĂNESCU,
Mirela STOENESCU-TOLLEA, Carmen STOIANOV,
Lena VIERU-CONTA

<https://ucmr.org.ro/revistele-ucmr/revista-actualitatea-muzicala/>

Adresa redacției: București, str. Ecaterina Teodoroiu nr. 19,
sect. 1, 010971, România. Tel./Fax: +40-21-312.98.67

E-mail: em@edituramuzicala.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL

TEL: 021-242.30.32

ISSN: 1220-742x